

รายงานการวิจัย

การสร้างสรรคนาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ชุด “รำวงย้อนยุคบ้านนาดาวงษ์

ตำบลหนองสูงเหนือ อำเภอนาดูน จังหวัดนครราชสีมา

The Conservation of the Creation of Thai Folk Dance: Thai Traditional Dance,

NataWong

village, Nong Ngoo Leum district, Chalerm Pra Kead, Nakhon Ratchasrima

สกุลรัตน์ อ่อนสันเทียะ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ประจำปีงบประมาณ 2567

ชื่อเรื่อง	การสร้างสรรคนาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ชูต รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองสูงเหนือ อำเภอนาคู จังหวัดนครราชสีมา
ชื่อผู้วิจัย	สกุลรัตน์ อ่อนสันเทียะ
หน่วยงาน	คณะมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ปีที่พิมพ์	2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมา รูปแบบการแสดงแบบดั้งเดิม และองค์ประกอบการแสดง “รำวงย้อนยุค” ของบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองสูงเหนือ อำเภอนาคู จังหวัดนครราชสีมา และ 2) สร้างสรรคนาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ในชูต “รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์” โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ขั้นตอนการวิจัยเริ่มต้นด้วยการเก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์ผู้อาวุโสและผู้มีความรู้ในชุมชน การสังเกตการแสดงจริง และการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์ประวัติความเป็นมาและรูปแบบการแสดง “รำวงย้อนยุค” โดยเน้นองค์ประกอบสำคัญ เช่น ท่ารำ ดนตรี การแต่งกาย และบริบททางวัฒนธรรมของการแสดง จากนั้นใช้ข้อมูลดังกล่าวในการออกแบบและพัฒนาชุดการแสดงใหม่ที่ยังคงเอกลักษณ์ดั้งเดิมของชุมชน ผลการวิจัยพบว่า “รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์” เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและสะท้อนถึงอัตลักษณ์ของชุมชน โดยการสร้างสรรค์ชุดการแสดงใหม่ช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมพื้นบ้านให้คงอยู่ในสังคมยุคปัจจุบัน ทั้งยังเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและเผยแพร่ มรดกทางวัฒนธรรมให้กว้างไกลยิ่งขึ้น

ความสำคัญ นาฏศิลป์พื้นบ้าน ,การสร้างสรรค ,รำวงบ้านนาตาวงษ์

Abstract

This creative research aims to 1) study the history, traditional performance styles, and components of the “Ram Wong Retro” dance of Ban Na Ta Wong, Nong Ngu Lueam Subdistrict, Chaloe Phra Kiat District, Nakhon Ratchasima Province, and 2) create a conservation-oriented folk dance piece titled “Ram Wong Retro of Ban Na Ta Wong” through a creative research process. The research process began with data collection through interviews with local elders and knowledgeable individuals,

observation of actual performances, and review of relevant documents to analyze the history and performance styles of “Ram Wong Retro.” The focus was on key elements such as dance movements, music, costumes, and the cultural context of the performances. The collected data was then used to design and develop a new performance piece that preserves the traditional identity of the community. The findings reveal that the “Ram Wong Retro of Ban Na Ta Wong” is a valuable cultural heritage reflecting the identity of the local community. The creation of the new performance piece not only promotes the conservation and continuation of folk dance traditions in contemporary society but also provides opportunities for the community to participate in the development and dissemination of their cultural heritage on a broader scale.

Keywords Folk Dance, Creative Development, Ram Wong Ban Na Tawong Dance

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญภา.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
1.3 คำถามการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
1.6 กรอบแนวคิดในงานวิจัย.....	7
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 ข้อมูลพื้นฐาน บริบทชุมชน.....	10
2.2 วิจารณ์ยุคบ้านนาตาวงษ์.....	18
2.3 การวิจัยเชิงสร้างสรรค์.....	23
2.4 การสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้าน.....	26
2.5 แนวคิดการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์.....	30
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	40
3.1 กลุ่มเป้าหมายวิจัย.....	40
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	41
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	43
3.4 วิธีสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	43
3.5 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล.....	43
3.6 การดำเนินงานวิจัย.....	43
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	76
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
4.1 ศึกษารูปแบบดั้งเดิมของร้านย่อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา.....	77
4.2 องค์ประกอบในการสร้างสรรค์ การแสดงด้านนาฏศิลป์ชั้นใหม่ในชุดร้าน ย่อนยุคบ้านนาตาวงษ์.....	78
4.3 คำอธิบายท่ารำการแสดง ด้านนาฏศิลป์ชุดร้านย่อนยุคบ้านนาตา วงษ์.....	90
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	124
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	124
5.2 อภิปรายผล.....	125
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	128
บรรณานุกรม.....	130

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก.....	132
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์.....	133
ภาคผนวก ข การลงพื้นที่ภาคสนาม.....	136
ประวัติผู้วิจัย.....	145

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	แผนที่ ต.หนองงูเห่ล้อม.อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.นครราชสีมา.....	11
2	ลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ส่วนรวมในการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์.....	46
3	ลงพื้นที่สัมภาษณ์ดาวิชัย โชติกลางผู้ก่อตั้งรำวงย้อนยุคคณะเพชรดารารัตน์.....	46
4	ลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ส่วนรวมในการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์.....	47
5	การสาธิตการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์.....	48
6	คณะกรรมการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์.....	48
7	ลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ส่วนรวมในชุมชน.....	49
8	คุณดาวิชัย โชติกลางทดลองร้องเพลงที่ประพันธ์ขึ้นใหม่.....	52
9	รูปแบบการแต่งกายของรำวงย้อนยุคคณะเพชรดารารัตน์.....	53
10	รูปแบบเครื่องแต่งกายประกอบการรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอหนองงูเห่ล้อม จังหวัดนครราชสีมา ครั้งที่ 1.....	54
11	รูปแบบเครื่องแต่งกายประกอบการรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอหนองงูเห่ล้อม จังหวัดนครราชสีมา ครั้งที่ 2.....	55
12	รูปแบบเครื่องแต่งกายประกอบการรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอหนองงูเห่ล้อม จังหวัดนครราชสีมา ครั้งที่ 3.....	56
13	ทรงผมประกอบการรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอหนองงูเห่ล้อม จังหวัดนครราชสีมา ครั้งที่ 1.....	56
14	ทรงผมประกอบการรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอหนองงูเห่ล้อม จังหวัดนครราชสีมา ครั้งที่ 2.....	57
15	ทรงผมประกอบการรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอหนองงูเห่ล้อม จังหวัดนครราชสีมา ครั้งที่ 3.....	58
16	การทดลองและฝึกซ้อมกระบวนท่ารำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ครั้งแรก.....	62
17	การทดลองและฝึกซ้อมกระบวนท่ารำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ครั้งแรก.....	63
18	การทดลองและฝึกซ้อมกระบวนท่ารำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ครั้งที่สอง.....	63

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
19	นักแสดงสาธิตหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย.....	71
20	ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนร่วมในดำเนินกิจกรรม.....	72
21	ผู้มีส่วนร่วมในดำเนินกิจกรรมร่วางย้อยยุค.....	72
22	บูรณาการกิจกรรมร่วมกับการเรียนการสอน.....	74
23	กระบวนการดำเนินงานวิจัย ให้กับสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยและนักศึกษาสาขาอื่น ๆ.....	74
24	การทดลองการแสดงและบริการชุมชนงานลอยกระทงของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.....	75
25	การทดลองและและบริการชุมชนงานลอยกระทงของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	76
26	บริการชุมชนงานลอยกระทงของวัดสระบัวเคลื่อน.....	76
27	บริการชุมชนงานลอยกระทงของวัดสระบัวเคลื่อน.....	77
28	โทนโคราช.....	82
29	แอกคอร์ดเดียน.....	82
30	แซกโซโฟน.....	83
31	กีตาร์ไฟฟ้า.....	83
32	กลองชุด.....	83
33	คีย์บอร์ด ไฟฟ้า.....	84
34	เบสไฟฟ้า.....	84

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

35	ฉาบ.....	84
36	นักแสดงร่าวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์.....	85
37	เครื่องแต่งกายนักแสดงหญิงร่าวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์.....	87
38	ทรงผมนักแสดงหญิงร่าวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์.....	87
39	เครื่องแต่งกายนักแสดงชายร่าวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์.....	90
40	รูปแบบการแปรแถวที่ 1 แถวหน้ากระดาน.....	119
41	รูปแบบการแปรแถวที่ 2 หน้ากระดานสับหว่าง.....	120
42	รูปแบบการแปรแถวที่ 3 วิกว้าคู่สับหว่าง.....	120
43	รูปแบบการแปรแถวที่ 4 แถววงกลม.....	121
44	รูปแบบการแปรแถวที่ 5 แถววงกลมซ้อนกันสับหว่า.....	121
45	รูปแบบการแปรแถวที่ 6 แถวหน้ากระดานสับหว่าง.....	122
46	รูปแบบการแปรแถวที่ 7 แถววิกว้า.....	123
47	รูปแบบการแปรแถวที่ 8 หน้ากระดาน.....	124
48	รูปแบบการแปรแถวที่ 9 แถววิกว้าคู่.....	124
49	รูปแบบการแปรแถวที่ 10 หน้ากระดานสับหว่าง.....	124
50	การสาธิตกระบวนท่าร่าวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระ เกียรติ จังหวัดนครราชสีมา.....	137

สารบัญญภาพ (ต่อ)

		หน้า
51	สัมภาษณ์รูปแบบการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา.....	137
52	สัมภาษณ์รูปแบบการแสดงการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์.....	138
53	ถ่ายรูปกับผู้สัาธิตการแสดงแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์.....	138
54	ถ่ายทอดกระบวนการองค์ความรู้การแสดงรำวงย้อนยุคให้กับนักศึกษาสาขาอื่น.....	139
55	ทอดการแสดงรำวงย้อนยุคให้กับนักศึกษาจากสาขาอื่นเพื่อการพัฒนาต่อยอดให้กับชุมชน.....	139
56	นำการแสดงรำวงย้อนยุค บ้านนาตาวงษ์แสดงในงานลอยกระทงของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.....	140
57	นัดแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ถ่ายภาพกับคณาจารย์.....	140
58	วิดีโอเพื่อเผยแพร่ให้ท่านผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินการแสดง.....	141
59	ผู้วิจัยถ่ายภาพกับผู้แสดงหลังบันทึกวิดีโอเสร็จ.....	141
60	การทดลองออกแบบเครื่องแต่งกายรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์.....	142
61	จัดเตรียมเครื่องแต่งกายเพื่อการแสดงบริการชุมชน.....	142
62	ผู้วิจัยแต่งกายให้ผู้แสดงหญิงรำวงย้อนยุค บ้านนาตาวงษ์.....	143
63	ผู้วิจัยถ่ายภาพกับนักแสดงรำวงย้อนยุคในงานบริการชุมชน.....	143

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	เปรียบเทียบรูปแบบโครงสร้างท่าร้ำต้นแบบและการสร้างสรรค์ชิ้นใหม่.....	60
2	การประดิษฐ์ท่าร้ำและการปรับปรุงแก้ไขกระบวนท่าร้ำ ครั้งที่ 1.....	64
3	การประดิษฐ์ท่าร้ำและการปรับปรุงแก้ไขกระบวนท่าร้ำ ครั้งที่ 2.....	66
4	การออกแบบการแปรแถวในการแสดง.....	68
5	เครื่องประดับและแต่งกายนักแสดงหญิง.....	88
6	เครื่องประดับและแต่งกายนักแสดงชาย.....	90
7	บันทึกท่าร้ำการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ชุด รำวงย้อนยุคบ้านนาตา วงษ์.....	93

บทที่ 1

บทนำ

1.2 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญา เพราะภูมิปัญญา หมายถึง ความรู้ทักษะผลงาน ที่มนุษย์ประดิษฐ์คิดค้นหรือดัดแปลงขึ้น เพื่อดำรงชีวิตและถ่ายทอดความรู้สู่คนรุ่นหลัง วัฒนธรรม และภูมิปัญญาเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ ถ้าวัฒนธรรมและภูมิปัญญาใดไม่เหมาะสมกับสภาพสังคม กับการดำรงชีวิตในขณะนั้น ก็อาจไม่ได้รับการปฏิบัติ หรืออาจสูญหายไป วัฒนธรรมของแต่ละสังคม ย่อมมีที่มาจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น สภาวะแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ปัจจัยทางด้านประชากร ความเชื่อใน ลัทธิหรือศาสนา รวมทั้งการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากสังคมอื่น ซึ่งปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้จะเป็น ตัวกำหนดลักษณะของวัฒนธรรม ทำให้วัฒนธรรมของสังคมหนึ่งย่อมแตกต่างไปจากอีกสังคมหนึ่งได้ (สุจรรยา จันทศิริ. 2553 : 2)

นาฏศิลป์พื้นบ้านเป็นการแสดงนาฏศิลป์ประเภทหนึ่งที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของชุมชนได้ อย่างชัดเจนเนื่องจากนาฏศิลป์พื้นบ้านสามารถสื่อสารให้เห็นถึงเอกลักษณ์ที่ชัดเจนว่าชุมชนที่เป็น แหล่งที่มาของการแสดงนั้นมีลักษณะเฉพาะอย่างไรมีจุดเด่นทางวัฒนธรรมอย่างไรและมีความ แตกต่างจากชุมชนอื่น ๆ อย่างไร ซึ่งสามารถนำมาสื่อสารได้ผ่านท่วงท่าการเคลื่อนไหว ที่สะท้อนถึง วิถีชีวิต เครื่องแต่งกายพื้นบ้าน และดนตรีพื้นบ้าน จนสามารถนำมาเรียบเรียงและถ่ายทอดผ่านการ แสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านได้ซึ่งจะเห็นเอกลักษณ์ของชุมชนได้ชัดเจนทำให้คนในชุมชนนั้นรู้สึกมีความ ภาคภูมิใจ และสามารถนำเสนอการแสดงออกมาในงานสำคัญต่าง ๆ ของชุมชนได้ (สิทธิรัตน์ ภูแก้ว. 2561 : 351-352) นาฏศิลป์พื้นบ้านได้รับความนิยมมากในการนำออกแสดงในงานต่าง ๆ และนิยม ถูกนำมาสร้างสรรค์เป็นการแสดงชุดใหม่ ๆ เสมอเนื่องจากนาฏศิลป์พื้นบ้านสามารถบอกเล่าเรื่องราว ของชุมชนและสื่อสารวิถีชีวิตที่โดดเด่นของชุมชนให้กับผู้ชมได้ง่ายอีกทั้งยังมีองค์ประกอบการแสดงที่ ครบถ้วน สร้างความน่าสนใจให้การแสดงนาฏศิลป์ในปัจจุบันได้ดี

การสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านจึงถือเป็นอีกหนึ่งรูปแบบในการสืบสานและ พัฒนาการแสดงนาฏศิลป์และยกระดับความน่าสนใจให้กับศิลปวัฒนธรรมการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความแปลกใหม่ให้การแสดง และดึงดูดความสนใจของผู้ชม โดยมีรูปแบบ ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้าน 4. รูปแบบ คือ 1. การสร้างสรรค์ภายใต้กรอบจารีตแบบดั้งเดิม. 2. การสร้างสรรค์ที่มีการผสมผสานหลายจารีต 3. การสร้างสรรค์ด้วยการประยุกต์จากจารีตเดิม และ 4. การสร้างสรรค์ที่อยู่นอกจารีตเดิม (สุรพล วิรุฬห์ลักษณ์. 2547 : 231-233) ซึ่งเอื้อประโยชน์ในการ ถ่ายทอดเรื่องราวถ่ายทอดแนวคิดผ่านการแสดงให้ผู้ชมจำนวนมากได้รับชมโดยในปัจจุบันมีการ สร้างสรรค์นาฏศิลป์ชุดใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย เช่น การศึกษาและพัฒนานวัตกรรมการแสดงนาฏศิลป์

พื้นบ้าน ชุต จัปปุ ทัศนศึกษา : บ้านโนนวัด ตำบลพลสงคราม อำเภอโคกสูง จังหวัดนครราชสีมาซึ่งผลการสร้างสรรค์การแสดงได้พัฒนาจากบริบทวิถีชีวิตในการจับปู โดยการนำเสนอลักษณะท่าทาง กิริยาอาการต่าง ๆ ในการจับปู ร่วมกับลักษณะเด่นของปู กิริยาอาการต่าง ๆ ของปู มาบูรณาการกับการแสดงทางด้านนาฏศิลป์ ข้อมูลต่าง ๆ ที่เก็บข้อมูล เกิดจากการมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัย ประชาชน ภูมิปัญญา และผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์และดนตรี (เรขา อินทรกำแหง. 2555 : 98-121) จะเห็นได้ว่ารูปแบบการแสดงนาฏศิลป์ชุดใหม่ ๆ ที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นมานั้น ส่วนใหญ่การเรียนรู้ร่วมกันเพื่อสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนในชุมชน กับหน่วยงานการศึกษา ให้เกิดเป็นความภาคภูมิใจของคนในชุมชนและบุตรหลานที่เป็นตัวแทนของชุมชนที่ได้ร่วมเรียนรู้ภูมิปัญญา และศึกษาผ่านการแสดง อีกทั้งเป็นรูปแบบในการเผยแพร่ให้ผู้อื่นได้รับชม และรู้จักวัฒนธรรมท้องถิ่นด้วย ซึ่งการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านที่ควบคู่กับการศึกษาชุมชนในลักษณะนี้ เป็นหนึ่งแนวคิดในการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ด้วยรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ในการยกระดับและนำเสนอวิถีชุมชน

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการละเล่นพื้นบ้านของชาวอีสานซึ่งมีความแตกต่างกันออกไปในท้องถิ่น ทั้งทางด้านภาษาที่มีความหลากหลายแม้ในจังหวัดเดียวกันก็ยังมีมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดนครราชสีมา พบว่ามีการใช้ภาษาที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละท้องถิ่น แต่ละอำเภอ เช่นในอำเภอเดียวกันก็ยังมีพบการใช้ภาษาที่แตกต่างกันอีกด้วย ความหลากหลายของการใช้ภาษานี้บ่งบอกถึงความหลากหลายของชาติพันธุ์วรรณของบุคคลที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นเป็นตัวบอกเล่าเส้นทางวัฒนธรรมได้เป็นอย่างดี โดยผู้ที่สามารถถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ มักจะเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ หรือผู้สูงอายุในชุมชนที่ผ่านประสบการณ์การใช้ชีวิตมาอย่างยาวนาน ได้สัมผัสและได้สัมผัสประสบการณ์ทางวัฒนธรรมประเพณีตลอดจนการละเล่นพื้นบ้าน ที่ไม่ใช่แค่สร้างความบันเทิง สร้างความสนุกสนานให้แก่คนในชุมชนเท่านั้น แต่ยังแฝงไปด้วยแง่คิด ความรู้ และจินตนาการต่าง ๆ ที่น่าค้นหา (ศิริมงคล นาฏยกุล. 2562) เช่นเดียวกันกับ การละเล่นพื้นบ้านระวางย่อนยุคบ้านนาตา วงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ที่เรียกได้ว่าเป็นการละเล่นระวางพื้นบ้านนับเป็นการเล่นที่น่าสนใจและมีเสน่ห์อย่างยิ่ง เพราะการเล่นระวางย่อนยุคของท้องถิ่นนี้จะมีลักษณะเด่นอยู่ 3 อย่าง คือ 1. เป็นการละเล่นที่ไม่เหมือนกับเล่นระวางโดยทั่วไปในท้องถิ่นที่อยู่ในเขตจังหวัดนครราชสีมา และยังไม่เคยมีหน่วยงานไหนได้มาศึกษาและทำการบันทึกวิธีการเล่นไว้เป็นหลักฐานมาก่อน 2. เป็นการละเล่นที่เริ่มเล่นโดยชาวบ้านเอง ซึ่งเป็นชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในชุมชนนี้ ตั้งแต่ดั้งเดิมไม่ได้มีการฝึกฝนหรือได้อบรมมาจากผู้รู้หรือจากหน่วยงานภายนอกเลย 3. เป็นการละเล่นที่เล่นโดยผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งเป็นการชักชวนการเล่นและก็ฝึกหัดกันเองจนสามารถที่จะรวมตัว รวมกลุ่มกันมาเล่นได้ (วิชัย โชติกลาง สัมภาษณ์ 24 กรกฎาคม 2567) ทั้งนี้ลักษณะการ

เล่นรำวงย้อนยุคของชุมชนบ้านนาตาวงษ์เป็นการละเล่นที่มีความสนุกสนาน เรียบง่ายไม่มีการปรุงแต่ง ความสวยงามดังกล่าวนี้ ถูกถ่ายทอดผ่านบทเพลง ลีลาการฟ้อนรำ และรอยยิ้มความรัก ความสุขของผู้สูงอายุ ที่นับวันจะสูญหายไปตามกาลเวลา

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ชุด รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา รูปแบบการแสดงแบบดั้งเดิม และองค์ประกอบของการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ โดยการนำกรอบแนวคิดและทฤษฎีด้านต่าง ๆ นำมาใช้ประกอบในการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรม และองค์ความรู้จากผู้สูงอายุซึ่งนับเป็นปราชญ์ภูมิปัญญาที่ทรงคุณค่า ทั้งนี้การแสดงชุดนี้เกิดจากการมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยซึ่งประกอบด้วยชมรมผู้สูงอายุ นักดนตรี ครู นักเรียนโรงเรียนบ้านนาตาวงษ์ ชาวบ้านในชุมชนตำบลหนองงูเหลือม ดังนั้น ชุมชนถือเป็นเสมือนผู้ร่วมออกแบบการแสดงผ่านการให้ข้อมูล และแสดงความคิดเห็นโดยมุ่งผลสำเร็จ คือ การสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ชุด รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา เพื่อนำไปสู่การอนุรักษ์การแสดงพื้นบ้านรำวงย้อนยุค ไว้ให้แก่อนุชนรุ่นหลังต่อไป โดยผู้วิจัยจะนำความรู้ที่ได้จัดทำเป็นเอกสารเพื่อเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการ เพื่อนำผลงานนาฏศิลป์พื้นบ้านสร้างสรรค์เชิงอนุรักษ์ ชุดรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ไปถ่ายทอดให้ครู นักเรียนและคนชุมชน ได้เรียนรู้สืบสานอนุรักษ์การแสดง และต่อยอดเป็นศิลปะการแสดงของชุมชนต่อไป และทั้งนี้ยังได้เล่มงานวิจัยเพื่อเป็นเอกสารสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้า ได้คลิปวิดีโอเผยแพร่ลงในเครือข่ายออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์ การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ชุดรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา รูปแบบการแสดงแบบดั้งเดิม และองค์ประกอบการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ชุด รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงสร้างสรรค์

1.3 คำถามการวิจัย

1. ประวัติความเป็นมา รูปแบบการแสดงแบบอนุรักษ์ และองค์ประกอบการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ประกอบด้วยอะไรบ้าง และจะสามารถนำมาใช้ในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ได้อย่างไร
2. การอนุรักษ์และสร้างสรรค์การแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ให้ทันสมัยโดยยังคงรักษาคุณค่าเดิมไว้ สามารถทำได้อย่างไร
3. ผู้ที่เข้าชมการแสดง ชุด รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ มีความคิดเห็นต่อการแสดงอย่างไรบ้าง

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ชุด รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ผ่านกระบวนการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ นั้น เป็นการศึกษาและสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นกระบวนการในการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล จนนำไปสู่การสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ชุด รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ รวมไปถึงเพื่อศึกษาความคิดเห็นของคนในชุมชนที่เข้าชมการแสดงชุด รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ภายใต้ขอบเขตการศึกษา ดังนี้

ด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าเพื่อประกอบการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ชุด รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ผ่านการวิจัยเชิงสร้างสรรค์นั้น ประกอบด้วย

1. ด้านประวัติความเป็นมารำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์
ศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับความเป็นมาของรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์
2. ด้านรูปแบบการแสดงแบบดั้งเดิม ของรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์
ศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ การรักษาเอกลักษณ์เดิม การปรับปรุงให้เข้ากับยุคสมัย การสร้างความยั่งยืน
3. ด้านองค์ประกอบการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์
ศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับ แนวคิดในการสร้างสรรค์การแสดง เพลงและเครื่องดนตรี ลีลาท่ารำ การแต่งกาย/แต่งหน้า และรูปแบบการแปรแถว
4. วิธีการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์

ศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดแนวคิดในการสร้างสรรค์การแสดง ออกแบบเพลงและดนตรี ออกแบบลีลาท่ารำ (ท่ารำหลักและท่ารำเชื่อม) ออกแบบการแต่งกาย/แต่งหน้า และออกแบบรูปแบบ การแปรแถว

5. ข้อเสนอแนะเพื่อประกอบการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ชุม รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

ด้านพื้นที่

1. ได้กำหนดพื้นที่ ได้แก่ ชุมชนบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระ เกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

ด้านระยะเวลา

1. ระยะเวลาการดำเนินโครงการ 10 เดือน เริ่มตั้งแต่ 7 ธันวาคม 2566 ถึงวันที่ 7 กันยายน 2567

ด้านงบประมาณ

1.ขอรับทุนสนับสนุนงบประมาณจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 25,000 บาท (สองหมื่นห้าพันบาทถ้วน)

ด้านประชากร

ผู้วิจัยแบ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็น 4 กลุ่ม เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการ ดำเนินการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. กลุ่มที่ 1 ประชาชนผู้มีปัญญา ผู้มีความรู้เรื่องบริบทชุมชน และประวัติการแสดงรำวง ย้อนยุค รูปแบบการแสดง และองค์ประกอบการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงู เหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

2. กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนาฏศิลป์และดนตรีพื้นบ้าน ผู้ที่มีความรู้และ ประสบการณ์ด้านการแสดงนาฏศิลป์และดนตรีพื้นบ้าน และการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ มาไม่น้อย กว่า 10 ปี

3. กลุ่มที่ 3 กลุ่มนักแสดงสาธิตการแสดงเป็นนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ซึ่งผู้วิจัยคัดเลือกนักแสดงที่มีทักษะ ความสามารถทางด้านนาฏศิลป์ สามารถสื่อสาร และถ่ายทอดการแสดงให้มีความเหมาะสมกับผลงาน สร้างสรรค์การแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครราชสีมา นักแสดงทั้งหมด 10 คน แบ่งเป็นนักแสดงหญิง 5 คน นักแสดงชาย 5 คน

4. กลุ่มที่ 4 กลุ่มผู้รับชมการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอลำดวนจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดนครราชสีมา ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนบ้านนาตาวงษ์ จำนวน 20 คน

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ชุตรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ หมายถึง กระบวนการพัฒนาการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านชุด "รำวงย้อนยุค" ของบ้านนาตาวงษ์ ให้มีชีวิตชีวา และร่วมสมัย ขณะเดียวกันก็คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และคุณค่าทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น กระบวนการนี้ ไม่เพียงแต่การรักษารูปแบบและวิธีการรำแบบดั้งเดิม เช่น ท่ารำ การแต่งกาย และดนตรี แต่ยังปรับปรุงให้การแสดงมีความน่าสนใจทันสมัยและเข้ากับความต้องการของคนในยุคปัจจุบัน

2. การสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ หมายถึง กระบวนการที่มีการพัฒนา นาฏศิลป์พื้นบ้านหรือศิลปะการแสดงของชุมชนให้คงอยู่และเจริญเติบโต โดยคำนึงถึงการรักษา เอกลักษณ์แบบดั้งเดิม ขณะเดียวกันก็มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมและยุคสมัยที่ เปลี่ยนแปลงไป

3. การสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้าน หมายถึง การพัฒนาหรือปรับปรุงศิลปะการแสดงที่เป็น เอกลักษณ์ของท้องถิ่น เพื่อให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและความต้องการของผู้ชมใน ยุคสมัยปัจจุบัน กระบวนการนี้อาจรวมถึงการคิดค้นท่ารำใหม่ การผสมผสานท่ารำดั้งเดิมกับท่ารำที่ ทันสมัย การปรับเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย การออกแบบดนตรีใหม่ รวมถึงการสร้างเนื้อเรื่องหรือรูปแบบ การแสดงที่สอดคล้องกับยุคสมัย

4. การสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการของการคิดค้น สร้าง หรือพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมา หรือการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่เดิมให้มีความแตกต่างไปจากเดิม เพื่อเพิ่มคุณค่า สร้างสรรค์ใหม่ หรือทำให้ สิ่งนั้นมีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น การสร้างสรรค์เกิดจากการรวมกันของความคิดที่หลากหลายและทักษะที่ เฉพาะเจาะจง เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการและประโยชน์ต่อผู้คนในสังคม

5. เชิงอนุรักษ์ หมายถึง การดำเนินการหรือแนวทางที่มุ่งรักษาและคุ้มครองสิ่งที่มีคุณค่า เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม หรือประเพณีท้องถิ่น เพื่อให้คงอยู่ในสภาพเดิมหรือใกล้เคียง กับต้นฉบับมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นการบูรณะ ซ่อมแซม หรือป้องกันการทำลาย โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ คนรุ่นหลังได้เรียนรู้และเข้าถึงสิ่งที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมหรือสิ่งแวดล้อมเหล่านั้น

6. นาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การแสดงศิลปะการรำ และการเต้นที่สืบทอด มาจากวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการรักษาและอนุรักษ์เอกลักษณ์ที่มีอยู่ดั้งเดิม ให้คงอยู่ ไม่ว่าจะเป็ท่ารำ ดนตรี การแต่งกาย หรือบรรยากาศในการแสดง การอนุรักษ์นาฏศิลป์

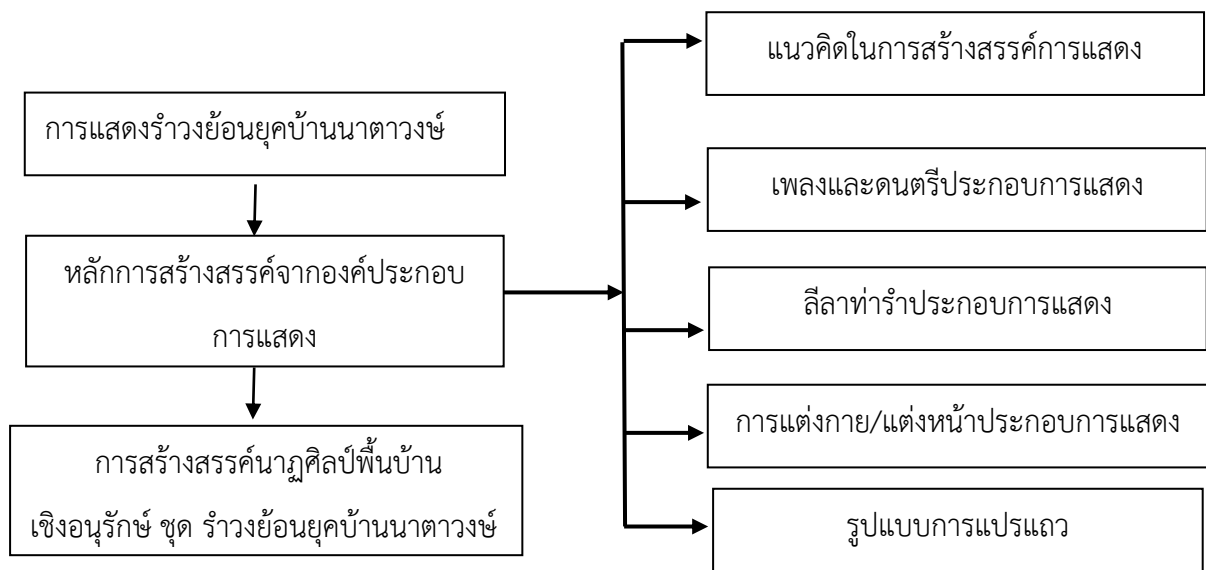
พื้นบ้านนี้เป็นการทำให้ศิลปะการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละชุมชนยังคงมีชีวิตชีวาและสืบทอดต่อไป การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ จึงมุ่งเน้นการรักษาลักษณะและวิถีทางดั้งเดิมของศิลปะท้องถิ่น โดยไม่ได้เปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงสิ่งที่เป็นแก่นแท้ของวัฒนธรรม แต่สามารถนำเสนอในรูปแบบที่น่าสนใจหรือปรับให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของผู้ชมปัจจุบันได้ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนและการสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมต่อไปจากรุ่นสู่รุ่น

7. การมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง การให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วม ร่วมคิด ร่วมทำในการสร้างสรรค์การแสดงรำวงย้อนยุคให้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน โดยคนในชุมชนมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้และร่วมกันคิดหาวิธีในการพัฒนาและอนุรักษ์รำวงย้อนยุคอย่างยั่งยืน

8. ความคิดเห็นที่มีต่อการแสดง หมายถึง การแสดงความคิดเห็นหรือการวิเคราะห์เกี่ยวกับการแสดงนั้น ๆ โดยอาจพูดถึงความรู้สึกที่ได้รับจากการชมการแสดง ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถของผู้แสดง คุณภาพของการแสดง รวมถึงการตีความ และประสบการณ์ส่วนตัวของผู้ชม การแสดงความคิดเห็นเช่นนี้ช่วยสะท้อนถึงความประทับใจ ความคิดเห็นเชิงบวกหรือลบ รวมถึงข้อเสนอแนะที่อาจเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการแสดงต่อไปในอนาคต

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเกี่ยวกับ นาฏศิลป์พื้นบ้านสร้างสรรค์เชิงอนุรักษ์ โดยเฉพาะในกรณีของ ชุดรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ กรอบแนวคิดที่ถูกใช้จะมุ่งเน้นการผสมผสานระหว่างการรักษาวัฒนธรรมดั้งเดิมและการพัฒนาให้เข้ากับสังคมยุคใหม่ กรอบแนวคิดเหล่านี้มีความสำคัญในการกำหนดวิธีการศึกษา วิเคราะห์ และสร้างสรรค์การแสดงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทั้งในด้านการอนุรักษ์และการสร้างสรรค์ ได้แก่ แนวคิดในการสร้างสรรค์การแสดง เพลงและเครื่องดนตรี ลีลาท่ารำ เครื่องแต่งกาย และรูปแบบการแปรแถวในการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ชุดรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเห่า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยมีกรอบแนวคิด ดังนี้

แผนผังกรอบแนวคิดในการวิจัย
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. 2567.

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ฐานข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา รูปแบบการแสดงแบบดั้งเดิม และองค์ประกอบการแสดงรางวัลย้อนยุคบ้านนาตาวันซ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา
2. ได้ชุดการแสดง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ รางวัลย้อนยุคบ้านนาตาวันซ์ จำนวน 1 ชุด
3. ได้นำผลงานนาฏศิลป์พื้นบ้านสร้างสรรค์เชิงอนุรักษ์ ชุดรางวัลย้อนยุคบ้านนาตาวันซ์ ไปถ่ายทอดให้กับ ครู นักเรียนและคนชุมชน ได้เรียนรู้สืบสานอนุรักษ์การแสดง และต่อยอดเป็นศิลปะการแสดงของชุมชนต่อไป
4. ได้เล่มงานวิจัยเพื่อเป็นเอกสารสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้า และได้คลิปวิดีโอเผยแพร่ลงในเครือข่ายออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์ การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ชุดรางวัลย้อนยุคบ้านนาตาวันซ์ ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ชุด รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองสูง เหลือม อำเภอลำดวนพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ผ่านการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 ข้อมูลพื้นฐาน บริบทชุมชน

- 1.1 ที่ตั้งของตำบลหนองสูงเหลือม
- 2.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ
- 2.1.3 ด้านการเมือง การปกครอง ระบบเศรษฐกิจ สภาพทางสังคม
- 2.1.4 ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง ทรัพยากรธรรมชาติ

2.2 รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์

- 2.2.1 ความเป็นมารำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์
- 2.2.2 รูปแบบการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์
- 2.2.3 องค์ประกอบการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์

2.3 การวิจัยเชิงสร้างสรรค์

- 2.3.1. ความหมายของวิจัยเชิงสร้างสรรค์
- 2.3.2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเชิงสร้างสรรค์
- 2.3.3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4 การสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้าน

- 2.4.1 ลักษณะของนาฏศิลป์ไทย
- 2.4.2 ความหมายของนาฏศิลป์พื้นบ้าน
- 2.4.3 องค์ประกอบการแสดงของนาฏศิลป์พื้นบ้าน
- 2.4.4. รูปแบบของนาฏศิลป์พื้นบ้าน
- 2.4.5. กระบวนการดำเนินการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้าน

2.5 แนวคิดการสร้างสรรค์ผลงานนาฏศิลป์

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ข้อมูลพื้นฐาน บริบทชุมชน

ด้านกายภาพ

ที่ตั้งของตำบลหนองงูเหลือม

ตำบลหนองงูเหลือม เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครราชสีมา ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ อยู่ห่างจากอำเภอประมาณ 10 กิโลเมตร

อาณาเขตท้องที่ตำบล

ทิศเหนือ ติดต่อดำบลใหม่ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันออก ติดต่อดำบลใหม่ ตำบลโตนด อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

ทิศใต้ ติดต่อดำบลท่าช้าง ตำบลพระพุทธ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ

จังหวัดนครราชสีมา

ทิศตะวันตก ติดต่อดำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

แนวเขตตำบลโดยละเอียด

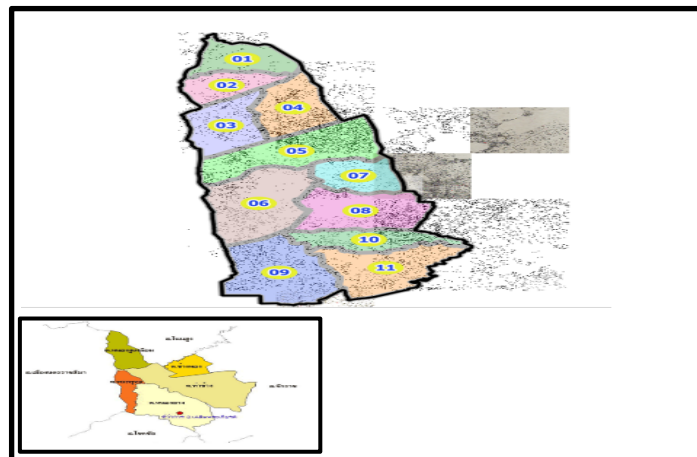
ทิศเหนือ เริ่มต้นที่จุดตัดทางหมูลาว – บ้านหนองกระทิง ที่พิกัด T.B. 001699 ไปทางทิศเหนือตามกึ่งกลางทางสาธารณะถึงจุดตัดพิกัด T.B.006731 ระยะทางประมาณ 3.7 กิโลเมตร ไปทางทิศตะวันออกก่อนไปทางทิศใต้ ถึงจุดตัดทางเกวียนเก่าที่พิกัด T.B.019727 ระยะทางประมาณ 1.35 กิโลเมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ตามทีน้ำ ถึงจุดตัดถนนหมูลาวที่พิกัด T.B.025717 ระยะทางประมาณ 1.05 กิโลเมตร ระยะทางรวม 6.1 กิโลเมตร

ทิศตะวันออก เริ่มต้นจากจุดตัดทางหมูลาว ที่พิกัด T.B.025717 ไปทางทิศใต้ตามแนวเขตบ้านเกราถึงจุดตัดถนนสายบ้านเกรา–ถนนมิตรภาพ ที่พิกัด T.B. 029704 ระยะทางประมาณ 1.4 กิโลเมตร ไปทางทิศใต้ตามถนนสาย บ้านเกรา–มิตรภาพถึงจุดตัดถนนมิตรภาพที่พิกัด T.B 030692 ระยะทางประมาณ 1.4 กิโลเมตรไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือตามจุดกึ่งกลางถนนสายมิตรภาพถึงจุดตัดที่พิกัด T.B. 031693 ระยะทางประมาณ 0.15 กิโลเมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ตามกึ่งกลางทางเก่าบ้านขาม–บ้านโนนกราด–บ้านรวงถึงจุดตัดที่พิกัด T.B.034680 ระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร ไปทางทิศใต้ ตามกึ่งกลางถนนสายบ้านโนนด่าน–ถนนมิตรภาพ ถึงจุดตัดถนนบ้านเมืองหลวง ที่พิกัด T.B. 045667 ระยะทางประมาณ 1.5 กิโลเมตร ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ผ่านทีน้ำไปถึงจุดตัดถนนรอบบ้านรวง–บ้านขาม ที่พิกัด T.B.049660 ระยะทางประมาณ 0.8 กิโลเมตร ไปทางทิศใต้ตามจุดกึ่งกลางถนนรอบบ้านรวง–บ้านขาม ถึงเหมืองส่งน้ำที่พิกัด T.B.048654 ระยะทางประมาณ 0.6 กิโลเมตร ไปทาง ทิศใต้ตามเหมืองส่งน้ำ ผ่านเขตบ้านพระวังหาร ถึงท่านบตา

แก่งที่พิกัด T.B.059638 ระยะทางประมาณ 2.5 กิโลเมตร เป็นจุดสิ้นสุดรวมระยะทางประมาณ 11.4 กิโลเมตร

ทิศใต้ เริ่มต้นที่ท่าบตาแก่งที่พิกัด T.B.059638 ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ตามจุดกึ่งกลางห้วยใหญ่หรือห้วยมะเดื่อ ผ่านทิศเหนือของบ้านด่านท่าแดงถึงจุดตัดลำตะคลองใหม่ลำบริบูรณ์ที่พิกัด T.B.030614 ระยะทางประมาณ 4.5 กิโลเมตร ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ตามลำบริบูรณ์ถึงคลองส่งน้ำชลประทานที่พิกัด T.B.022621 ระยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ตามคลองส่งน้ำชลประทานถึงจุดตัดทางบ้านโตนด-บ้านพระพุทธ ที่พิกัด T.B.031620 ระยะทางประมาณ 0.9 กิโลเมตร เป็นจุดสิ้นสุด ระยะทางประมาณ 6.4 กิโลเมตร

ทิศตะวันตก เริ่มต้นที่จุดตัดบ้านโตนด-บ้านพระพุทธ ที่พิกัด T.B.031620 ไปทางทิศเหนือผ่านที่นาถึงทางเข้าบ้านโตนด ที่พิกัด T.B.010636 ระยะทางประมาณ 1.6 กิโลเมตรไปทางทิศเหนือตามจุดกึ่งกลางถนนบ้านโตนด- บ้านโพธิ์น้อย ถึงจุดตัดทางเก่าไปถนนมิตรภาพที่พิกัด T.B.008666 ระยะทางประมาณ 3.3 กิโลเมตร ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือตามทางเก่าถึงจุดตัดถนนมิตรภาพที่ กม. 17/1 ที่พิกัด T.B.998676 ระยะทางประมาณ 1.5 กิโลเมตรไปทางทิศเหนือตามทางเก่า ถึงจุดตัดทางหมูลาวที่พิกัด T.B.001696 ระยะทางประมาณ 2.3 กิโลเมตร เป็นจุดสิ้นสุดรวมระยะทางประมาณ 8.7 กิโลเมตรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเหลือมมีเนื้อที่ประมาณ 42.5 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 26,562.5 ไร่

ภาพที่ 1 แผนที่ ต.หนองงูเหลือม.อ.เฉลิมพระเกียรติ จ.นครราชสีมา
ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเหลือม.

2.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ตำบลหนองงูเหลือมมีภูมิประเทศเป็นที่ราบลูกคลื่น และที่ดอนในบริเวณที่ตั้งของ หมู่ 8 , 9 และหมู่ 15

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะอากาศทั่วไปของตำบลหนองสูงล้อมอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา อยู่ภายใต้อิทธิพลของมรสุม ๒ ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ(เริ่มตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์)มรสุมนี้มีแหล่งกำเนิดจากบริเวณความกดอากาศสูงในซีกโลกเหนือแถบประเทศ มองโกเลียและจีนพัดพาเอามวลอากาศเย็นและแห้งจากแหล่งกำเนิดเข้ามาปกคลุมประเทศไทย ทำให้ บริเวณจังหวัดนครราชสีมาประสบกับภาวะอากาศหนาวเย็นและแห้งแล้งโดยทั่วไปส่วนมรสุม อีกชนิด หนึ่งคือมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ (เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม) มรสุมนี้มี แหล่งกำเนิด จากบริเวณความกดอากาศสูงในซีกโลกใต้ บริเวณมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งพัดออกจาก ศูนย์กลางเป็นลมตะวันออกเฉียงใต้และเปลี่ยนเป็นลมตะวันตกเฉียงใต้ เมื่อพัดข้ามเส้นศูนย์สูตร พัดพาเอา มวลอากาศชื้นจากมหาสมุทรอินเดียมาสู่ประเทศไทย ทำให้บริเวณจังหวัดนครราชสีมา มีเมฆมากและฝน ตกชุกโดยทั่วไป

ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดนครราชสีมาพิจารณาตามลักษณะของลมฟ้าอากาศของประเทศไทย สามารถแบ่ง ออกได้เป็น 3ฤดู ดังนี้ ฤดูหนาว เริ่มต้นประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณ กลางเดือนกุมภาพันธ์ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย และบริเวณ ความกดอากาศสูงจากประเทศจีนซึ่งมีคุณสมบัติเป็นมวลอากาศเย็นและแห้งจะแผ่ลงปกคลุมประเทศ ไทยในช่วงดังกล่าว ทำให้บริเวณจังหวัดนครราชสีมา มีอากาศหนาว เย็นและแห้งทั่วไป ในบางปีฤดู หนาวอาจเริ่มช้ากว่ากำหนดนี้ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่แผ่ลงมาปก คลุมประเทศไทยด้วยสำหรับเดือนที่มีอากาศหนาวมากที่สุดจะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมถึง มกราคม ฤดูร้อน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ในระยะนี้เป็น ช่วงว่างของฤดู มรสุม อากาศจะร้อนอบอ้าวโดยทั่วไปโดยเฉพาะเดือนเมษายนจะเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าว มากที่สุดในรอบปี ฤดูฝน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุม ตะวันตกเฉียงใต้พัดเอาความชื้นจากทะเลและมหาสมุทรมาปกคลุมประเทศไทย ประกอบกับร่อง ความกดอากาศต่ำที่พาดอยู่บริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพาดผ่านบริเวณประเทศไทย ตอนบนในระยะนี้อากาศจะมีความชุ่มชื้นมากทำให้มีฝนตกชุกมากขึ้นตั้งแต่ประมาณกลางเดือน พฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเฉพาะเดือนกันยายนเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกหนาแน่นมากที่สุดในรอบปี อย่างไรก็ตามนอกจากปัจจัยดังกล่าวที่จะทำให้มีฝนตกชุกแล้ว ยัง ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพายุหมุนเขตร ้อนที่เคลื่อนตัวเข้าใกล้หรือเข้าสู่ประเทศไทยในช่วงดังกล่าวด้วย และหลังจาก กลางเดือนตุลาคมเป็น ต้นไปฝนจะเริ่มลดน้อยลงอย่างรวดเร็ว

2.1.3 ด้านการเมือง การปกครอง ระบบเศรษฐกิจ สภาพทางสังคม

เขตการปกครอง

ตำบลหนองสูงล้อม แบ่งการปกครองออกเป็น 15 หมู่บ้าน และอยู่ในเขตองค์การ บริหารส่วนตำบลทั้งหมด คือ

ตารางแสดงการแบ่งเขตการปกครองในตำบลหนองงูเหลือม

ชื่อหมู่บ้าน	ผู้ใหญ่บ้าน
บ้านโนนกราด หมู่ 1	นายสมลักษณ์ ใจงูเหลือม
บ้านหนองงูเหลือม หมู่ 2	นายฉลอง ตากงูเหลือม
บ้านรวง หมู่ 3	นางประกอบ แคนงูเหลือม
บ้านพระวังหาร หมู่ 4	นายอนันท์ อินทร์ช้าง
บ้านสวาสดี หมู่ 5	นายสุรพล สารธรรมาธิคุณ
บ้านสวาสดี หมู่ 6	นายศุภเดช สุกุลัญญา
บ้านประกายปรัง หมู่ 7	นายอภิสิทธิ์ รัตนศฤงค์
บ้านนาตาวงษ์ หมู่ 8	นางดารุณี ฝากกลาง
บ้านโนนหมั่น หมู่ 9	นายสิริศักดิ์ ชลากลาง
บ้านโตนด หมู่ 10	นายสมนึก เสตโคกสูง
บ้านเสม็ด หมู่ 11	นายเยี่ยม ปล้องงูเหลือม
บ้านโพธิ์น้อย หมู่ 12	นายบุญมี ดีโพธิ์
บ้านโพธิ์ปรีอแวง หมู่ 13	นางประหยัด ไทงูเหลือม (กำนัน)
บ้านสลักไผ่ หมู่ 14	นายประสิทธิ์ ชะม้ายกลาง
บ้านหนองแดง หมู่ 15	นายสะอาด พูนสำโรง

สภาพทางสังคม

การศึกษา ในตำบลหนองงูเหลือมมีโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา แยกได้ดังนี้
 ตารางจำนวนนักเรียนและบุคลากรครู ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเหลือม

เพศ/สถานภาพ	ชาย	หญิง	รวม
นักเรียน	59	61	120
ครูพี่เลี้ยง	-	6	6
รวม	59	67	126

โรงเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลหนองงูเหลือม

1.โรงเรียนชุมชนวัดรวง ตั้งอยู่หมู่ที่ 3นักเรียนมาจากหมู่ที่ 1,2,3 (หมู่ 9 ต.โตนด อ.โนนสูง)

- 2.โรงเรียนอำนวยการศิลปสารกิจ ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 นักเรียนมาจากหมู่ที่ 4,5,6,7
 - 3.โรงเรียนบ้านนาตาวงษ์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 นักเรียนมาจากหมู่ที่ 8,9,13,15
 - 4.โรงเรียนสมานมิตรวิทยา ตั้งอยู่หมู่ที่ 12นักเรียนมาจากหมู่ที่ 10,11,12,13
 - 5.โรงเรียนวัดสลักไถ่ ตั้งอยู่หมู่ที่ 14นักเรียนมาจากหมู่ที่ 14 , หมู่ 6 ต.ท่าช้าง
- มีจำนวนนักเรียนและครูในระดับประถมศึกษาดังนี้
- ตารางจำนวนนักเรียนและครูระดับประถมศึกษา

ระดับชั้น	รวม
นักเรียนชั้นอนุบาล 1	7
นักเรียนชั้นอนุบาล 2	81
นักเรียนชั้นอนุบาล 3	98
รวมชั้นอนุบาล	186
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	91
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	87
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	103
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	103
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	117
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	95
รวมชั้นประถมศึกษา	596
ข้าราชการครู	44
รวมทั้งหมด	640

โรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

มีจำนวน 1 แห่ง คือ โรงเรียนหนองงูเห่าพิทยาคม ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 นักเรียนมาจากทุกหมู่บ้านในตำบล และจากตำบลใกล้เคียง เช่น ตำบลโตนด อำเภอโนนสูง ตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ มีครูและนักเรียนดังนี้

จำนวนนักเรียนและครูระดับมัธยมศึกษา

สภาพรวม/เพศ	รวม
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	120
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	103
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	109
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	65
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5	57
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	69
ข้าราชการครู	56
รวมทั้งหมด	579

ระบบเศรษฐกิจ

ประชากรในตำบล ร้อยละ 83 ประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม โดยสภาพที่ตั้งของตำบลเป็นที่ราบลูกคลื่นเหมาะแก่การทำนา ซึ่งมีการทำนาปีละ 1 ครั้ง (บางหมู่บ้านทำนาปรัง รวมประมาณ 1,000 ไร่) โดยอาศัยน้ำฝน และน้ำชลประทานจากคลองสีพัน ลำเหมืองโนนแค คลองมะเตือ คลองอีสานเขียว และบึงปรือแวง ในบริเวณที่ดอนซึ่งเป็นที่ตั้งของหมู่ 8,9,15 มีโรงงานอุตสาหกรรมมาก่อนตั้งทำให้ประชากรในตำบลมีรายได้ จากการจ้างแรงงาน นอกจากนี้ยังมีการปลูกพืชสวนบริเวณที่อยู่อาศัย เช่น น้อยหน่า มะพร้าว มะม่วง เป็นต้นในบางหมู่บ้านประกอบอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน คือ การทำเสื่อกก ตีเหล็ก เครื่องจักสาน ทำไม้กวาด ในฤดูหลังการเก็บเกี่ยวข้าวเกษตรกรทำการปลูกต้นหอม กระเทียม เพื่อค้าขาย สามารถสร้างรายได้เสริมให้แก่ครอบครัว และมีอาชีพนอกจากภาคเกษตรกรรมร้อยละ 17 เช่น ค้าขาย รับราชการ ลูกจ้าง เป็นต้น

การเกษตร

ผลผลิตที่สำคัญของตำบลได้แก่ ผลผลิตทางการเกษตร จากสถิติปี 2558 พอสรุปได้คือ
ข้าวนาปี ปลูกในพื้นที่11,899.50 ไร่ผลผลิตเฉลี่ย500 กิโลกรัม/ไร่ผลผลิตรวม5,945 ตัน มูลค่า
95,192,000 บาท

ข้าวนาปรังปลูกในพื้นที่ 2,545ไร่ผลผลิตเฉลี่ย700กิโลกรัม/ไร่ผลผลิตรวม1,781ตัน
มูลค่า24,941,000บาท

หอมแบ่งปลูกในพื้นที่56ไร่ผลผลิตเฉลี่ย2,000 กิโลกรัม/ไร่ผลผลิตรวม112 ตัน
มูลค่า5,600,000 บาท

มันสำปะหลัง ปลูกในพื้นที่419 ไร่ผลผลิตเฉลี่ย4,000กิโลกรัม/ไร่ผลผลิตรวม1,676ตัน
มูลค่า10,000,000บาท

2.1.4 ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง ทรัพยากรธรรมชาติ

การนับถือศาสนา

ประชากรในตำบลหนองงูเหลือมส่วนใหญ่ นับถือ ศาสนาพุทธ ในเขตตำบลหนองงูเหลือม มี
วัดจำนวนทั้งหมด 10 แห่ง ดังนี้

1. วัดโนนโบสถ์	ตั้งอยู่หมู่ที่ 1	ศาสนิกชนจากหมู่ที่ 1,2
2. วัดรวง	ตั้งอยู่หมู่ที่ 3	ศาสนิกชนจากหมู่ที่ 1,2,3
3. วัดพระวังหาร	ตั้งอยู่หมู่ที่ 4	ศาสนิกชนจากหมู่ที่ 4
4. วัดอำนวยการศิลปสารกิจ	ตั้งอยู่หมู่ที่ 7	ศาสนิกชนจากหมู่ที่ 5,6,7
5. วัดโนนนางแก้ว	ตั้งอยู่หมู่ที่ 8	ศาสนิกชนจากหมู่ที่ 8
6. วัดโนนหมั่น	ตั้งอยู่หมู่ที่ 9	ศาสนิกชนจากหมู่ที่ 9
7. วัดสมานมิตร	ตั้งอยู่หมู่ที่ 11	ศาสนิกชนจากหมู่ที่ 10,11,12
8. วัดโพธิ์ปรีอแวง	ตั้งอยู่หมู่ที่ 13	ศาสนิกชนจากหมู่ที่ 13
9. วัดหนองแดง	ตั้งอยู่หมู่ที่ 15	ศาสนิกชนจากหมู่ที่ 15
10. วัดคูเมืองเก่า	ตั้งอยู่หมู่ที่ 15	ศาสนิกชนจากหมู่ที่ 15 และหมู่ 16
- ตำบลบ้านใหม่ อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

ประเพณีและงานประจำปี

ประเพณีประจำถิ่นและงานประจำปี ของตำบลหนองงูเห่า

งานฉลองวันแห่งชัยชนะของท่านท้าวสุรนารีและการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีวันเข้าพรรษา

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น

ภูมิปัญญาประจำถิ่น ของตำบลหนองงูเห่า มีดังนี้

นายจำลอง โปรงกลาง มีความรู้ด้านงานไม้ ทำตู้ กังหัน งานซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า ม.1

นายแฉล้ม คงฤทธิ์ ศิลปะหัตถกรรมและสิ่งทอ สานไซ ตะกร้า แพทย์แผนไทยลูกกรจัดยาชุด ม.2

นายชม เขาวังมะเรียง ปราชญ์ด้านศาสนา ประเพณีและพิธีกรรม เพลงโคราช เพลงพื้นบ้าน ม.3

นายสุชิน มอญกลาง ปราชญ์ด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร ทำน้ำหมัก ม.4

นายสร้อย ชะวางกลาง ศิลปะหัตถกรรมและสิ่งทอ ม.5

นายแหลม มามาก ศิลปะหัตถกรรมและสิ่งทอ ม.7

นายพิน บำรุงเหลี่ยม เกษตรกรรมและการทำมาหากิน ด้านวัสดุก่อสร้าง ม.7

นายเกียรติพล ศรีโพธิ์ ปราชญ์ด้านศาสนา ประเพณีและพิธีกรรม ม.9

นายสด เจียมโพธิ์ ด้านเกษตรกรรมทำมาหากิน ม.10

นายสมาน จันทร์น้อม ศิลปะหัตถกรรมและสิ่งทอ ม.13

นายวีรพงษ์ หมอกโพธิ์ ด้านเกษตรกรรมทำมาหากิน ม.14

นายประสิทธิ์ พวงเกาะ ปราชญ์ด้านศาสนา ประเพณีและพิธีกรรม เกษตรกร ม.1

สินค้าขึ้นชื่อตำบลหนองงูเห่า

ขนมถั่วตัด ไม้กวาดเสียนตาล แชมพูสมุนไพร มีด

ทรัพยากรธรรมชาติ

แหล่งน้ำธรรมชาติ

ลุ่มน้ำและแหล่งน้ำของตำบล ในตำบลหนองงูเห่า มีลำน้ำที่ไหลผ่าน คือ ลำบริบูรณ์ ซึ่งแยกจากลำตะคลอง ลำบริบูรณ์ จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรทั้งในฤดูการผลิตและหลังฤดูการผลิตเป็นจำนวนมาก ลำบริบูรณ์ได้รับการพัฒนาให้เป็นแหล่งน้ำต่าง ๆ เป็นจำนวนมากส่วนใหญ่ล้วนแต่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรทั้งสิ้น แหล่งน้ำต่าง ๆ แหล่งน้ำต่าง ๆ ที่ได้รับการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ยังสามารถแบ่งออกเป็นแหล่งน้ำขนาดกลางและขนาดเล็กซึ่งล้วนแล้วแต่มีความสำคัญต่อการวางแผนพัฒนาลุ่มแม่น้ำของตำบลและแหล่งน้ำเหล่านี้ยังเกิดประโยชน์ต่อภาคอุตสาหกรรมโดยได้นำน้ำไปใช้ในกระบวนการผลิตอีกด้วย

คุณภาพทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติในตำบลที่มีขนาดใหญ่ที่สุดคือ บึงปรือแวง ซึ่งมีขนาดเนื้อที่ประมาณ 884 ไร่ ปัจจุบันกำลังได้รับการพัฒนาจากหลายหน่วยงาน ประโยชน์ที่ได้รับจากบึงปรือแวงนี้ มีประโยชน์ต่อประชากรในตำบลอย่างมาก เช่น การใช้น้ำในการทำประปอนามัย ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกรมอนามัยและกรมทรัพยากรน้ำ ในปัจจุบันการประปาดำบลหนองงูเห่าเป็นผู้นำดำเนินการโดยการควบคุมดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองงูเห่าโดยชาวบ้าน 15 หมู่บ้านได้รับประโยชน์จากการใช้น้ำในการเกษตร การใช้น้ำในกระบวนการผลิตของโรงงานอุตสาหกรรมและในอนาคตบึงปรือแวงจะได้รับการพัฒนาเป็นสถานที่ราชการ หรือพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวอีกต่อไป

2.2 รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์

2.2.1 ความเป็นมารำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์

ในปัจจุบันมีการละเล่นที่สร้างความบันเทิงมีหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมทางด้านฝรั่งเศสตะวันตกเข้ามาแทรก ที่นี้ก็ทำให้คนในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นเยาวชน หรือประชาชนรับในวัฒนธรรมของฝรั่งเป็นพื้นฐานในชีวิต ลืมไปว่าของเรามีความเป็นดั้งเดิม การละเล่นพื้นบ้านแต่ก่อนจะมีรูปแบบลักษณะเด่นก็คือว่าเริ่มต้นด้วยจะเรียกว่ารำไท่นแต่ก่อนนี้ครูบาอาจารย์ที่เป็นผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาสอนให้เกิดการบันเทิงจะคิดหาสิ่งที่มีนจะประกอบจังหวะก็จะมีจัดทำเอาไม้มาเจาะทำเป็นกลองยาวหรือจะปั้นดินเหนียวแล้วตากแห้งเผาไฟเป็นโทนหรือจะใช้ต้นไม้ตัดสั้นแล้วก็ชิงด้วยไม้ชิงด้วยหนังสัตว์เป็นรำมะนา เอามาใช้ประกอบจังหวะเป็นฉิ่งฉับกรับฆ้อง ทำให้การละเล่นพื้นบ้านแต่เดิมเราเรียกว่าเป็นการรำไท่นที่นี้พอรำไท่นเกิดไปในสมัยหนึ่งปรากฏว่ามีเครื่องดนตรีชนิดใหม่ๆขึ้นที่จะนำมาใช้ประกอบได้ทีนี้คำว่ารำไท่นจะมีกลองชุด ทอมบาจะมีอะไรแบบฝรั่งก็เลยประกอบกันที่นี้การละเล่นพื้นบ้านแต่ก่อนก็ถ้าเป็นในรูปของการละเล่นพื้นบ้านที่เป็นดั้งเดิมก็จะนิยมเล่นในโอกาสเช่นเทศกาลสงกรานต์

การแสดงรำไท่นย้อนยุคเกิดขึ้นในตอนพ.ศ.2503 ตอนนั้นพ่ออายุได้ประมาณ16ปี ก็ได้สัมผัสกับการละเล่นพื้นบ้านในเทศกาลสงกรานต์ หรือเฉลิมฉลองตามวัฒนธรรมเช่นแห่เทียนพรรษา บวชนาค หรือแต่งงาน ก็จะมีดนตรีประกอบ มีโทน กลองยาว รำมะนา บรรเลงในงาน งานแต่งงานจะจัดงานไม่มีโต๊ะจีนไม่มีอะไรแบบนี้ดอกจะนิยมเตรียมผักเตรียมสิ่งของที่จะประกอบอาหารเพื่อเลี้ยงแขกในวันพຽງนี้เช้า เขาก็จะมีการเตรียมผัก โบราณก็จะมีพวกบอนพวกมันบ้าง เนื้อตาลอ่อนที่เขาจะมาแกงรวม เขาก็จะมาเตรียมในพื้นที่บ้านเขาเรียกเตรียมผักหัวสดมาประกอบอาหาร เวลาถึงงานบุญก็จะเลี้ยงแขกพวกหนุ่มสาวก็จะมาช่วยงานบ้านช่วยเตรียมสิ่งของเพื่อประกอบ พอเสร็จเรียบร้อยแล้วไม่

รู้จะทำอะไรก็มีการรำโทน ในการรำวงนั้นก็จะมีโทนเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะแล้วก็มีนักร้องมา ร้องเพลงประกอบจังหวะรำโทน ต่อมาก็มีเครื่องประกอบจังหวะเพิ่มมาเข้าอีก คือกลองยาว รำมะนา และ ฉิ่ง เมื่อก่อนยังไม่มีพวกเครื่องขยายเสียงก็จะเอาปากเปลา่ ๆ ร้องเพลงในการรำวง จะรำเป็น จังหวะง่าย ๆ ก่อน เช่น จังหวะสโล เป็นชื่อฝรั่งมีจังหวะช้า มีจังหวะปิกินจะมีจังหวะช้าจะเริ่มเร็วขึ้น มีจังหวะกลองยาว จังหวะแซมบา จังหวะม้าหย่อง จังหวะจะเริ่มเร็วขึ้นจะเดินรอบวง ที่นี้ก็จะมีการ หักพวกหยุดเต้นอยู่กับที่ ย้ายไปทางซ้าย ย้ายไปทางขวา เดินหน้า ถอยหลัง จังหวะเต้นอยู่กับที่เป็น จังหวะลำเพลิน รำแคน รำตัด จังหวะกั้วลาซ่า จังหวะที่ตะลุงเป็นของไทยชาวไทยได้แต่ก่อนเรียกจังหวะ แมมโบ คาริโซ่ ปัจจุบันเป็นจังหวะ 3 ช้า หรือชะช้า ต่อมาสามารถนำไปให้บริการแก่ประชาชนใน การออกกำลังกายในนามผู้สูงอายุ ตำบลหนองสูงเหลื่อม โดยได้รับการสนับสนุนจาก สป.สข. สำนักงาน ประกันสุขภาพแห่งชาติ โดยผ่านทางองค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงเหลื่อม และนำไปให้บริการแก่ หมู่บ้านต่าง ๆ ทั้ง 15 หมู่บ้าน หลังจากนั้นก็ไปรำตามงานต่าง ๆ ในตำบลหนองสูงเหลื่อม

แล้วสามารถตั้งเป็นคณะครั้งแรกชื่อว่าคณะนาตะวงษ์ ไปให้บริการกับผู้ว่าจ้างให้ไปเล่นใน งานมงคลต่าง ๆ หรืองานประจำปีของวัด ทั้งในหมู่บ้านและนอกตำบลหนองสูงเหลื่อม ออกงานใหญ่ ๆ ครั้งแรกในงานสงกรานต์ประจำปีที่วัดพนมวัน ต.บ้านโพธิ์ อ.เมือง หลังจากนั้นได้ปรับปรุงเครื่องดนตรี ประกอบจังหวะแบบดั้งเดิมมาเป็นผสมผสานระหว่างดั้งเดิมกับเครื่องดนตรีฝรั่ง มีกลองชุด กลองทอม บา ประเภททึบเพลงหรือแอกอเตียน มีการฝึกหัดและซ้อมคณะทั้งนักแสดง นักดนตรีนักร้อง จนมี ความชำนาญสามารถออกงานได้เป็นที่ชื่นชอบของคนที่ได้ชมการแสดง

ปี 2508 มีการปรับเปลี่ยนชื่อจากคณะนาตะวงษ์ มาเป็นคณะดาราโชว์โดยครูบำรุง โคมุทะ พันธ์ อดีตข้าราชการบำนาญ เป็นคนตั้งชื่อคณะให้ ณ ปัจจุบัน อายุ 84 ปี (สัมภาษณ์คุณดาวิชัย โชติ กลาง 19 สิงหาคม 2567)

ปี2512 นายเพชร ทรวงโพ และเพื่อน ๆ ได้จัดซื้อเครื่องดนตรี และอุปกรณ์ประกอบจังหวะ เช่น แอคคอเตียน เป็คาร์นิช แซคโซโฟน มาสนับสนุนในหัวดนตรี คณะดาราโชว์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการให้เกียรติและขอบคุณนายเพชร ทรวงโพ จึงเปลี่ยนชื่อจากคณะดาราโชว์ มาเป็น คณะเพชรดาราพันธ์

ปัจจุบันคณะเพชรดาราพันธ์ ยังเป็นวงดนตรีและคณะรำวงย้อนยุคที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของ ชาวบ้านในตำบลหนองสูงเหลื่อมหรือนอกตำบล และอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดนครราชสีมา จะนิยมจ้าง ไปแสดงในงานประจำปี เช่น งานวัด งานศิษย์เก่าของโรงเรียน งานเทศกาลลอยกระทง งานเทศกาล สงกรานต์และงานมงคลต่าง ๆ ในรูปแบบของวงดนตรี และรำวงย้อนยุค

ปี2560 คณะเพชรดาราศาสตร์ ได้เข้าไปแสดงร่ำวงย้อนยุคในงานฉลองชัยชนะท้าวสุรนารี ในวันที่ 23 มีนาคม เป็นประจำทุกปี จนมาถึงช่วงโควิดระบาดจึงได้หยุดทำการแสดง ไป ประมาณ 2 ปี และเพิ่งกลับมาแสดงใหม่อีกครั้งในปี 2566-ปัจจุบัน ร่ำ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลนายวิชัย โชติกกลาง เป็นข้าราชการบำนาญ ปัจจุบันอายุ80ปี เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน บ้านเลขที่29 ม.8 บ้านนาตะวง ต.หนองงูเหลือม อ.เฉลิมพระเกียรติ

2.2.2 รูปแบบการแสดงแบบร่ำวงย้อนยุคบ้านนาตะวง

จากการสัมภาษณ์ปราชญ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน รูปแบบการแสดงแบบดั้งเดิมของ **ร่ำวงย้อนยุคบ้านนาตะวง** มีลักษณะที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมพื้นบ้านของชุมชนท้องถิ่น โดยเน้นความเรียบง่าย สนุกสนาน และเป็นการสื่อสารระหว่างคนในชุมชนผ่านทำรำและบทเพลง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. **การเต้นรำวงในรูปแบบวงกลม** การรำวงแบบดั้งเดิมจะมีลักษณะเป็นการเต้นเป็นวงกลม โดยผู้แสดงจะรำเคลื่อนที่ไปรอบ ๆ ในวง โดยผู้ชาย และผู้หญิงจะเดินรำในลักษณะเป็นคู่ ๆ ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ของร่ำวงย้อนยุคบ้านนาตะวง ทำรำที่ใช้จะเป็นทำรำพื้นฐานที่ไม่ซับซ้อน เช่น ทำรำแขนและขาเป็นจังหวะเข้ากับดนตรี และมีการเดินหน้า-ถอยหลังหรือหมุนตัวในบางช่วง โดยทำรำเหล่านี้ถูกถ่ายทอด และสืบทอดกันมาในชุมชน

2. **เพลงรำวงแบบดั้งเดิม** เพลงที่ใช้ในการแสดงร่ำวงย้อนยุคจะเป็นเพลงพื้นบ้านในรูปแบบดั้งเดิม มีทำนองที่สนุกสนานและเข้ากับจังหวะรำ เพลงเหล่านี้มักเป็นเพลงที่มีการร้องสดหรือใช้แผ่นเสียงในอดีต โดยมีการเล่าเรื่อง หรือถ่ายทอดเรื่องราวที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน ความรัก หรือเรื่องราวในชุมชน ซึ่งเสียงร้อง และเนื้อเพลงจะใช้ภาษาท้องถิ่น (ไทแดง) สำเนียงท้องถิ่น

3. **บทบาทของชุมชนในการแสดง** ร่ำวงย้อนยุคแบบดั้งเดิม ไม่ใช่แค่การแสดงของกลุ่มนักแสดงผู้สูงอายุในชุมชนเท่านั้น แต่เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้คนในชุมชนทุกเพศทุกวัยเข้ามามีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นการเข้าร่วมรำในวง หรือการมีส่วนร่วมในการเล่นดนตรี ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันในชุมชน การรำวงย้อนยุคยังมักจัดในโอกาสพิเศษ เช่น งานบุญ งานประเพณี หรือเทศกาลต่าง ๆ ซึ่งเป็นการสานสัมพันธ์และเชื่อมโยงระหว่างคนในชุมชน

4. **บทบาทและการมีส่วนร่วมของชุมชน** ชุมชนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการแสดง ไม่ว่าจะเป็นการเป็นผู้ชม การเข้าร่วมรำ หรือการมีส่วนร่วมในการจัดงาน เช่น การทำอาหารพื้นบ้านแจกจ่าย การช่วยจัดเตรียมสถานที่ การแสดงร่ำวงย้อนยุคมักถูกจัดขึ้นในงานบุญหรือเทศกาลประจำปีของหมู่บ้าน เพื่อเป็นการสืบสานประเพณีให้ยังคงอยู่คู่ชุมชนต่อไป (สัมภาษณ์ คุณตาวิชัย โชติกกลาง 16 สิงหาคม 2567)

2.2.3. องค์ประกอบการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์

จากการสัมภาษณ์ปราชญ์ภูมิปัญญา พบว่าการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ในลักษณะเชิงอนุรักษ์จะมีองค์ประกอบหลักที่ช่วยสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น และคงไว้ซึ่งการแสดงแบบดั้งเดิม โดยองค์ประกอบสำคัญมี ดังนี้

1. **ผู้แสดง (นักรำ)** ผู้แสดงรำมักเป็นชาวบ้านที่มีประสบการณ์ในการรำ หรือมีการฝึกสอนให้คนรุ่นใหม่เข้ามาร่วมแสดง ผู้แสดงมีทั้งผู้ชายและผู้หญิง โดยเฉพาะในรูปแบบดั้งเดิมที่เป็น การรำร่วมกันระหว่างชาย-หญิง เพื่อสื่อถึงความสนุกสนาน และการสื่อสารระหว่างกันผ่านท่าทางการรำ

2. **ท่ารำ** พบว่าลักษณะการแสดงท่ารำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ที่เน้นการเคลื่อนไหวอย่างเรียบง่าย ในรูปแบบวงกลม โดยมีท่าพื้นฐานที่แสดงความอ่อนช้อย และสนุกสนาน เช่น การเคลื่อนไหวของมือ ท่ารำยกมือ ยกแขน ท่ายกเท้า ท่าหมุนตัว ท่าโยกไหล ท่าตีไหล ท่าเดินหน้า-ถอยหลัง เป็นท่ารำที่เป็นไปตามธรรมชาติ ตลอดถึงการแสดงอารมณ์ที่สื่อถึงความสนุกสนาน ยิ้มแย้ม สดใส ที่ได้รับการอนุรักษ์ และถ่ายทอดมาจากรุ่นสู่รุ่น ท่ารำอาจมีการปรับให้ทันสมัยขึ้นบ้าง แต่ยังคงเอกลักษณ์ดั้งเดิม (สัมภาษณ์ คุณยาย ลำดวน โชติกลาง 16 สิงหาคม 2567)

1. **เครื่องดนตรีและเพลง** ดนตรีพื้นบ้านที่ใช้ประกอบการแสดงรำวงย้อนยุคจะประกอบด้วยเครื่องดนตรีพื้นบ้าน 3 ชนิด คือ โทน กลองยาว รำมะนา ที่สะท้อนความเป็นพื้นบ้าน เพลงที่ใช้ในการแสดงจะเป็นเพลงรำวงแบบดั้งเดิม หรือเพลงพื้นบ้านที่ปรับให้เข้ากับการรำวง โดยมีจังหวะที่สดใส สนุกสนาน เพื่อกระตุ้นให้ผู้แสดงและผู้ชมมีส่วนร่วม (สัมภาษณ์ คุณตายนต์ กำภู เหลื่อม 16 สิงหาคม 2567)

เพลงร้องรำวงย้อนยุคนาตาวงษ์

เพลงพม่ารำขวัญ

รำเถิดน้อง	แม่รูปทองเขาเชิญมารำ
จะซำอยู่นิดใดไกล ๆ	ก็ออกมารำ
รำตามทำนองเพลง	เขาอีร้องจงน่า (ซำ)
กับผู้ดูงามร้ายรำบนชั้นวิภา	อย่ามัวซำซำเสียเวลานินนาน
เพลงกล่อมประสาน	วิเวกพาลก็จบลง
รำแบบนี้	เขาเรียกพม่ารำขวัญ
ทำท่าประหาร	จะปันชีวิตแมนวลอนงค์
พอบจบในตาพม่า	เลยฆ่าไม่ลง (ซำ)
พม่ายี่นง	เลยปล่อยขวานหลุดมือ

อย่ามัวชักช้า

รูปสุดาเข้ามาอื้อ

ผู้ชายนะหรือ

ก็จะแพ้วายนาง (ซ้ำ)

เพลงรำวงเฒ่าสังจร

รำวงเราเฒ่าสังจรย้อนอดีต

นึกถึงชีวิตครั้งก่อนย้อนความหลัง

สนุกสนานด้านดนตรีมีพลัง

เราจึงยังอยากคงไว้ให้นานๆ

การร้องรำทำเพลงที่เห็นนี้

อนุรักษ์สิ่งดีๆมีเอาไว้

ทั้งฉิ่ง ฉาบ กรับกลองเล่นแบบไท

เพลงเก่าเพลงใหม่เล่นได้เหมือนกัน

จึงรวมกันสร้างสรรค์เอาไว้เถิด

ความสุขเกิดในใจได้สุขสันต์

อบายมุขห่างกายมะลายพรรณ

ส่งความฝันจากทีมเราเฒ่าสังจร (จังหวะรำวง)

4. เครื่องแต่งกาย นักแสดงจะใส่ชุดพื้นบ้านที่สะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น

ผู้ชาย สวมเสื้อม่อฮ่อม เสื้อเชิ้ตไหมแขนสั้นบ้าง แขนยาวบ้าง มีผ้าขาวม้าคาดเอว ผู้หญิงนุ่งผ้าซิ่นหรือกระโปรงบาน ๆ ใส่เสื้อคอกระเช้าบ้าง เสื้อแขนตุ๊กตา สีสนของเครื่องแต่งกายจะเน้นไปทางสีสดใส เพื่อเพิ่มความมีชีวิตชีวาให้การแสดง ซึ่งชุดเครื่องแต่งกายจะสะท้อนถึงวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวบ้านในภาคอีสาน เครื่องประดับจะใส่สร้อยมุก หรือสร้อยทอง ตุ่มหูมุก ตุ่มหูทอง ส่วนทรงผมผู้หญิงจะมัดรวบตั้งเป็นหางม้า ตัดดอกไม้ที่มีสีสันสดใส เช่น ดอกกุหลาบ ดอกคูณ ดอกไม้ที่มีตามฤดูกาล ในชุมชน (สัมภาษณ์ คุณยายแสงเดือน นาโพธิ์ 16 สิงหาคม 2567)

5. เวทีการแสดงและบรรยากาศ เวทีการแสดงมักจัดในพื้นที่ ๆ เรียบง่าย เช่น ลาน

วัด ลานหมู่บ้าน หรือในพื้นที่กลางแจ้ง ทำให้ผู้คนในชุมชนสามารถเข้าถึงการแสดงได้ง่าย

การตกแต่งบรรยากาศจะใช้วัสดุธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อให้เกิดความรู้สึกเชื่อมโยงกับท้องถิ่น เช่น ไม้ไผ่ตอง หรือลำไม้ไผ่ในการประดับเวที การแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตามวงษ์ในรูปแบบดั้งเดิมนี้อสะท้อนถึงความเป็นชุมชนที่คงไว้ซึ่งความสนุกสนาน ความเรียบง่าย และการสืบทอดประเพณีจากรุ่นสู่รุ่น (สัมภาษณ์ คุณตาชิต ไยงเหลืออม 16 สิงหาคม 2567)

2.3 การวิจัยเชิงสร้างสรรค์

2.3.1. ความหมายของการวิจัยเชิงสร้างสรรค์

ศิริมงคล นาฎยกุล (เอกสารประกอบการสอน. 2562) ได้กล่าวถึงการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ว่าเป็นกระบวนการใหม่ที่เกิดขึ้นเพื่อรองรับการอภิปรายทางวิชาการประกอบการสร้างสรรค์ผลงานที่มีลักษณะทางศิลปกรรม ประกอบด้วยงานด้านทัศนศิลป์และงานด้านศิลปะการแสดง ซึ่งงานสร้างสรรค์งานด้านนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับงานวิจัยด้านวิทยาศาสตร์คือการมีวัตถุประสงค์และต้องการผลลัพธ์รวมถึงต้องผ่านกระบวนการศึกษาค้นคว้าและตรวจสอบคุณภาพเหมือนกัน

Tisch (Online. 2562) การวิจัยเชิงสร้างสรรค์เป็นการผลิตเชิงสร้างสรรค์เพื่อนำความรู้ใหม่ที่ได้จากการถกเถียง แสดงออกมาผ่านนวัตกรรมหรือชิ้นงานใหม่ ๆ ที่เกิดจากความร่วมมือและส่งเสริมให้เกิดความยั่งยืน ซึ่งมีความท้าทายในเรื่องของการวัดและการประเมินผล ภายใต้รูปแบบและสภาพแวดล้อมทางวิชาการแบบเดิม

จากที่กล่าวมาข้างต้น การวิจัยเชิงสร้างสรรค์ จึงเป็นกระบวนการวิจัยรูปแบบหนึ่งที่ใช้สำหรับการสร้างสรรค์งานด้านศิลปกรรม โดยใช้กระบวนการทางการวิจัยในการรับรองกระบวนการสร้างสรรค์งานให้เป็นไปอย่างมีระบบ และมีการตรวจสอบคุณภาพ ซึ่งจะทำให้การสร้างสรรค์ผลงานนั้นเป็นที่ยอมรับ

2.3.2 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเชิงสร้างสรรค์

สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (อ้างอิงจาก สิริมงคล นาฎยกุล. 2562) ได้อธิบายเกี่ยวกับขั้นตอนของงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ในเชิงงานศิลปะสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1. การกำหนดแนวคิด คือ คิดและจินตนาการ จากการได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็น แล้วนำมาปรับเปลี่ยน นำมาปรับปรุงใหม่ในแบบฉบับของตนเอง
2. การออกแบบร่าง คือ การยกร่าง การเขียนรูปลงในกระดาษร่างแบบออกมาจนกว่าจะอธิบายได้ว่าแบบนี้เป็นแบบที่ดีที่สุด
3. การพัฒนาแบบ คือ การขึ้นหุ่นจำลอง อาจทำโครงด้วยกระดาษหรือด้วยดินเพื่อดูว่าร่างแบบจะเหมือนแบบที่คิดไว้หรือไม่
4. การประกอบสร้าง คือ การทำเท่าของจริงด้วยวัสดุใกล้เคียงของจริง เพื่อปรับแต่งรายละเอียดต่าง ๆ ซึ่งก็จะเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นจริง ว่าสามารถใช้วิธีการอะไรเพื่อแก้ปัญหาที่นั้น ๆ ได้บ้าง หรือในแง่ของการละครก็สามารถตรวจสอบว่าตัวละครไม่ได้คุณภาพ ผู้กำกับสื่อสารไม่ได้ หรือการให้แสง (Lighting) ยังไม่ดี เป็นต้น
5. การเก็บรายละเอียด เป็นการซักซ้อมศิลปะการแสดง หรือจัดตกแต่งเก็บรายละเอียดงานศิลปะเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์เรียบร้อย
6. การนำเสนอผลงาน เป็นขั้นตอนการจัดแสดงจริง ซึ่งขั้นตอนนี้ไม่ได้อยู่ที่ตัวผู้สร้างสรรค์แล้ว หากแต่อยู่ที่การออกแบบ (design) ผลงานว่าจะทำให้ผู้อื่นเข้าใจหรือเสพผลงานนั้น ๆ ได้ตามที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการสื่อได้หรือไม่ ต้องเตรียมเอกสารอธิบายความคิดหรือไม่ หรือต้องติดตั้งองค์ประกอบต่าง ๆ เพิ่มเติมหรือไม่
7. การประเมินผล เมื่อมีการนำเสนอผลงานแล้ว ควรให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์และประเมินผลงานโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเป็นการนำมุมมองและข้อเสนอแนะมาเป็นองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาต่อยอดความรู้ความรู้อีกต่อไป

ซึ่งขั้นขั้นตอนต่าง ๆ ที่ดังกล่าวข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนในการศึกษาค้นคว้านี้ ประกอบด้วย 1) การกำหนดแนวคิด 2) การออกแบบร่าง 3) การพัฒนาแบบ 4) การประกอบสร้าง 5) การเก็บรายละเอียด 6) การนำเสนอผลงานและ 7) การประเมินผล ซึ่งเมื่อดำเนินการดำเนินการตามขั้นตอนดังกล่าวแล้วผู้วิจัยจะต้องค้นคว้าความรู้ที่เกิดจากการสร้างสรรค์งาน และมีชิ้นงานสำหรับการเผยแพร่ต่อไป

2.3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปรารธนา คงสำราญ. (2554) ได้ศึกษาการสร้างสรรคานาฏศิลป์จากจินตนาการของผู้พิการทางสายตา ใช้กระบวนการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการออกแบบการแสดงนาฏศิลป์ โดยตั้งประเด็นคำถามในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ แล้วดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเอกสารและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมาสร้างสรรค์เป็นการแสดงนาฏศิลป์ ซึ่งการออกแบบการแสดงนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์และประกอบทางการแสดงทุกประการ

คมชวีษฐ์ พสุริจันทร์แดง. (2554) ได้ศึกษาการสร้างสรรคานาฏศิลป์ผ่านพัฒนาการด้านปรัชญาในเรื่องพระมหากษัตริย์ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ในการออกแบบตามองค์ประกอบทางนาฏศิลป์ 8 องค์ประกอบ ซึ่งได้ชี้ให้เห็นถึงการบูรณาการและการเผยแพร่นาฏศิลป์กับปรัชญาจากวรรณคดีชาดก และได้รูปแบบการสื่อสารทางนาฏศิลป์แนวใหม่ อันเป็นประโยชน์ต่อสังคมในอนาคต

ทัศนียา คัญทะชา. (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาการแสดงจำปาตะสู่ผลงานสร้างสรรค์ : ตารีจำปาตะ ใช้กระบวนการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ร่วมกับกระบวนการสร้างสรรค์ 7 ขั้นตอน ในการสร้างสรรค์ระบำพื้นบ้านมลายู โดยออกแบบจากลักษณะทางกายภาพของจำปาตะ ใช้โครีเป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดง จึงทำให้การแสดงมีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น สามารถนำไปแสดงในงานวันจำปาตะ จังหวัดสตูล เพื่อประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการประกอบอาชีพในชุมชนควนโดน จังหวัดสตูล

2.4 การสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้าน

ลักษณะของนาฏศิลป์ไทย สามารถแบ่งออกเป็น 3 ประเภทตามลักษณะของการรำ คือ (กรมศิลปากร. 2547 : 87 – 89)

นาฏศิลป์พื้นบ้าน เป็นการแสดงของประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งเพื่อประกอบพิธีกรรมเพื่อความสนุกสนาน เพื่อความบันเทิง หรือนำมาใช้ในการเกี่ยวพาราตี ระหว่างคนหนุ่มสาวทั้งนี้ การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านจะมีวัฒนธรรมการดำเนินชีวิตที่มีลักษณะเฉพาะ

นาฏศิลป์ราชสำนัก เป็นการแสดงที่มีราชสำนักเป็นผู้อุปถัมภ์ หรือเกิดขึ้นในราชสำนักหรือพัฒนาการจากการแสดงของชาวบ้าน โดยราชสำนัก มีรูปแบบการแสดงมีระเบียบแบบแผนขั้นตอนพิธีกรรมมาก ซึ่งมาจากการยึดถือจารีต วัฒนธรรม ประเพณีอย่างเคร่งครัด จนกลายเป็นแบบแผน

ทางการแสดง เช่น โขน ละครใน ละครนอก ซึ่งภายหลังจะพบเรียกว่านาฏศิลป์ราชสำนักว่านาฏศิลป์มาตรฐานหรือนาฏศิลป์แบบแผน

นาฏศิลป์ปรับปรุงหรือนาฏศิลป์สร้างสรรค์ เป็นการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่โดยการนำเอาเอกลักษณ์ของนาฏศิลป์รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ซึ่งประกอบด้วย เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์การแสดง ดนตรี และแบบแผนกฎเกณฑ์หรือขอบเขตอันจำกัดในการแสดงนาฏศิลป์ มาใช้ในการออกแบบ โดยสุรพล วิรุฬห์รักษ์ ได้จำแนกการสร้างสรรควั 4 รูปแบบ คือ (2547 : 231 – 233)

1. นาฏศิลป์ที่เกิดจากหนึ่งนาฏยจารีต คือ การสร้างการแสดงจากกฎเกณฑ์หรือที่มีอยู่ก่อนแล้ว เช่น รูปแบบการรำอวยพร ที่จะต้องมีท่ารำที่เหมาะสมกับเนื้อร้องเป็นต้น

2. นาฏศิลป์ที่เกิดจากการผสมผสานหลายนาฏยจารีต โดยการกำหนดหรือหยิบเอาจารีตการแสดงของนาฏศิลป์ตั้งแต่ 2 รูปแบบขึ้นไปมาผสมกัน เช่น การผสมรำไทยกับบัลเลต์โดยใช้จารีตของบัลเลต์ และสอดแทรกท่ารำไทยให้เกิดความเหมาะสม ผลที่เกิดขึ้น คือ ประเทศไทยมีการแสดงบัลเลต์ที่มีลักษณะเฉพาะตัวเกิดขึ้น

3. นาฏศิลป์ที่เกิดจากการประยุกต์นาฏยจารีตเดิม นาฏยศิลป์แบบนี้มักอาศัยเพียงเอกลักษณ์ หรือลักษณะเด่นของการแสดงเท่านั้น เช่น โครงสร้าง ท่าทาง หรือเทคนิคบางอย่างมาเป็นหลักในการสร้างสรรค์การแสดง เท่านั้น

4. นาฏศิลป์ที่เกิดจากการสร้างนอกนาฏยจารีตเดิม เป็นการคิดค้นการแสดงรูปแบบใหม่ขึ้นมาโดยไม่อาศัยรูปแบบนาฏยศิลป์ที่มีอยู่ก่อนหน้า

2.4.1 ความหมายของนาฏศิลป์พื้นบ้าน

นาฏศิลป์พื้นบ้าน หมายถึง ศิลปะการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ให้มีลีลาอันงดงาม ได้แก่ ระเบียบ รำฟ้อนต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่นิยมเล่นหรือแสดงกันในท้องถิ่น ในภาษาไทยมีคำว่า “ระบำ” “รำฟ้อน” ที่ใช้ในความหมายของการแสดงลีลานาฏศิลป์ไทย แต่ในท้องถิ่นภาคเหนือจะใช้คำว่า “ฟ้อน” เป็นศัพท์เฉพาะท้องถิ่น ศิลปะของการฟ้อนในท้องถิ่น จะมีดนตรีพื้นบ้านประกอบ ซึ่งอาจจะให้ท่วงทำนองเป็นเพลงบรรเลงล้วน ๆ หรือเป็นบทเพลงที่มีการขับร้องประกอบร่วมด้วย นอกจากนี้ การฟ้อนในท้องถิ่นอาจเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการละเล่นพื้นบ้าน คือ ปรากฏอยู่ในการแสดงมหรสพต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น การฟ้อนที่เป็นส่วนประกอบของการแสดงซอของภาคเหนือ หมอลำของภาคอีสาน เป็นต้น

วัลยา ไชยพรหม. (2557) ได้ให้ความหมายของนาฏศิลป์พื้นบ้านไว้ว่า เป็นศิลปะการเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้มีลีลาอ่อนช้อย งดงาม เช่น ฟ้อนสาวไหม ที่มีท่าฟ้อนแสดงออกถึงลีลานาฏศิลป์พื้นบ้าน และมีดนตรีพื้นบ้านประกอบเป็นจังหวะ

ชูลีกร บุญเสริมสุขเจริญ. (2557) ได้ให้ความหมายของนาฏศิลป์พื้นบ้านว่า เป็นกิจกรรมการแสดง การละเล่นของชาวบ้าน ซึ่งแสดงออกถึงความเชื่อ วัฒนธรรม ศาสนา การดำเนินชีวิต โดยมีลีลาการเคลื่อนไหว เสียงร้องที่เป็นสำเนียงท้องถิ่นมีเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์และสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

บุสรินทร์ พาระ. (2561) ได้ให้ความหมายของคำว่านาฏศิลป์พื้นบ้านไว้ว่า เป็นการแสดงออกอย่างอิสระในช่วงทำนอง จังหวะดนตรี ด้วยท่ารำที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

ดังนั้นที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปได้ว่า นาฏศิลป์พื้นบ้าน จึงเป็นการแสดงที่มีท่าทางการเคลื่อนไหวท่าทางการรำรำที่สะท้อนตามเอกลักษณ์ของการแสดงนั้น ๆ โดยมีดนตรีประกอบที่เป็นเอกลักษณ์ของภูมิภาค และมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เช่น การแต่งกาย ลีลาท่ารำ ดนตรี และอุปกรณ์ประกอบการแสดง เป็นต้น

2.4.2 องค์ประกอบการแสดงของนาฏศิลป์พื้นบ้าน

อาริยา รุ่งเรือง (2547) องค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์เป็นพื้นฐานในการออกแบบและสร้างสรรค์ผลงาน ดังนี้

1. การพ้อนรำหรือลีลาการใช้ท่ารำ หมายถึง การแสดงนาฏศิลป์ไทยที่มีการพ้อนรำหรือใช้ท่ารำที่สวยงาม จะต้องใช้ภาษาท่าทางนาฏศิลป์และนาฏยศาสตร์ที่ในการสร้างสรรค์ท่าทางในการรำรำให้มีความสมบูรณ์ สวยงาม และเหมาะสม

2. จังหวะที่ใช้ในการแสดง หมายถึง จังหวะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ใช้ในการสร้างสรรค์การแสดง ในการแสดงนาฏศิลป์ไทย มีทั้งการแสดงที่มีจังหวะช้า จังหวะปานกลาง และจังหวะเร็ว ซึ่งจะทำให้การสร้างสรรค์การแสดงมีความหมาย เกิดความสวยงาม และความพร้อมเพรียงได้

3. ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดง หมายถึง การแสดงนาฏศิลป์ไทยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้เครื่องดนตรีมาบรรเลงประกอบการแสดง เพื่อให้การแสดงมีความน่าสนใจ และมีความสมบูรณ์มาก โดยแบ่งรูปแบบของดนตรีประกอบได้ 3 รูปแบบ คือ เพลงหน้าพาทย์ เพลงที่มีเนื้อร้อง และเพลงที่มีภูมิหลังหรือเพลงที่แสดงอารมณ์และความรู้สึกได้

4. คำร้องหรือเนื้อร้อง หมายถึง การสร้างสรรค์คำร้องหรือเนื้อร้องที่ใช้ในการการแสดง ผู้ประพันธ์จะต้องสร้างสรรค์เนื้อร้องให้สอดคล้องกับการแสดง มีจินตนาการสร้างสรรค์ในการประพันธ์บทเพลงเพื่อที่จะประพันธ์บทเพลงได้ถูกต้องและสื่ออารมณ์ของการแสดงมาสู่ผู้ชมได้เข้าใจและซาบซึ้ง

5. การแต่งกาย การแต่งหน้า หมายถึง ในการแสดงนาฏศิลป์จะต้องมีการสร้างสรรค์การแต่งกายให้มีความงดงาม และเกิดความเหมาะสมกับผู้แสดง มีการประดับตกแต่งลวดลายเครื่องแต่งกายให้มีความงดงาม เพราะการแต่งกายในการแสดงยังเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงยศฐานะวรรคาศักดิ์ของตัวละครด้วย

การแต่งหน้าการแสดงนาฏศิลป์จะต้องมีองค์ประกอบหนึ่งที่ทำให้ผู้แสดงสวยงามและ
อำพรางข้อบกพร่องของใบหน้าของผู้แสดงได้ นอกจากนี้ก็ยังสามารถใช้วิธีการแต่งหน้าเพื่อบอกวัย
บอกลักษณะเฉพาะของตัวละครได้

6. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง หมายถึง การแสดงนาฏศิลป์ในบางชุดการแสดงอาจมี
อุปกรณ์ประกอบการแสดง เพื่อให้การแสดงมีความสมบูรณ์สวยงามมากขึ้น ซึ่งการสร้างสรรค์อุปกรณ์
ที่ใช้ประกอบการแสดงจะมีการออกแบบ ตกแต่งให้เหมาะสมกับชุดการแสดง เช่น การแสดงระบำตา
รีกีปัส มีการใช้พัดประกอบการแสดง ซึ่งมีการออกแบบพัดให้สวยงามเหมาะสมกับการแสดง

ปรารภ คางสาราญ (2554) ได้อธิบายองค์ประกอบในการสร้างสรรค์การแสดงไว้ดังนี้

1) บทการแสดงหรือแนวคิดในการออกแบบการแสดง เพื่อเป็นแก่นเรื่องในการสร้างสรรค์
องค์ประกอบอื่นๆ เพิ่มเติม

2) การออกแบบลีลา เป็นการนำท่าทางร้อยเรียงเพื่อสื่อสารสิ่งที่ผู้สร้างสรรค์การแสดง
ต้องการสื่อสารกับคนดู

3) การออกแบบเครื่องแต่งกาย เป็นการออกแบบเครื่องแต่งกายให้มีความสอดคล้องกับ
เรื่องราวที่ต้องการสื่อสาร และแสดงออกถึงเอกลักษณ์ของการแสดง

4) การออกแบบดนตรี เป็นการเรียบเรียงเสียงดนตรีประกอบให้สามารถแสดงออกถึงอารมณ์
และความรู้สึกเดียวกับการแสดง เพื่อส่งเสริมให้การสื่อสารชัดเจนและเป็นไปในทางเดียวกัน

5) การออกแบบพื้นที่เวที เป็นการออกแบบการแสดงบนเวที ด้วยการแบ่งสัดส่วนของเวที
การจัดตำแหน่งของนักแสดง และการใช้ระดับที่แตกต่างของท่วงท่าในการสื่อสาร

6) การออกแบบการแสง เป็นการออกแบบแสงที่ใช้ฉายบนเวทีให้ช่วยเน้นการแสดงให้ชัดเจน
ยิ่งขึ้น และใช้แสงช่วยสร้างอารมณ์ให้กับการแสดง

7) การออกแบบอุปกรณ์การแสดง เป็นการออกแบบอุปกรณ์ประกอบที่ใช้ในการแสดง
เพื่อให้การแสดงมีการสื่อสารที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

8) นักแสดง เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ขาดไม่ได้ เนื่องจากนักแสดงเป็นผู้ถ่ายทอด
แนวความคิดของการแสดง และเป็นผู้ถ่ายทอดสารที่ผู้สร้างสรรค์ต้องการสื่อสารกับผู้ชม

ปรีชา พิณทอง (2558) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการแสดงนาฏศิลป์ไว้ ดังนี้

1) ท่วงทำนองของดนตรี จังหวะ ลีลา เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น ซึ่งแตกต่างจากภาคอื่นๆ

2) การแต่งกาย ที่สะท้อนสภาพความเป็นอยู่หรือชนชาติของคนที่อยู่อาศัยอยู่ในบริเวณนั้น

3) ดนตรีประกอบการแสดง ที่มีลักษณะโดดเด่นตามภูมิภาคอย่างชัดเจน

4) ภาษา ซึ่งสะท้อนผ่านสำเนียงภาษาพูด ภาษาเพลง หรือคำร้องที่ปรากฏในบทเพลง

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า องค์ประกอบการแสดงที่เป็นหลักสำคัญที่สามารถนำมาใช้ในการสร้างสรรค์การแสดงมี องค์ประกอบ 5 ข้อ คือ 1) แนวคิดในการสร้างสรรค์การแสดง 2) ดนตรี และเครื่องดนตรีประกอบการแสดง 3) ลีลาท่ารำ 4) การแต่งกาย/แต่งหน้า และ 5) รูปแบบการแปรแถว

2.4.3 รูปแบบของนาฏศิลป์พื้นบ้าน

อาริยา รุ่งเรือง (2547) ได้อธิบายรูปแบบของนาฏศิลป์พื้นบ้านไว้ ดังนี้

1. นาฏศิลป์พื้นบ้านมักจะถ่ายทอดกันมาโดยการสังเกต จดจำ เลียนแบบ การบอกเล่า โดยที่ไม่ได้มีการจดบันทึกไว้เป็นรายลักษณ์อักษรหรือตำราต่าง ๆ

2. นาฏศิลป์พื้นบ้านมักมีความเรียบง่าย และมีอิสระในการแสดงออก นักแสดงสามารถที่จะสร้างสรรค์พลิกแพลงท่วงท่า ลีลา การเคลื่อนไหวออกไปได้หลายทาง ไม่ได้มีท่าแม่บทเป็นหลักแบบนาฏศิลป์ที่เป็นแบบแผนอย่างของราชสำนักหรือของกรมศิลปากร แต่มีลีลาที่งดงามสอดคล้องกับท่าทางทำนองเพลงพื้นบ้าน และแสดงออกถึงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ๆ ที่ทำให้สามารถบอกได้ว่าเป็นนาฏศิลป์ของท้องถิ่นใด

3. รูปแบบท่าทางของนาฏศิลป์พื้นบ้านในยุคหลังได้ถูกกำหนดแบบแผนโดยผู้รู้ หรือได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมของส่วนกลาง (กรมศิลปากร) ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงจากความเรียบง่ายหรือลักษณะเสรีไปสู่ท่าทางที่เป็นแบบแผนมากขึ้น ตัวอย่าง เช่น การที่ครูนาฏศิลป์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ นำลักษณะการฟ่องของชาวบ้านไปประยุกต์ใหม่ให้มีลีลาท่าทางที่งดงามขึ้นเป็นขั้นตอนขึ้น และกลายเป็นแบบแผนที่ชาวบ้านนำแบบอย่างมาใช้ในการแสดงให้เป็นไปตามแบบแผนตามไปด้วย

4. กำเนิดของนาฏศิลป์พื้นบ้าน เดิมมักจะเกี่ยวเนื่องกับกิจกรรมในท้องถิ่น เช่น ปรากฏในพิธีกรรมทางศาสนา ความเชื่อ หรือประเพณีบางอย่าง ไม่ได้มีจุดประสงค์ในความบันเทิงเหมือนในปัจจุบัน เช่น การฟ้อนผีมดมาจากพิธีกรรมบูชาผีปู่ ย่า ตา ยาย หรือผีบรรพบุรุษ เป็นต้น การศึกษานาฏศิลป์พื้นบ้าน จึงต้องรู้ถึงประวัติความเป็นมา หรือจุดมุ่งหมายแต่เดิม ตลอดจนพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงมาสู่รูปแบบในยุคปัจจุบัน

2.4.4 กระบวนการดำเนินการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้าน

นุชนาฏ ดีเจริญ. (2553. ออนไลน์). ได้กล่าวถึงกระบวนการในการสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไว้ ดังนี้

1. การศึกษาประมวลข้อมูล หมายถึง การศึกษาประมวลข้อมูลนี้ ผู้สร้างสรรค์การแสดงจะต้องตรวจสอบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการแสดง เพื่อออกแบบแนวคิดและกำหนดเรื่องราวที่ต้องการสื่อสารให้กับผู้ชม ทั้งประวัติความเป็นมา ท่ารำ และองค์ประกอบต่าง ๆ

2. กำหนดขอบเขตการแสดง หมายถึง การกำหนดกรอบของการแสดงนาฏศิลป์ชุดนั้น ๆ ให้ความชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหาสาระต่าง ๆ เช่น จำนวนผู้แสดง ระยะเวลาในการแสดง งบประมาณ สถานที่ประกอบการแสดง เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากการทำงานสร้างสรรค์ทุกอย่างมีข้อจำกัด ซึ่งหากไม่กำหนดขอบเขตที่ชัดเจนแล้ว ผลงานชิ้นนั้น ๆ อาจขาดรายละเอียดบางอย่างอันส่งผลให้งานชิ้นนั้นไม่สมบูรณ์

3. กำหนดรูปแบบการแสดง หมายถึง ผู้สร้างสรรค์ผลงานต้องการตัดสินใจเลือกรูปแบบการแสดงที่ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การออกแบบองค์ประกอบอื่น ๆ ในการแสดงได้อย่างครบถ้วน ตรงประเด็น โดยจะต้องออกแบบช่วงของการแสดงที่ชัดเจน เพื่อให้การออกแบบดนตรี หรือท่ารำ เป็นไปในทางเดียวกัน และเรียงลำดับการส่งสารให้กับผู้ชมได้โดยตรงประเด็นมากที่สุด

4. การกำหนดองค์ประกอบอื่น ๆ หมายถึง การกำหนดองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ใช้ประกอบการแสดง ได้แก่ ดนตรีประกอบการแสดง อุปกรณ์ประกอบการแสดง เครื่องแต่งกายประกอบการแสดง ซึ่งการกำหนดรูปแบบและแนวทางขององค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ จำเป็นต้องคำนึงถึงความชัดเจน สอดคล้องระหว่างแนวคิดในการสร้างงาน และรูปแบบของการแสดง เพื่อการตอบสนองต่อความต้องการด้านการแสดงที่มีคุณภาพและมีเอกภาพ

2.5 แนวคิดการสร้างสรรคผลงานนาฏศิลป์

นาฏศิลป์ เป็นผลงานทางศิลปะที่เรียกว่า "วิจิตรศิลป์" สาขาวิชาหนึ่งที่รวมเอาทั้งทางศาสตร์และศิลป์เข้าด้วยกัน การสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์จึงเป็นแนวทางหนึ่งในการอนุรักษ์และเผยแพร่ วัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าสิ่งเหล่านี้ไว้ จากระบวนการศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานการแสดงทางนาฏศิลป์ในหลากหลายรูปแบบ การสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ที่เน้นควรศึกษาและเข้าใจพื้นฐานในเรื่อง ความหมาย ประเภท จุดมุ่งหมายการสร้างสรรคทางนาฏศิลป์ และประโยชน์ในการสร้างสรรค์ทางนาฏศิลป์ ดังนี้

ความหมายของการสร้างสรรค์นาฏศิลป์

การศึกษาเพื่อการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ จำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของนาฏศิลป์ อันเป็นศาสตร์สำคัญ และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์ และผู้สร้างสรรค์งานทางนาฏศิลป์ ผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์ได้อธิบายความหมายไว้ดังนี้

1. ความหมายของนาฏศิลป์

นาฏศิลป์ เป็นคำสมาสมาจากคำ 2 คำที่รวมอยู่ด้วยกันคือนาฏและศิลป์ เมื่อประมวลทั้ง 2 คำมารวมเป็นคำว่า “นาฏศิลป์” ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้ดังนี้

ธนิต อยู่โพธิ์ (2516 : 1) กล่าวว่า นาฏศิลป์ หมายถึง ความชำนาญในการละคร การฟ้อนรำ
พาณี สีสวย (2542 : 6) กล่าวว่า นาฏศิลป์หมายถึง ศิลปะในการฟ้อนรำ หรือความรู้แบบ
แผนของการฟ้อนรำเป็นสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นด้วยความประณีตงดงามมีแบบแผน ให้ความบันเทิง
อันโน้มน้าวอารมณ์และความรู้สึกของผู้ชมให้คล้อยตาม ศิลปะประเภทนี้ต้องอาศัยการบรรเลงดนตรี
และการขับร้องเข้าร่วมด้วย เพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณค่ายิ่งขึ้น

สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2547 : 12) กล่าวว่า นาฏศิลป์ หรือนาฏยศิลป์ หมายถึงศิลปะการฟ้อนรำ
ทั้งที่เป็นระบำ รำ เต้น และอื่น ๆ รวมทั้งละคร รำ โขน หนังใหญ่ ฯลฯ ปัจจุบันมันก็มีใหม่ให้ดู
ทันสมัย คือ นาฏกรรม สังคีตศิลป์ วิทยุทัศน์ และศิลปะการแสดง ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกันเพราะ
เป็นคำที่ครอบคลุมศิลปะแห่งการร้อง การรำ และการบรรเลงดนตรี

อมรา กล้าเจริญ (2542 : 2) กล่าวว่า นาฏศิลป์ หมายถึง กระบวนการฟ้อนที่มนุษย์ประดิษฐ์
ขึ้นจากธรรมชาติด้วยความประณีตอันลึกซึ้ง เปรียบพร้อมไปด้วยความวิจิตรบรรจงอันละเอียดอ่อน
นอกจากหมายถึง การฟ้อนรำ ระบำ รำเต้น แล้วยังหมายถึง การร้องและการบรรเลงด้วย

การทำงานนาฏยประดิษฐ์หรือผลงานสร้างสรรค์ทางการแสดงควรศึกษาตั้งแต่ค้นหาทฤษฎี
การสร้างสรรค์ การคิดประดิษฐ์ชิ้นงาน จนออกมาเป็นชุดการแสดงที่สวยงามในอดีตการสร้างสรรค
งานจะเริ่มจากศิลปินผู้เชี่ยวชาญ ครูอาจารย์ ยึดหลักตามแบบแนวคิดและทฤษฎีของนาฏศิลป์รุ่นครู
อาจารย์แล้วตกทอดต่อกันมา เมื่อหลักสูตรในสถานศึกษามุ่งหวังจะสร้างศิลปินที่มีแนวคิดการ
สร้างสรรค์งานทางการแสดงอย่างเป็นระบบ หนังสือฉบับนี้จะเป็นแนวทางของการสร้างสรรค์งานได้
เป็นอย่างดี สารสำคัญของบทนี้จะนำเสนอ ความหมายของนาฏยประดิษฐ์ นาฏยทฤษฎี หลักการ
ทำงานนาฏยประดิษฐ์ นาฏยประดิษฐ์ของไทย ข้อควรระวังด้านนาฏยประดิษฐ์ และองค์ประกอบของ
การแสดงนาฏศิลป์ไทย

สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2547, 225) ให้ความหมายของนาฏยประดิษฐ์ หมายถึง การคิดการ
ออกแบบ และการสร้างสรรค์ แนวคิด รูปแบบ กลวิธีของนาฏยศิลป์ชุดหนึ่งที่แสดงโดยผู้แสดงคน
เดียวหรือหลายคน ทั้งนี้รวมถึงการปรับปรุงผลงานในอดีตนาฏยประดิษฐ์จึงเป็นการทำงานที่
ครอบคลุม ปรัชญา เนื้อหา ควนหมาย ท่ารำ ท่ารำ ท่าเปรมปรมปรมเอา การตั้งการแสดงเดี่ยว การ
แสดงหมู่ การกำหนดดนตรี เพลง เครื่องแต่งกาย ฉาก และส่วนประกอบอื่น ๆ ที่สำคัญในการแสดง
จึงทำให้ชุดการแสดงนาฏยประดิษฐ์ชุดหนึ่งมีความสมบูรณ์ตามที่ผู้สร้างสรรค์งานตั้งใจไว้

ธีรวัฒน์ ช่างสาน (2554) นาฏยประดิษฐ์ หมายถึง สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์ขึ้น
ทางการแสดง การฟ้อนรำที่จะสร้างสรรค์ความพึงพอใจความเพลิดเพลินอารมณ์ ทั้งนี้อาจเป็น
สิ่งประดิษฐ์ที่สร้างสรรค์ขึ้นตามอย่างธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีหรือสิ่งรอบข้างอื่น

ๆ และอาจเป็นชุดการแสดงที่สร้างสรรค์ขึ้นให้อยู่ในกฎเกณฑ์ของธรรมชาติแต่ต้องไม่ขัดกับความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่ใน โลกมนุษย์

ธรรกร จันทนะตาโร (2556) นาฏยประดิษฐ์ เป็นกระบวนการทางความคิดอย่างหนึ่ง ที่นาฏยศิลปินหรือนักนาฏยประดิษฐ์ใช้ในการกำหนดหรือสร้างสรรค์โดย มีขั้นตอน การวางแผน การฝึกซ้อม การขัดเกลา เป็นองค์ประกอบสำคัญ”ความคิดสร้างสรรค์” ถือเป็นสิ่งจำเป็นต่องานนาฏยศิลป์ในโลกยุคปัจจุบัน

แนวคิดเกี่ยวกับนาฏยประดิษฐ์

นาฏยประดิษฐ์ (Choreograph) ในหนังสือฉบับนี้จึง หมายถึง สิ่งที่ทำขึ้นเกี่ยวกับการฟ้อนรำให้เหมือนของจริง โดยการคิด การออกแบบ และการสร้างสรรค์รูปแบบ กลวิธีของนาฏศิลป์ชุดหนึ่งที่ครอบคลุม ปรัชญา เนื้อหา ความหมาย ท่ารำ ท่าเต้น การแปรแถว การตั้งซุ่ม การกำหนดดนตรี เพลง เครื่องแต่งกาย ฉาก และส่วนอื่น ๆ ที่สำคัญในการแสดงทำให้นาฏศิลป์ชุดหนึ่งสมบูรณ์ตามที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตามนาฏยประดิษฐ์ ลีลาท่ารำ หรือท่าเต้น สามารถนำสิ่งที่ได้จากการพบเห็นมาปรับใช้ในผลงานอันจะส่งผลให้เกิดความแปลกใหม่ และเกิดความโดดเด่นในผลงานนาฏศิลป์

การสร้างสรรค์ศิลปะการแสดงเพื่อสื่อความหมายตามวัตถุประสงค์ของผู้ที่คิดประดิษฐ์เป็นกระบวนการวิจัยที่ต้องค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ก่อนนำมาประดิษฐ์ ดังนั้น งานสร้างสรรค์การแสดงจึงต้องมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับที่มา วัฒนธรรม และแบบแผนทางศิลปะการแสดงของกลุ่มชนในวัฒนธรรมนั้น ๆ เช่น การประดิษฐ์ศิลปะการแสดง รำกล่อม ของชาวกูย จังหวัดสุรินทร์ ต้องศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีความเชื่อในพิธีกรรมนั้นอย่างลุ่มลึกทุกมิติ เพื่อให้เห็นวัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรม คือ องค์ประกอบต่าง ๆ ในพิธีกรรม และวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรม คือ สิ่งที่เป็นองค์ประกอบแฝงในพิธีกรรมนั้น ๆ เช่น ความเชื่อ และสัญลักษณ์ต่างๆ ก่อนที่จะนำมาแปลเป็นภาษาท่า เพื่อสื่อความหมายทางการแสดง เป็นต้น ท่ารำที่ผู้คิดประดิษฐ์ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ส่วนใหญ่นำ ลีลาท่ารำในเพลงช้า เพลงเร็ว และแม่บท มาผสมผสานท่ารำแบบท้องถิ่นเพื่อเป็นสื่อให้ผู้ดูเข้าใจเนื้อเรื่อง และเข้าถึงอารมณ์ของการแสดง ซึ่งลีลาการฟ้อน การเต้นของชนเผ่าดั้งเดิมในภาคอีสานมีแบบแผนท่ารำที่เป็น “สามัญลักษณ์” คือมีลักษณะการทรงตัวของท่ารำ ตั้งแต่หัวไหล่ไปถึงบั้นเอว จะตั้งตรง ส่วนแขน ขา เคลื่อนไหวไปตามลีลาของเพลงดนตรีและยึดหยุด ตามจังหวะ มีการใช้ขาแต่ละข้างสลับกันรับน้ำหนัก เอกลักษณ์ของการฟ้อน เต็นดังกล่าว มีปรากฏให้เห็นคล้ายคลึงกัน ทั้งในกลุ่มวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง และกลุ่มวัฒนธรรมเขมร-ส่วยจะแตกต่างกันบ้างในเรื่องการใช้มือ แขน ขา

การประดิษฐ์ศิลปะการแสดง ต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของระบำ รำ ฟ้อน ในชุดนั้น ๆ เช่น ระบำ มีจุดมุ่งหมายให้ผู้แสดงเป็นหญิงล้วน (ตัวนาง) ต้องหลีกเลี่ยงท่ารำที่มีการยกเท้า แปะเหลี่ยม กันเข้า ซึ่งเป็นลีลาท่าทางของตัวพระ (จำเรียง พุทธประดับ. 2538 : 12)

การสร้างผลงานทางนาฏศิลป์ให้ได้มาตรฐาน ผู้สร้างควรคำนึงหลักเกณฑ์ในการคิดประดิษฐ์ศิลปะการแสดง ด้านการเสนอเนื้อหาตามความมุ่งหมายในชุดการแสดง เช่น ต้องการประดิษฐ์การแสดงเกี่ยวกับการละเล่น อาชีพ สังคม พิธีกรรมความเชื่อ การบวงสรวงบูชาโบราณคดี การเสนอผลงานบนเวที ความสวยงาม ความกระชับของการแสดงต้องอาศัยความชำนาญ รอบรู้ในท่ารำ พื้นฐานต่าง ๆ สามารถที่จะนำมาประดิษฐ์เป็นท่ารำเชื่อมโยงกันสื่อให้คนดูเข้าใจความหมายว่ากำลังทำอะไร มีอารมณ์อย่างไร การประดิษฐ์ระบำพื้นเมือง ต้องศึกษาท่ารำที่เป็นแม่ท่าหลักของท้องถิ่น แล้วนำมาประดิษฐ์ลีลาเชื่อมท่ารำ ให้ครอบคลุมความหมายของเนื้อหาในระบำชุดนั้น ๆ โดยคัดเลือกแม่ท่าหลักมาใช้ให้เหมาะสม ไม่จำเป็นต้องนำมาใช้เริ่มต้นในท่าที่ 1 ของแม่ท่าเสมอไปอาจจะหยิบแม่ท่าหลักในท่าที่ 8 มาใช้ในท่าเริ่มต้นในผลงานการประดิษฐ์ศิลปะการแสดงของเราก็ได้ และไม่ควรไปลอกเลียนแบบลีลาท่ารำของภาคอื่น ๆ มาปะปนในผลงานการประดิษฐ์ศิลปะการแสดง ควรหลีกเลี่ยงให้มากที่สุด การบรรจุนำให้หลีกเลี่ยงท่ารำซ้ำ ในบทเดียวกัน ปัจจุบัน การบรรจุนำเพื่อการแสดง ต้องมีลักษณะสนุก เร้าใจ ฟังง่าย และคำนึงถึงระดับของผู้ดูว่าเป็นกลุ่มศิลปินที่ได้รับการศึกษาวิชานาฏศิลป์มาเป็นอย่างดี หรือเป็นกลุ่มผู้ดูที่ไม่มีความรู้พื้นฐานวิชานาฏศิลป์ นอกจากนี้ในการจัดการแสดง ไม่ควรให้ความสำคัญที่ท่ารำอย่างเดียว แต่ต้องให้ความสำคัญกับทำนองเพลง เนื้อร้อง และเครื่องแต่งกาย การประดิษฐ์ศิลปะการแสดง ควรกระชับไม่เยิ่นเย้อ มีความยาวไม่เกิน 8- 10 นาที แต่ถ้าจำเป็นต้องให้การแสดงใช้เวลา 10-12 นาทีการแสดงนั้นควรมีลักษณะสนุกสนาน เร้าใจ ควรเสนอรูปแบบการแสดงให้มีคุณภาพ โดยคำนึงถึงเป้าหมายของการแสดงในชุดนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ (เสรี หวังในธรรม. 2538 : 4)

ลักษณะการตีบทหรือใช้ภาษานาฏศิลป์ในท่ารำของไทยมีแบบแผนมาตั้งแต่ดั้งเดิม เช่นกลอน ตำรารำ และบทรำเพลงช้าเพลงเร็ว จะมีท่าบังคับและท่าตายโดยใช้กลวิธีในการประดิษฐ์และการเชื่อมท่ารำ (ลีลาของท่ารำที่เชื่อมแม่ท่าจากท่าหนึ่งไปอีกท่าหนึ่งให้ดูสอดคล้อง สวยงามกลมกลืนกัน) การคิดประดิษฐ์ศิลปะการแสดงที่ดีควรใช้ภาษาท่าสื่อความหมายให้ชัดเจนดูแล้วเข้าใจ ทันทีไม่ต้องมีคำบรรยาย นอกจากนี้จะต้องศึกษาแนวนิยมของตลาดเพื่อผลิตผลงานให้ตรงกับสนิยมของสังคมในยุคนั้น ๆ การประดิษฐ์ศิลปะการแสดงต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนว่าจะนำเสนองานสร้างสรรค์ในแนวไหน จะคัดเลือกเพลงประเภทใด แล้วนำแนวทางเพลงที่กำหนด มาใส่ท่ารำ คิดประดิษฐ์ศิลปะการแสดงขึ้นตามทำนองเพลง ผูกซุ่มท่ารำให้ลงตัวกับดนตรี แล้วนำไปถ่ายทอดให้นักศึกษา

ซ่อมดูหลาย ๆ ครั้ง เพื่อปรับทำร่าให้เข้ากับดนตรี ส่วนเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ออกแบบให้ได้ตาม
จุดมุ่งหมายของผู้ประดิษฐ์ และนำนักศึกษาที่เป็นผู้แสดงไปแต่งตัว แล้วลองซ่อมทำร่ากับการแต่งกาย
ถ้าหากเสื้อผ้าไม่เหมาะสมกับทำร่า ก็ปรับให้เข้ากับทำร่า

การประดิษฐ์ศิลปะการแสดงมี 2 แบบ ดังนี้

1. การประดิษฐ์ศิลปะการแสดงที่มีบทหรือ

การคิดประดิษฐ์ศิลปะการแสดงที่มีบทหรือเรื่องราว ควรกำหนดจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจนเช่น
บทกลอน ถวายพระพร บทอวยพรต่าง ๆ ที่มีบทหรือเรื่องราวให้ความหมายของเบื้องต้นเป็นหลักในการออก
ท่าทางรำร่าให้ถูกต้อง โดยอาศัยท่าร่า เพลงช้า เพลงเร็ว เพลงแม่บทเล็กแม่ใหญ่(กลอนตำร่า) การ
ประดิษฐ์ศิลปะการแสดงจากการตีบท โดยใช้ภาษานาฏศิลป์ต้องมีบทหรือเรื่องราวจึงสามารถคิดประดิษฐ์
ศิลปะการแสดงให้ตรงตามความหมายของคำร้องนั้นได้ (นิตยา จามรมาน. 2538 : 49-51)

การประดิษฐ์ศิลปะการแสดงที่มีบทหรือ จะบรรจุท่าร่าได้ง่ายกว่าการประดิษฐ์
ศิลปะการแสดงที่ไม่มีบทหรือ เพราะบทหรือจะกำหนดทำให้ตรงกับความหมายได้ชัดเจนกว่า เมื่อได้
แม่ท่าที่ต้องการแล้ว จึงใส่ลีลาท่าร่าเพื่อเชื่อมแม่ท่าแต่ละท่าให้เชื่อมโยงดูสวยงามกลมกลืนกันไป

2. การประดิษฐ์ศิลปะการแสดงที่ไม่มีบทหรือ

การประดิษฐ์ศิลปะการแสดงที่ไม่มีบทหรือ มีแต่ทำนองเพลง จะต้องเข้าใจอารมณ์
ท่วงทำนองของเพลงนั้น ๆ เช่น ทำนองรวดล้น ที่เห็นนามเด็กคัก สนุกสนาน อารมณ์รัก ความโกรธ
ท่วงทำนองช้า เศร้าสร้อย โหยหวน จะให้อารมณ์เศร้าโศก เพลงอ่อนหวานแสดงถึงอารมณ์ของความ
รัก เพลงหนักแน่นแสดงถึงความศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น เมื่อรู้ลักษณะของอารมณ์เพลงแล้วจึงเลือกบรรจุท่า
ร่าให้ได้ความหมายตามเนื้อหาตรงอารมณ์เพลงนั้น โดยอาศัยแม่ท่าร่าในเพลงช้าเพลงเร็ว แม่บท
มาเชื่อมท่าร่าให้กลมกลืน กับท่วงทำนองของอารมณ์เพลง บางครั้งก็สามารถประดิษฐ์ศิลปะการแสดง
ให้ตรงกับความมุ่งหมายของเนื้อหาที่จะนำเสนอในระบำ รำ ฟ้อนชุดนั้น ๆ ออกมาก่อนแล้วจึงคัดเลือก
อารมณ์ของทำนองเพลงให้ตรงกับท่าร่ารำนั้น

ในการประดิษฐ์จะต้องศึกษาจำนวนของจังหวะ และทำนองเพลงที่นำมาใช้ว่าใช้ว่าเพลงนั้นมี
ทั้งหมดที่เท่าไร ที่จังหวะย่อยเป็นหนึ่งจังหวะใหญ่ แปรจังหวะเป็นหนึ่งที่จะใหญ่ หรือ สิบสองจังหวะ
ย่อยเป็นหนึ่งจัดทนมใหญ่ เมื่อเข้าจังหวะของเพลงก็ถูกต้อง ก็บรรจุท่าให้ท่าร่าที่พอดีกับจังหวะเพลงนั้น
ๆ และยึดหลักแม่ท่าของนาฏศิลป์ไทยในเพลงช้า เพลงเร็ว และท่าร่าแม่บทใหญ่และนำนาฏศิลป์ทิว
การประดิษฐ์ศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่ใช้หลักลักษณะคล้ายคลึงกับกับที่กล่าวมาข้างต้น จะ
แตกต่างกันตรงที่ทำนองเพลงและท่าร่าเน้นให้เห็นลักษณะของท้องถิ่นมากขึ้น เช่น กลุ่มวัฒนธรรมลุ่ม
น้ำโขงจะเน้นท่าท่าร่าหรือลายเพลงที่ใช้บรรเลงที่ช้า ๆ กัน เมื่อบรรจุท่าร่าร่าหาจากมาถึงการใช้ท่าร่า

ซ้ำกัน และการบรรเลงลงลายเพลงซ้ำ ๆ ต้องให้มีทำนองและเพลงที่ให้อารมณ์แตกต่างกันไปเพราะผู้ดูอาจจะไม่มีความคุ้นเคยในเรื่องลายเพลง จึงควรปรับเปลี่ยนโดยการบรรยายภาคกับการบรรเลงลงลายเพลงให้ตามยุคไป เหลือไว้แต่เสียงแคน เสียงโหวด หรือเสียงโปงลางสลับกับการบรรเลงลงลายเพลง นอกจากนี้ การศึกษาทำนองในท้องถิ่นจากแม่ท่าหมอลำอีสาน แม่ท่ากันตรึม หรือท่าพ่อนหลัก ๆ ของแต่ละท้องถิ่นว่ามีแม่ท่าอะไรบ้าง แล้วนำมาประดิษฐ์ลีลาเชื่อมทำนองให้มีความสวยงาม เช่น ทำนองพื้นเมืองมีทำนองเป็นท่าที่ 1 ท่าที่ 2 ท่าที่ 3 ท่าที่ 4 ท่าที่ 5 ฯลฯ เมื่อประดิษฐ์ศิลปะการแสดงอาจจะนำเอาท่าที่ 1 ไปเชื่อมกับท่าที่ 5 หรือนำท่าที่ 3 ขึ้นมาเป็นท่าที่ 1 ในจุดระบ่าว่าพ่อนที่ที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่ การประดิษฐ์ตามจุดหมายของระบ่า ไร่ พ่อน จะเน้นรูปแบบใด หรือลักษณะใด ให้ยึดแม่ท่าของพื้นเมืองเฉพาะของท้องถิ่นนั้น ๆ มาเป็นหลักในการพัฒนางานสร้างสรรค์ ของคนรุ่นใหม่ลักษณะการลอกเลียนแบบ ผู้ประดิษฐ์ศิลปะการแสดงผลงานการแสดงระบ่าชุดหนึ่ง โดยไปหยิบท่าสวย ๆ งาม ๆ จากระบ่าชุดนั้นบ้าง ชุดนี้บ้างมารวมในระบ่าที่คิดประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ลักษณะอย่างนี้ไม่ถือเป็นการลอกเลียนแบบ แต่มีข้อพึงระวังในเรื่องทำนองนั้นต้องสื่อความหมายให้ตรงกับเป้าหมายของเนื้อหาในระบ่าชุดนั้น ส่วนในกรณีที่เกิดไปนำแก่นเนื้อหาของระบ่าที่เขามีอยู่ก่อนแล้วมาประดิษฐ์เปลี่ยนแปลงจนทำนองลงไปใหม่แล้ว ประกาศเป็นผลงานของเราลักษณะอย่างนี้ถือเป็นการลอกเลียนแบบ และเป็นการผิดมารยาท ไม่สมควรกระทำอย่างยิ่ง หากนี้ความจำเป็นต้องทำจริง ๆ ก็ให้ประกาศว่าเป็นชุดการแสดงที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม และต้องออกนามเจ้าของผู้ผลงานนั้นด้วยควรกล่าวถึงสาเหตุที่ต้องทำเช่นนั้นก็เพื่อความเหมาะสมกับเวลาสถานที่และความสามารถของผู้นำจึงได้นำมาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงแก้ไข (นิตยา จามรมาน. 2538 : 49-51)

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประภาศรี อังกุล และคณะ. (2557) การอนุรักษ์การแสดงรำวงย้อนยุค ถือว่าเป็นขนบธรรมเนียม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นที่ควรอนุรักษ์และ ถ่ายทอดต่อลูกหลานสืบไป แต่ปัจจุบันรำวงเวียนครกกลับมีรูปแบบการแสดงที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและยุคสมัย การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น กรณีศึกษาการแสดงพื้นบ้านรำวงเวียนครก ของตำบลนาพละ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง จึงเป็นการศึกษาบริบทองค์ความรู้ในสภาพปัจจุบัน เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้องค์ความรู้ในการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบดั้งเดิม โดยการจัดเวทีประชาคม การสนทนากลุ่ม และสัมภาษณ์เชิงลึก ตามลำดับจากปราชญ์ชาวบ้าน นักวิชาการท้องถิ่น คณะรำวง ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น และผู้สนใจในการแสดงพื้นบ้านรำวงเวียนครก ตรวจสอบคุณภาพของข้อมูลใช้วิธีแบบสามเส้า และวิเคราะห์ข้อมูลแบบวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดงพื้นบ้านรำวงเวียน

ครก เพื่อนำองค์ความรู้มาสร้างสื่อและการแสดงจำลองในการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลจากการประเมินความสำเร็จในการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยแบบประเมินความสำเร็จ พบว่าอยู่ในระดับผลสำเร็จเบื้องต้น ซึ่งเป็นองค์ความรู้หรือรูปแบบ หรือวิธีการแสดงร่ำวงเวียนครกที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิมที่จะนำไปสู่การวิจัยในระยะต่อไป

กฤษฎา สุริยวงศ์. (2563) วิจัยเรื่องการปรับตัวของสื่อพื้นบ้านร่ำวงเวียนยุคเพชรบุรีนี้ เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาคู่มือสำหรับการปรับตัวของสื่อพื้นบ้านร่ำวงเวียนยุคเพชรบุรี ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาพัฒนาการของร่ำวงเวียนยุคเพชรบุรี และลักษณะการปรับตัวของการแสดงร่ำวงเวียนยุคเพชรบุรีในอดีตจนถึงปัจจุบันผ่านมิติด้านการเวลาเพื่อให้เห็นทางด้านที่ยังคงอยู่ ความต่อเนื่องและความเปลี่ยนแปลงไปของตัวสื่อตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสื่อพื้นบ้าน แนวคิดเรื่องการปรับตัวและการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) การลงสังเกตการณ์ภาคสนาม(Field Observation) และการทบทวนเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการ งานวิจัยและงานวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องโดยมีกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาตามคุณสมบัติผู้ให้ข้อมูลตามที่ได้กำหนดไว้แล้ว ได้แก่ คณะร่ำวงเวียนยุคคณะกองเชียร์ร่ำวง

วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช. (2567)การวิจัยสร้างสรรค์เรื่อง "ร่ำวงใต้เกี่ยว" มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์การแสดงชุด "ร่ำวงใต้เกี่ยว" ด้วยการต่อยอด และพัฒนาองค์ความรู้การแสดงพื้นบ้านภาคใต้ โดยนำเสนอการแสดง นาฏศิลป์สร้างสรรค์ ด้วยการนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการเต้นรอนเง็ง และการร่ำวงมาพัฒนาต่อยอด ใช้วิธีการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ตามหลักกระบวนการวิจัยด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเอกสาร หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการศึกษาจากวีดิทัศน์ แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลอันนำมาสู่กระบวนการสร้างสรรค์การแสดงที่สามารถอธิบายออกมาในรูปแบบ งานวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า การสร้างสรรค์เรื่อง "ร่ำวงใต้เกี่ยว" มีแรงบันดาลใจและแนวคิดมาจากการเต้นรอนเง็งของชาวภาคใต้ อันนำไปสู่การศึกษารูปแบบการเต้นรอนเง็ง และองค์ประกอบของการเต้นรอนเง็ง อีกทั้งรูปแบบการร่ำวง ด้วยการประยุกต์จากนาฏยจารีตเดิม โดยนำเพียงเอกลักษณ์หรือ ลักษณะเด่นของท่าทางการเต้นรอนเง็ง เช่น การก้าวเท้า การแตะเท้า การโยกตัว การโอนตัว การย่อตัว เป็นต้น ผสมผสานกับการร่ำวงที่ผู้เต้นจะเดินเป็นวงกลมทวนเข็มนาฬิกา ในเชิงเกี่ยวพาราสิกันด้วยการกำหนดการแสดงแบ่งออกเป็น 2 ช่วง ได้แก่ ช่วงที่ 1 หนุ่มพบสาว และช่วงที่ 2 บ่าวเกี่ยวหญิง นำเสนอ ในรูปแบบของระบำ วงดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงเป็นวงดนตรีภาคใต้ตอนล่างของไทย อีกทั้งการนำทำนองเพลงที่ใช้ในการเต้นรอนเง็งมาเป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์ ด้วยการแต่งเติม สอดแทรก ยืด ขยาย ตัดทอนทำนองเพลงตามความเหมาะสม และเรียบเรียงทำนองเพลงที่มีอยู่เดิมแล้วร้อยเรียงใหม่ สอดแทรกบทร้องในเชิงเกี่ยวพาราสิกัน การออกแบบเครื่องแต่งกายฝ่ายชายนำแนวคิดมาจากชุดเมอลายู ส่วนฝ่ายหญิงนำ

แนวคิดมาจากชุดเคบาย่าปิฎุ โดยกำหนดให้ผู้แสดง ใช้ผ้าเช็ดหน้าในการเต้นรำ การวิจัยสร้างสรรค์ ด้วยการกำหนดกรอบแนวคิดจากฐานความรู้ และองค์ประกอบการแสดงดังกล่าวจึงกลายเป็นการแสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์ชุด "ราวังใต้เงี้ยว"

คำเล่า มุกสิกกา และวิษุตา วุพิตย์. (2558) เรื่องแนวความคิดสร้างสรรค์นาฏยประดิษฐ์อีสาน ในวงโปงลาง กล่าวถึง รูปแบบแนวความคิดการสร้างสรรคนาฏยประดิษฐ์อีสานในวงโปงลางมี ลักษณะ เป็นวงจรชีวิต (Life cycle) และมีบริบททางสังคม และวัฒนธรรมอีสานเป็นตัวกำหนดขอบเขตของ กระบวนการสร้างสรรค์ภายใต้เงื่อนไขของการแสดงในวงโปงลาง แบ่ง ออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย (1.ระยะก่อนการสร้างงาน (Pre-production stage) (2. ระยะการสร้างงาน (Production) (3. ระยะ หลังการสร้างงาน (Post production stage) โดยในแต่ละระยะประกอบด้วย ส่วนที่เป็นหลักการ (Pinciple) และส่วนที่เป็นการปฏิบัติ ดังนี้ ระยะก่อนการสร้างงาน (Pre- production stage) เป็น ระยะของการออกแบบนาฏยศิลป์ (Desig) มีองค์ประกอบหลัก คือ การกำหนดเป้าหมายของการ แสดง ที่มีผลทำให้การออกแบบนาฏยศิลป์อีสานในวงโปงลางแต่ละครั้ง แตกต่างกัน มีกระบวนการ 3 ส่วนที่สัมพันธ์คือ (1. การค้นคว้าข้อมูลเพื่อสร้างแรงบันดาลใจ (2. การกำหนดแนวคิดหลักของการ แสดง (Theme) (3. การกำหนดรูปแบบการแสดง (Style) ในการออกแบบนาฏยศิลป์นี้ยังมีเงื่อนไข ภายในและภายนอกกำกับระยะการสร้างงาน (Production) เป็นระยะของการลงมือปฏิบัติเพื่อ พัฒนา (Development ให้เกิดนาฏยศิลป์ ตามที่ได้ออกแบบไว้ มีองค์ประกอบหลัก คือ (1.การวาง โครงสร้างของการแสดง (2.การออกแบบร่าง (3.การพัฒนาองค์ประกอบการแสดง (4.การฝึกซ้อม (5.การแสดงจริงซึ่งในการพัฒนางานนาฏยศิลป์นี้ ยังมีเงื่อนไขภายในและภายนอกกำกับระยะหลังการ สร้างงาน (Post-production stage) เป็นระยะของประเมิน และการปรับปรุงแก้ไขก่อนนำ นาฏยศิลป์นั้นไปแสดงอีกครั้งหนึ่ง<(Evaluation & Elaboration stage) เป็นกระบวนการที่เกิด หลังจากการแสดงสิ้นสุดลงประกอบด้วย (1.การประเมินผลตามเกณฑ์ (2. การปรับปรุงแก้ไข (3. การ ตัดสินใจนำไปแสดงอีกครั้ง (Re-stage) โดยการประเมินนั้นแบ่งออกเป็นการประเมินภายใน(internal Evaluation) การประเมินภายนอก (Extetal Evaluation)

ฐาปนีย์ สังสิทธิวงศ์. (2558) ศึกษาเรื่องการสร้างสรรคละครเพลงร่วมสมัย ศิลปินผู้บุกเบิก นาฏยศิลป์ร่วมสมัยในประเทศไทย โดยศึกษาประวัติผลงาน และแนวความคิดในการสร้างสรรค์ ผลงานทางด้านนาฏยศิลป์ที่มีความหลากหลายของศิลปินผู้บุกเบิกนาฏยศิลป์ร่วมสมัยซึ่งศึกษาพบว่า ศิลปินผู้บุกเบิกนาฏยศิลป์ร่วมสมัยมีแนวทางในการสร้างสรรคงาน โดยมีองค์ประกอบการแสดงดังนี้ การสร้างสรรค์ในรูปแบบปะติดตามเกณฑ์มาตรฐานศิลปิน การใช้ผู้แสดงที่มีความหลากหลาย การ นำเสนอดนตรี เครื่องแต่งกาย ลีลา อุปกรณ์การแสดง ผ่านรูปแบบนาฏยศิลป์ร่วมสมัย โดยสื่อ

ความหมายในเชิงสัญลักษณ์เพื่อสื่อสารการแสดง อันสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์นาฏศิลป์ สภาพสังคม และความหลากหลายทางวัฒนธรรม

เรขา อินทรกำแหง. (2555) งานวิจัยเรื่องวิจัยเศรษฐกิจสร้างสรรค์สู่การศึกษาและพัฒนา
นวัตกรรมการแสดงพื้นบ้าน ชุด จับปู กรณีศึกษา : บ้านโนนวัด ตำบลโพนสงคราม อำเภอโนนสูง
จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า

1. การแสดงชุดจับปูเป็นการแสดงที่สื่อให้เห็นถึงวิถีชีวิตในชุมชน ดังนั้น จึงก่อให้เกิด
ความรู้สึกผูกพันกับการแสดง และวิถีชีวิตของคน ทั้งนี้การปลูกฝังให้รักรากเหง้าของวิถีชีวิตให้กับ
เยาวชนนำมาซึ่งความภาคภูมิใจ รักในท้องถิ่น เกิดความหวงแหนในวัฒนธรรม และนำมาสู่การ
อนุรักษ์และศึกษาต่อไปในอนาคต

2. การแสดงเป็นสื่อกลางช่วยสร้างความสัมพันธ์ในการประกอบกิจกรรมร่วมกันโดยการ
เชื่อมโยงระหว่างชาวบ้าน โรงเรียน ผู้นำชุมชน และคนในชุมชนก็เกิดความสามัคคีเสียสละ และการ
แบ่งปันความรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน

3. ชุมชนสามารถนำความรู้และแนวคิดจากกระบวนการดำเนินงานวิจัยไปเป็นแนวทางใน
การพัฒนารูปแบบการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในชุมชน

4. การดำเนินกิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ปกครอง บุตรหลาน ครู และชุมชน ได้มีโอกาส
พูดคุยแลกเปลี่ยนทัศนคติ ตลอดจนการทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ความเข้าใจ
ในชุมชนมากยิ่งขึ้น

5. การแสดงที่แสดงโดยคนในชุมชน สามารถช่วยกระตุ้นให้กิจกรรมน่าสนใจ และเป็นส่วน
หนึ่งที่ส่งเสริมให้คนในชุมชนออกมาร่วมกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นการจับจ่ายใช้สอย การออกร้านค้า
ชุมชน และการเข้าร่วมรับชมการแสดง เป็นต้น

6. กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้ทำการแสดงจะช่วยพัฒนาการแสดงให้มีความ
หลากหลาย และสวยงามยิ่งขึ้น นำไปสู่การรองรับแหล่งเรียนรู้ในอนาคต คนในชุมชนจะเกิดรายได้
มีส่วนร่วม เกิดการหมุนเวียนเศรษฐกิจและรายได้ขนาดย่อมภายในชุมชน

พิราภรณ์ พันธุ์มณี. (2560) ได้ศึกษาท่าแข็งกระต๊อบข้าว ชาวหนองโน โอท็อปมหาสารคาม
จากวิถีหัตถกรรมจักสานสู่ทำร้านาฏศิลป์พื้นบ้านอีสานสร้างสรรค์ โดยใช้พื้นที่วิจัย คือ
บ้านหนองโน ตำบลหนองโน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผ่านกระบวนการการศึกษาภาคสนาม
เอกสาร วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ด้วยกระบวนการสังเกต การสัมภาษณ์ และศึกษา
เนื้อหาบริบท ผลการศึกษาทำให้ทราบถึง 1) ทราบขั้นตอนและวิธีการสานต้นกกให้เป็นผลิตภัณฑ์จัก
สานที่เรียกว่า กระชิบข้าว อย่างถูกต้อง 2) นำกรรมวิธีในการจักสานมานำเสนอในรูปแบบการแสดง
พื้นบ้านอีสานสร้างสรรค์ ชื่อ แข็งกระต๊อบข้าวชาวหนองโน โอท็อปมหาสารคาม โดยใช้ดนตรีพื้นบ้าน
อีสานบรรเลงประกอบการแสดง

จรรยาสมร ผลบุญ (2560) ได้ศึกษา การสร้างสรรค์ชุดการแสดงจากประวัติศาสตร์ : ประเพณี ถวายดอกไม้เงิน ดอกไม้ทอง โดยใช้ระเบียบวิธีเชิงคุณภาพ คือ แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบ สังกัด และการสนทนากลุ่ม ผลการศึกษา ได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ได้เรียนรู้แนวคิดและ การออกแบบองค์ประกอบของการแสดง ได้แก่ อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง นักแสดง และเครื่อง แต่งกาย ตอนที่ 2 ได้พัฒนาท่ารำและกระบวนการแปรแถว ประกอบด้วย กระบวนการออกแบบ สร้างสรรค์วิธีการการแสดง การประเมินผล การฝึกซ้อมและเผยแพร่

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้ เป็นรูปแบบของงานวิจัยสร้างสรรค์เชิงอนุรักษ์ที่ใช้การวิเคราะห์และสรุปข้อมูลจากการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ แบบสอบถามความพึงพอใจ แบบสอบถามความคิดเห็น การสังเกตการณ์ ในรูปแบบนาฏศิลป์พื้นบ้านเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียง วิเคราะห์ และสังเคราะห์ให้เกิดแนวทางในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านรางวัลย้อนยุคโดยผู้วิจัยได้นำแนวทางการวิจัยของ กระบวนท่ารำ บทร้อง ดนตรี การแต่งกาย นำข้อมูลมาวิเคราะห์สรุปรายงานผลการวิจัย โดยมี ขั้นตอนในการวิจัยดังนี้

- 3.1 กลุ่มเป้าหมายการวิจัย
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- 3.4 วิธีสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- 3.5 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล
- 3.6 การดำเนินงานวิจัย
- 3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เน้นการศึกษาประวัติความเป็นมา บริบทชุมชน ประวัติการแสดงรางวัลย้อนยุค รูปแบบการแสดงรางวัลย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเห่า อําเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นครราชสีมา มีกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปราชญ์ภูมิปัญญา จำนวน 6 คน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับบริบทชุมชน ประวัติและรูปแบบการแสดงรำโทนย้อนยุค กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ ด้านการแสดงนาฏศิลป์และดนตรีจำนวน 4 คน และกลุ่มผู้ชมการแสดงการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ชุด รางวัลย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเห่า อําเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 20 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเพื่อรวบรวมข้อมูลในผลการวิจัยเพื่อสร้างสรรค์ผลงานการแสดง เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ชุด รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวันซ์ ตำบลหนองสูงเหลื่อม อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดนครราชสีมา มี 3 ส่วนประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์เพื่อใช้รวบรวมข้อมูลพื้นฐานจากปราชญ์ภูมิปัญญา บริบทชุมชน ประวัติความเป็นมา รูปแบบการแสดงรำวงย้อนยุค 2) แบบประเมินความพึงพอใจ เพื่อใช้ประเมินความพึงพอใจในการสร้างสรรค์การแสดง เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ชุด รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวันซ์ ตำบลหนองสูงเหลื่อม อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดนครราชสีมา เก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์และดนตรี 3) แบบประเมินความพึงพอใจเพื่อใช้ประเมินความพึงพอใจในกลุ่มผู้ชมการแสดงการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ชุด รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวันซ์ ตำบลหนองสูงเหลื่อม อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดนครราชสีมา

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.4.1 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept Interview) โดยเลือกผู้สัมภาษณ์ด้วยวิธีเจาะจง (Purposive Sampling) จัดบันทึกและบันทึกเสียงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

3.4.2 การเก็บบันทึกข้อมูล

1) ระยะเวลาในการศึกษา มิถุนายน 2567 ถึง กรกฎาคม 2567

2) อุปกรณ์ที่ใช้เก็บบันทึกข้อมูลประกอบด้วย - เครื่องบันทึกเสียง ใช้บันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ - กล้องถ่ายภาพและกล้องวิดีโอ เพื่อใช้เก็บข้อมูลที่เป็นภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหว จากการสังเกต - สมุดบันทึก และอุปกรณ์การเขียนเพื่อใช้จัดบันทึกข้อมูลที่ได้จากการถอดบทสัมภาษณ์ การสังเกต และการศึกษา - เครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้บันทึกและรวบรวมข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการศึกษา

3.4 วิธีสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

3.5.1 สร้างแบบสัมภาษณ์

สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นและทำการตรวจสอบเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ ว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่

3.5.2 การตรวจเครื่องมือการวิจัย (IOC)

นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์นัยน์ปพร ชูติภาดา อาจารย์ ดร.ชุมพล ชะนะมา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.รัฐศาสตร์ เวียงสมุทร จากนั้นรวบรวมข้อมูล ความคิดเห็นของ

ผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างรายการข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยด้วย
ค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยใช้สูตรของ IOC ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence)

\sum แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

R แทน คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อคำถามแต่ละข้อ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ สำหรับเกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

+1 หมายถึง คำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือนิยามศัพท์

-1 หมายถึง คำถามนั้นไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือนิยามศัพท์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือนิยาม
ศัพท์เกณฑ์การแปลความหมาย มีดังนี้

ค่า IOC \geq .50 หมายความว่า คำถามนั้นตรงวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ค่า IOC $<$.50 หมายความว่า คำถามนั้นไม่ตรงวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแบบ

ประเมิน ได้ผล $\infty = 0.6$

3.5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยวิธีการสัมภาษณ์วิทยากรท้องถิ่น ผู้วิจัยใช้การ
สัมภาษณ์เชิงลึก (Indept Interview) โดยเลือกผู้สัมภาษณ์ด้วยวิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive
Sampling) จดบันทึกและบันทึกเสียงข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 ปราชญ์ภูมิปัญญา ผู้มีความรู้เกี่ยวกับบริบทชุมชน ประวัติการแสดงรำวงย้อน
ยุค องค์ประกอบการแสดงรำวงย้อนยุค บ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 6 คน โดยแบ่งเป็นเพศชาย 3 คน และเพศหญิง 3 คน อายุตั้งแต่ 45-87
ปี ดังนี้

1) คุณดาวิชัย โชติกลาง อายุ 80 ปี เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน บ้านเลขที่ 29 ม.8
บ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ข้าราชการบำนาญ
(นักดนตรี)

2) คุณตาบุญส่ง แถวกกลาง อายุ 82 ปี บ้านเลขที่ 64/4 หมู่ 2 บ้านนาตาวงษ์
ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ข้าราชการบำนาญ (นักดนตรี)

3) คุณตายน กางูเหลือม อายุ 81 ปี บ้านเลขที่ 49/1 หมู่ 2 บ้านนาตาวงษ์ ตำบล
หนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ข้าราชการบำนาญ (นักร้อง)

4) คุณแม่ปิ่น เวียงกลาง อายุ 68 ปี บ้านเลขที่ 5 หมู่ 2 บ้านนาตาวงษ์ ตำบล
หนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา (นางรำ)

5) นางสมชื่น ดีชัยงาม อายุ 66 ปี บ้านเลขที่ 146/1 บ้านนาตาวงษ์ ตำบล
หนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา (นางรำ)

6) นางสมัย ชันทอง อายุ 68 ปี บ้านเลขที่ 187 บ้านนาดาวงษ์ ตำบล
หนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา (นางรำ)
กลุ่มที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์และดนตรี ผู้ที่มีความรู้และ
ประสบการณ์ด้านการแสดงนาฏศิลป์และดนตรี และการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ ไม่น้อยกว่า 15
ปี มีรายชื่อ ดังนี้

- 1) นายทรงศักดิ์ ปทุมสินธุ์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (ดนตรีพื้นบ้าน
อีสาน) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทางด้านดนตรีพื้นบ้านอีสาน
- 2) นายชัยณรงค์ ต้นสุข อาจารย์ประจำวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด กระทรวง
วัฒนธรรม กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์พื้นบ้านอีสาน
- 3) นายชุมพล ชะนะมา รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครราชสีมา กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทางด้านนาฏศิลป์

3.5 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษา ประวัติความเป็นมา รูปแบบการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนา
ดาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา รวมทั้งการลงพื้นที่
สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง และให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

3.6 การดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้เตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน โดยกำหนดความมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์
ในการศึกษา ข้อมูลพื้นฐาน ประวัติความเป็นมา องค์ประกอบ แนวคิดในการสร้างสรรค์การแสดง
นาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ซึ่งข้อมูลเบื้องต้นที่กล่าวมานี้ถือเป็นส่วนสำคัญที่ผู้วิจัยสามารถนำข้อมูล
ต่าง ๆ มาเป็นองค์ประกอบในการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้นำแนวทางการวิจัยเข้า
สู่กระบวนการในการดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- 1) ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจข้อมูลเชิงเอกสารผู้วิจัยได้ ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ ตำรา งานวิจัย
และบทความทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย 2) ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ
ทางด้านนาฏศิลป์ดนตรีผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในประเด็นแนวทางการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้าน
- 3) ขั้นตอนที่ 3 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสาธิต และการทดลองปฏิบัติการทางนาฏศิลป์ เพื่อนำ
ข้อมูลมาวิเคราะห์หาประเด็นร่วมในรูปแบบการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้าน 4) ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอน
การวิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษาในรูปแบบการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ซึ่งมีแนวคิดในการ
สร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ โดยการสร้างสรรค์แบบนำเสนอเรื่องราวหรือวิธีการเพื่อนำ
ข้อมูลมาวิเคราะห์หาประเด็นในด้านแนวทางการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านให้ตรงตามองค์ประกอบ
การแสดงทางนาฏศิลป์เพื่อส่งผลให้ผลงาน การสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ชุด “รำวง

ย้อนยุคบ้านนาดาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา มีความสมบูรณ์และน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

ศึกษาเอกสารและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

ศึกษาเอกสารเอกสารและศึกษาประวัติความเป็นมาของรางวัลย้อนยุคในชุมชนบ้านนาดาวงษ์ รวมถึงการแต่งกายที่เคยใช้ในอดีตวิเคราะห์บริบททางวัฒนธรรมทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตท้องถิ่น วิถีชุมชน และเทศกาลหรือประเพณีที่เกี่ยวข้องศึกษาสไตล์ย้อนยุคที่สอดคล้องระยะเวลาในอดีตที่ต้องการสะท้อน เช่น ยุคปี 2500 กระบวนการที่ได้กำหนดไว้ศึกษาและรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในประเด็นเนื้อหาด้านเพลง ภาษา ทำรางวัลพื้นฐานเพลงวงรำย้อยยุค การแต่งกายและดนตรี และการสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแสดงรางวัลย้อนยุค บ้านนาดาวงษ์ อำเภอหนองงูเหลือม จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างปีพ.ศ. 2500 ในประเด็น ที่มีความสำคัญ การรำในแสดงรางวัลย้อนยุคบ้านนาดาวงษ์ และโอกาสในการแสดง เพื่อนำเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างสรรค์การแสดง ซึ่งขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้พบประเด็นสำคัญและนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานด้านนาฏศิลป์ โดยแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่ เพื่ออนุรักษ์การแสดงรางวัลย้อนยุคของบ้านนาดาวงษ์ เพื่อให้การสร้างผลงานดังกล่าวนำไปใช้ประโยชน์และตอบสนองต่อความต้องการได้อย่างแท้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูลลงพื้นที่

ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมการจัดกิจกรรมการแสดง “รางวัลย้อนยุคดาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา การสำรวจข้อมูลพื้นฐานกับบริบทการแสดงรางวัลย้อนยุคบ้านนาดาวงษ์องค์ประกอบการแสดงซึ่งได้ความร่วมมือ ด้วยดีจากคนในชุมชนปราชญ์ผู้มีความรู้ในการแสดงรางวัลย้อนยุค บ้านนาดาวงษ์ ได้ศึกษาองค์ประกอบการแสดงรูปแบบการแสดงของการแสดงรางวัลบ้านนาดาวงษ์เพื่อ สร้างสรรค์การแสดงต่อไป

รางวัลย้อนยุคดาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมาเป็นการแสดงที่มีลักษณะเฉพาะตัว สะท้อนเอกลักษณ์ของความสุขสนานและวัฒนธรรมพื้นบ้าน ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นองค์ประกอบหลักดังนี้การเคลื่อนไหวเป็นวงกลม โดยผู้เข้าร่วมจะจับคู่กันรำหรือเต้นเป็นกลุ่มมีการใช้ท่ารำพื้นฐาน เช่น การหมุนตัว การยกแขนโค้ง การเดินจังหวะตามดนตรีท่ารำเน้นความง่ายและสามารถปรับตามผู้แสดงการมีส่วนร่วมของผู้ชมเป็นลักษณะเปิดโอกาสให้ผู้ชมเข้าร่วมสนุกได้ ดนตรีใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น กลอง ฉิ่ง ฉาบ พร้อมกับเครื่องดนตรียุคใหม่อย่างกีตาร์และคีย์บอร์ดจังหวะดนตรีมีความสุขสนาน ง่ายๆ สอดคล้องกับการเต้นเพลงเพลงที่ใช้มักเป็นเพลงย้อนยุคที่มีจังหวะเร็ว เช่น เพลงลูกกรุงหรือเพลงลูกทุ่ง เครื่องแต่งกายสไตล์ย้อนยุค เช่น ชุดไทยประยุกต์ หรือชุดที่สะท้อนแฟชั่นในอดีตการใช้สีสันสดใสเพื่อสร้างความโดดเด่นอุปกรณ์เสริม เช่น ผ้าคาดเอวหรือผ้าพันคอ การดำเนินการแสดงเริ่มต้นนักร้องหรือพิธีกรแนะนำผู้ชม พร้อมเรียกความ

สนใจเริ่มด้วยเพลงช้าเพื่อสร้างอารมณ์ช่วงกลาง:เพิ่มจังหวะความสนุกด้วยเพลงเร็วเปิดโอกาสให้ผู้ชม
ขึ้นมาร่วมรำ(นางสมัย ชั้นทอง,2567)

ภาพที่ 2 ลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ส่วนร่วมในการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์
ที่มา : สกฤษรัตน์ อ่อนสันเทียะ.18 มิถุนายน 2567.

ภาพที่ 3 ลงพื้นที่สัมภาษณ์ดาวชัย โชติกลางผู้ก่อตั้งรำวงย้อนยุคคณะเพชรดารารพณัฐ
ที่มา : สกฤษรัตน์ อ่อนสันเทียะ.18 มิถุนายน 2567.

ต่อมาได้จัดกิจกรรมการแสดงรำวงย้อนยุคให้ผู้สูงวัยได้สังสรรค์ ตรงนี้จะช่วยคลายเหงาและลดความ
ว่าเหวให้กับคนชราได้ค่อนข้างดี ที่สำคัญยังได้บริหารกล้ามเนื้อ เพราะการเต้นรำวงจำเป็นต้องเดินไป
มา อีกทั้งมีการย่อเข้าตามจังหวะเพลงที่ไม่ได้เร็วมาก ตรงนี้จะช่วยเรื่องการทรงตัวเพื่อป้องกันการหก

ล้มในผู้สูงอายุ และได้บริหารข้อต่อและกล้ามเนื้อ อีกทั้งการได้ยกแขนก็ถือเป็นการบริหารร่างกายทุกส่วนเช่นกัน อีกทั้งการร้องรำที่ผู้สูงอายุคุ้นเคยในอดีตตั้งแต่เห็นปู่ตายายร้องเล่นเต้นรำตั้งแต่เด็ก กระทั่งวัยสาวยังสูงอายุ สิ่งเหล่านี้เป็นความสุขและเป็นความอบอุ่น ทำให้คนแก่มีกำลังใจกับสิ่งที่ทำนคุ้นเคยเมื่อในอดีต”นักวิชาการวัฒนธรรมคนเดิมบอกอีกว่า ถ้าจะให้ดี ควรแทรกกิจกรรม “รำวงย้อนยุค” ร่วมกับกิจกรรมอื่นๆ เช่น ทำบุญตักบาตรภายในชุมชนที่ทาง อบต.หรือ อบจ.จัดขึ้น เพราะกิจกรรมเข้าจังหวะดังกล่าว ถ้าทำบ่อยๆ ผู้สูงวัยอาจรู้สึกเบื่อดีง่าย ที่สำคัญไม่ควรเดินนานเกิน 30 นาที โดยเฉพาะผู้สูงวัยที่ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อมต่างๆ เพราะอาจยิ่งเพิ่มความเสี่ยงต่อการหกล้มได้ง่าย เนื่องจากจุดประสงค์ที่แท้จริงของการริเริ่มกิจกรรมสันตนาการดังกล่าว ไม่เพียงเป็นการอนุรักษ์การรำวงให้คงอยู่แล้ว แต่เป็นการใช้รูปแบบการร้องรำทำเพลงเพื่อช่วยให้คนสูงอายุมีกิจกรรมทำโดยที่ไม่รู้สึกโดดเดี่ยว และรู้สึกว่าตัวเองอยู่ไปแบบไร้ค่า เนื่องจากคนชราส่วนใหญ่จะคิดเช่นนั้น เมื่อไรก็ตามที่ท่านใช้ชีวิตแบบกะปลกะปลเปลี่ยน นั่นจะทำให้คุณตาคุณยายเป็นผู้ที่นอนติดเตียง ส่วนตัวจึงเห็นด้วยว่า “รำวงย้อนยุคกับกลุ่มชุมชน” เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุเป็นอย่างยิ่ง(ตาวิชัย โชติกกลาง ,2567)

ภาพที่ 4 ลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ส่วนร่วมในการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์
ที่มา : สกฤษรัตน์ อ่อนสันเทียะ.3 กรกฎาคม 2567.

ภาพที่ 5 การสาธิตการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ.3 กรกฎาคม 2567.

ภาพที่ 6 คณะการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ.3 กรกฎาคม 2567.

ภาพที่ 7 ลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมในชุมชน
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ.3 กรกฎาคม 2567.

ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับผู้เชี่ยวชาญด้านการประพันธ์เพลง

ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากผู้เชี่ยวชาญด้านดนตรี เพื่อใช้เป็นข้อมูล และเพื่อขอรับข้อเสนอแนะในการจัดทำบทเพลง ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์ความรู้ด้านเพลงร่ำวงย้อยยุค ทำรำพื้นฐานเพลงร่ำวงย้อยยุค และการแต่งกายของการแสดงเพลงร่ำวงย้อยยุคจากคุณตาวิชัย โชติกลาง หัวหน้าคณะร่ำวงย้อยยุคเพชรดารารักษ์ เป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะในการประพันธ์บทเพลงและเป็นผู้ประพันธ์บทเพลงสำหรับการงานวิจัยในครั้งนี้

จากการดำเนินงานในเบื้องต้น ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โครงสร้างของบทเพลง และกำหนดแนวคิดในการประพันธ์บทเพลง ดังนี้

โครงสร้างของบทเพลง ซึ่งผู้วิจัยได้ออกกำหนดแนวคิดในการประพันธ์บทเพลงโดยแบ่งไว้เป็น 3 ช่วง ซึ่งมีรายละเอียดในการนำเสนอ ดังนี้

ช่วงที่ 1 ท่อนนำ องค์ 1 : ทำนองพม่ารำชวาน

ช่วงที่ 2 ท่อนเนื้อหา องค์ 2 : ทำนองร่ำวงคองก้า

ช่วงที่ 3 ท่อน มีเนื้อหากล่าวถึงการ องค์ที่ 3 เชิญชวนอนุรักษ์การแสดงร่ำวงย้อยยุค

เนื้อเพลง

องค์ 1 : ทำนองพม่ารำชวาน

(1.1) รำเถิดน้อง แม่รูปทองขอเชิญมารำ

จะช้ำอยู่ละไหน ดูไกลไกลก็ออกมารำ

กันตามทำนองเพลงเขาอีร้องส่งนำ (ซ้ำ)

จับคู่ดูงามร้ายรำบนชั้นวิมาน

อย่ามัวชักช้าเสียเวลาเนิ่นนาน

เพลงกล่อมประสานวิเวกวานก็จบลง

รำแบบนี้เขาเรียกพม่ารำชวาน

ทำท่าประหาร จะปั่นชีวิตแม่่นวลอนงค์

พอสนับยตาพม่าเลยฆ่าไม่ลง (ซ้ำ)

พม่ายืนงปล่อยชวานหลุดมือ

อย่ามัวชักช้าโสมสุดาเข้ามาฮือ

เอาชวานเข้ามาถือชายนั่นหรือก็แพ้นาง

(1.3) ทำนองพื้นบ้านยกมาขับขานให้ท่านฟัง

บอกให้อีกครั้งเขาเรียกรำวงบ้านนาดาว

มีหลายทำนองอย่ามัวแต่จ้องยืนง

จับคู่รำวงสนุกสนานฮาเฮ

ฉิ่งฉับกรับฆ้องเสียงโทนทำนองโก้เก๋

นี่คือมนต์เสน่ห์ของทำนองบ้านนา

องค์ 2 : ทำนองรำวงคองก้า

รำโชนดนตรีก่อนเก่า ผู้แก่ผู้เฒ่าเล่าเป็นตำนาน

ครูยันแก่เป็นคนเริ่มต้น เพื่อให้ทุกคนสนุกสนาน

ตีโชนฉิ่งฉับกรับโหม่ง พวกเรายังคงรักษามานาน

(2.2) ต่อมาเป็นเพชรดาราพัน สนุกสุขสันต์รำวงพื้นบ้าน

นางรำฉั้นสวยอ่อนต่อง สาวสวยเต็มปล้องคอยส่งยิ้มหวาน

หมดรอบก็เป่านกหวีด หมดรอบฉั้นก็เป่านกหวีด

แห่มครูชัยฉั้นคิดไว้อย่างสร้างสรรค์

(2.3) พวกเราวงเฒ่าสัจจร ก็เลยคอยย้อนอดีตการ

รำโชน รำวง สามช่า ตะลุงแซมบ่าปีกิมกัมัน

มาช่วยเหมาพวกเราอย่างมาก (ซ้ำ)

จะเอาไปซื้อหมากจะไว้กินหลายวัน

(2.4) ลูกหลานวันรุ่นยุคใหม่ ทั้งหญิงและชายให้เข้ามาช่วยกัน

เรียนร้องทำนองเพลงเก่า มาช่วยรับเอาดูแลสืบสาน

อย่าให้มันสูญ อย่าให้มันหาย

เดี๋ยวจะเสียดาย ร้องให้หามัน

อย่าให้มันสูญ อย่าให้มันหาย

เดี๋ยวจะเสียดายร้องให้หามัน

จัดทำบทเพลงสำหรับการแสดงรำวงย้อยยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอหนองงูเหลือม

จังหวัดนครราชสีมา

ขั้นตอนการจัดทำบทเพลงนี้ เป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากการกำหนดโครงสร้างประพันธ์คำร้อง ทำนองเพลง และเรียบเรียงเสียงประสานที่ได้ดำเนินเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เมื่อได้บทเพลงต้นร่างจึงนำมาสู่ขั้นตอนการทดลองและพัฒนาบทเพลง ซึ่งขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้จัดทำเพลงเสร็จสิ้นภายในครั้งเดียว แต่ใช้ระยะเวลาในการประพันธ์คำร้องและทำนองเพลง ทดลอง ปรับปรุง และพัฒนา โดยสรุปเป็นขั้นตอนหลัก ๆ 5 ขั้นตอน ได้แก่

ในขั้นตอนการจัดทำบทเพลงเริ่มแรกนั้น เป็นขั้นขั้นตอนที่ได้พัฒนาคำร้องและทำนอง จากนั้นจึงทดลองบันทึกเสียง เพื่อทดลองความสัมพันธ์ทางคำร้อง ภาษา ทำนองเพลง และแนวทางไมการออกแบบลีลาท่าทางการรำ ซึ่งมีกระบวนการโดยสรุป ดังนี้

ประสานงานกับผู้ประพันธ์บทเพลง เป็นการกำหนดแนวทางการ

ประพันธ์คำร้องและทำนองเพลง ตามโครงสร้างและขอบเขตข้อมูลของผู้วิจัย ที่ได้วิเคราะห์และสรุปแนวคิดไว้ในเบื้องต้น

1. ทดลองบันทึกคำร้องและทำนองเพลง ในขั้นตอนนี้เป็นการนำคำร้องทำนองเพลงที่ได้ประพันธ์เสร็จสิ้นแล้วนั้น นำมาทดลองและปรับปรุงจนเกิดความลงตัวที่เสียงร้องและดนตรี เพื่อนำมาใช้เป็นตัวอย่างสำหรับการฝึกซ้อมและบันทึกเสียงต่อไป

ขั้นตอน Mixed and Recorded เป็นการดำเนินงานต่อเนื่องและพร้อมกับการบันทึกเสียงร้องและดนตรี เมื่อดำเนินการบันทึกเสียงเสร็จสิ้นจากนั้นปรับแต่งและตัดต่อเสียงเพลงให้มีความสมบูรณ์ ซึ่งในขั้นตอนนี้ ทดลองใช้บทเพลง เป็นขั้นตอนการนำบทเพลงที่ได้จัดทำเสร็จสิ้นแล้วนั้น มาทดลองฟังและทดลองออกแบบท่าทางการรำ ซึ่งพบแนวทางในการพัฒนาทั้ง 2 ประเด็นดังนี้

นำบทเพลงมาร่วมวิพากษ์เพื่อขอรับข้อเสนอแนะจากอาจารย์ทรงศักดิ์ ประทุมศิลป์ คุณตา วิชัย โชติกลางและคุณครูพิชญ์รักษ์ ปานสันเทียะถึงการตอบโจทย์และเป้าหมายที่ผู้วิจัยต้องการจะถ่ายทอดออกมาในบทเพลง พบว่า ประเด็นเนื้อหาที่ถ่ายทอดตามโครงสร้างของผู้วิจัยวางไว้นั้น ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ ในด้านทำนองเพลงและเสียงร้องที่ถ่ายทอดเอกลักษณ์สำเนียงภาษาเชิงโย่งไม่ชัดเจน และด้านการถ่ายทอดอารมณ์ถึงความสนุกสนาน เนื่องจากดนตรีมีจังหวะที่เร็วไปทางจังหวะแข็งเสียมากกว่า

2. การทดลองออกแบบท่าทางการพ็อนรำประกอบบทเพลง พบว่า เมื่อผู้วิจัยนำบทเพลงมาออกแบบท่ารำแล้วนั้น ท่าทางบางอย่างไม่เข้ากับจังหวะหรืออารมณ์ของบทเพลง เช่น ท่าที่ดูซ้ำเกินไปสำหรับเพลงเร็ว หรือท่าที่ซับซ้อนเกินกว่าจะทำทันกับจังหวะเพลงท่าทางบางส่วนอาจขาดความชัดเจนในการสื่ออารมณ์ ทำให้ผู้ชมไม่เข้าใจความหมายของการแสดงและผู้แสดงบางคนรู้สึกว่าการท่าทางซับซ้อนเกินไป หรือไม่สามารแสดงได้อย่างคล่องตัว โดยเฉพาะกลุ่มผู้แสดงที่มีอายุหรือประสบการณ์ต่างกัน

ภาพที่ 8 คุณตาวิชัย โชติกลางทดลองร้องเพลงที่ประพันธ์ขึ้นใหม่
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ.3 กรกฎาคม 2567.

การออกแบบเครื่องแต่งกาย

การออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับการแสดงรำวงย้อนยุคถือเป็นกระบวนการสำคัญที่สะท้อนความงดงามและคุณค่าทางวัฒนธรรมของพื้นที่ โดยเฉพาะในบริบทของ บ้านนาตาวงษ์ อำเภอนองสูงเหือม จังหวัดนครราชสีมา ที่มีเอกลักษณ์ท้องถิ่นเฉพาะตัว การออกแบบจะต้องสอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรม และลักษณะของการแสดงในพื้นที่นั้น ๆ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ทั้งสวยงามและเปี่ยมด้วยความหมายเครื่องแต่งกายควรสะท้อนทั้งความสนุกสนานของการรำวงและแสดงถึงความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์วัฒนธรรมของบ้านนาตาวงษ์ การรักษาสมดุลระหว่างความงดงาม ความสะดวกในการแสดง และการแสดงตัวตนของชุมชนจึงเป็นหัวใจสำคัญในกระบวนการออกแบบนี้

ขั้นตอนการออกแบบเครื่องแต่งกายการแสดงประกอบการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอนองสูงเหือม จังหวัดนครราชสีมา ร่างแบบเครื่องแต่งกายประกอบการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอนองสูงเหือม จังหวัดนครราชสีมา เอกลักษณะการแต่งกายของการแสดงรำวงย้อนยุคปรากฏในการแสดงรำวงชาวบ้านต่าง ๆ นำมาเป็นภาพเบื้องต้นของการแสดงการแต่งกายแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะเป็นดังนี้

ภาพที่ 9 รูปแบบการแต่งกายของรำวงย้อนยุคคณะเพชรดาพันธ์

ที่มา : ตาวิชัย โชติกลาง. 3 กรกฎาคม 2567.

จากภาพเครื่องแต่งกายเบื้องต้น จึงนำมาสู่การพัฒนาเครื่องแต่งกายจริงสำหรับสวมใส่ ประกอบการแสดงรำวงต๋าวงย่อนยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอหนองงูเหลือม จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งถือได้ว่าเป็นการแสดงที่สนุกสนานดังกล่าว ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการแต่งกายของผู้เสื่อผ้าผู้แสดงให้มีสีสันสดใส ดังนั้นโทนสีสำหรับการแต่งกายในการแสดงจึงได้ออกแบบในลักษณะของโทนสีชมพู สีฟ้าเพื่อความเหมาะสมและกลมกลืนกับแนวทางในการจัดกิจกรรมของชาวบ้าน มีประกอบด้วย สวมเสื่อคอระบาย นุ่งผ้าถุง สวมเครื่องประดับทอง ทัดด้วยดอกไม้ สวมรองส้นสูง การแต่งกายของฝ่ายชายประกอบด้วย สวมเสื่อแขนสั้นสีสดใส นุ่งกางเกงสีกรม สวมเครื่องประดับทอง ใส่เข็มขัด

ภาพที่ 10 รูปแบบเครื่องแต่งกายประกอบการรำวงย่อนยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอหนองงูเหลือม จังหวัดนครราชสีมา ครั้งที่ 1

ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ.10 สิงหาคม 2567

ให้ผู้แสดงทดลองใส่เครื่องแต่งกาย เพื่อประเมินความคล่องตัวและความสะดวกในการเคลื่อนไหวแก้ไขจุดบกพร่อง เช่น ความยาวของชุดหรือความแน่นของสายรัดใช้ช่างฝีมือท้องถิ่นเพื่อรักษาความดั้งเดิมจัดการเก็บเครื่องแต่งกายให้เหมาะสม เพื่อใช้ในระยะเวลายาวใช้การแสดงพิเศษหรือถ่ายภาพประชาสัมพันธ์สื่อสารถึงความเป็นเอกลักษณ์ของการแต่งกายที่สะท้อนวัฒนธรรมชุมชน

กระบวนการออกแบบนี้ไม่เพียงเน้นความงดงามของเครื่องแต่งกาย แต่ยังคงไว้ซึ่งความหมายและเรื่องราวที่เชื่อมโยงกับชุมชนบ้านนาตาวงษ์ด้วย

รูปแบบเครื่องแต่งกายประกอบการร่ำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอหนองงูเหลือม จังหวัดนครราชสีมา ครั้งที่ 2

ภาพที่ 11 รูปแบบเครื่องแต่งกายประกอบการร่ำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอหนองงูเหลือม จังหวัดนครราชสีมา ครั้งที่ 2

ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ.15 สิงหาคม 2567

ให้ผู้แสดงทดลองใส่เครื่องแต่งกาย เพื่อการแสดงพิเศษหรือถ่ายภาพประชาสัมพันธ์สื่อสารถึงความเป็นเอกลักษณ์ของการแต่งกายในการทดลองออกแบบให้ผู้ ผู้ทรงคุณวุฒิได้วิพากษ์ในการแต่งกายครั้งนี้

รูปแบบเครื่องแต่งกายประกอบการร่ายย่อนยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอหนองงูเหลือม จังหวัดนครราชสีมา ครั้งที่ 3

ภาพที่ 12 รูปแบบเครื่องแต่งกายประกอบการร่ายย่อนยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอหนองงูเหลือม จังหวัดนครราชสีมา ครั้งที่ 3

ที่มา : สกฤรัตน์ อ่อนสันเทียะ.20 สิงหาคม 2567

การออกแบบเครื่องแต่งกาย ได้คำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิว่าได้ ยึดหลักการแต่งกายด้วยร่ายย่อนยุคการใช้สีและการคล้องตัวของนักแสดงโดยให้นักแสดงหญิงสวมเครื่องประดับมุก โดยให้นักแสดงชายใช้ผ้าขาวม้าคาดเอวเพื่อรักษาอัตลักษณ์ความเป็นร่ายย่อนชาวบ้านและสวมกางเกงเพื่อแสดงถึงสมัยนิยมของการแสดงร่ายย่อนยุค ใช้ชุดที่สะท้อนยุคสมัยและเสริมความโดดเด่น เช่น ชุดไทยที่มีสีสันสดใสหรือออกแบบแนวย่อนยุคผสมสมัยใหม่

รูปแบบการออกแบบทรงผมประกอบการร่ายย่อนยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอหนองงูเหลือม จังหวัดนครราชสีมา ครั้งที่ 1

ภาพที่ 13 ทรงผมประกอบการร่ำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอหนองงูเหลือม จังหวัดนครราชสีมา ครั้งที่ 1
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ.10 สิงหาคม 2567.

รูปแบบการออกแบบทรงผมประกอบการร่ำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอหนองงูเหลือม จังหวัดนครราชสีมา ครั้งที่ 2

ภาพที่ 14 ทรงผมประกอบการร่ำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอหนองงูเหลือม จังหวัดนครราชสีมา ครั้งที่ 2
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ.15 สิงหาคม 2567.

รูปแบบการออกแบบทรงผมประกอบแสดงการร่ววยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอนองงู
เหลื่อม จังหวัดนครราชสีมา ครั้งที่ 3

ภาพที่ 15 ทรงผมประกอบการร่ววยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอนองงูเหลื่อม
จังหวัดนครราชสีมา ครั้งที่ 3

ที่มา : สกฤรัตน์ อ่อนสันเทียะ.20 สิงหาคม 2567.

การออกแบบทรงผมสำหรับร่ววยุคควรสะท้อนถึงบรรยากาศในยุคอดีต ผสมผสานความ
งดงามแบบไทยและความทันสมัยเพื่อเพิ่มความโดดเด่น ดังนี้ ทรงผมผู้หญิง ทรงผมยาวเกล้าสูงแบบ
ไทยโบราณลักษณะเกล้าผมเป็นมวยสูงกลางศีรษะ ตกแต่งด้วยดอกไม้สด เช่น ดอกมะลิหรือดอก
กุหลาบเพิ่มลูกเล่นใช้ปิ่นปักผมหรือดอกไม้ประดิษฐ์แนวย้อนยุคเพื่อเพิ่มความสง่างาม ทรงผมยาว
ปล่อยตัดลอนปลายลักษณะผมปล่อยยาวตัดลอนใหญ่บริเวณปลายผมตกแต่ง ใช้ที่คาดผมหรือผ้าผูก
ศีรษะที่มีลวดลายย้อนยุคทรงผมบ๊อบสั้นสไตล์วินเทจลักษณะ ผมสั้นระดับคาง ตัดปลายโค้งเล็กน้อย
ตกแต่งประดับด้วยดอกไม้เล็ก ๆ หรือก็บ๊อบทรงผมถักเปียลักษณะ ถักเปียสองข้างหรือเปียรอบ
ศีรษะตกแต่ง: ระบายสีพาสเทลหรือพวงมาลัยดอกไม้

การออกแบบประดิษฐ์ทำร่า

ขั้นตอนในการประดิษฐ์ทำร่า นั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการควบคู่กันทั้งสองรูปแบบโดยมี
ทำทางในการออกแบบที่แตกต่างกันไป ประกอบด้วยลำดับและขั้นตอน

1 กำหนดแนวทางในการออกแบบทำร่า ซึ่งเป็นขั้นขั้นตอนในการกำหนดแนวทาง
ของการประดิษฐ์ทำทางการพ่อนร่าทั้ง 10 รูปแบบ ดังนี้

2. การใช้ภาษาท่าทางตามแบบนาฏศิลป์ในการสื่อความหมายของคำร้อง

3. การใช้ท่ารำพื้นฐานของเพลงจังหวะรำวงย้อนยุคโดยการประยุกต์และสร้างสรรค์เป็น
กระบวนการท่ารำประกอบบทเพลง

4. การประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงการรำวงย้อนยุคบ้านนาดาวงษ์ อำเภอหนองงูเหลือม
จังหวัดนครราชสีมาที่ไม่มีความซับซ้อน ไม่เน้นรูปแบบการแถว เนื่องจากจะนำออกแสดงเพื่อชุมชน
ด้วยความแตกต่างกันเป็นจำนวนมาก

5. การประดิษฐ์ท่ารำสำหรับการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาดาวงษ์ อำเภอหนองงูเหลือม
จังหวัดนครราชสีมา เป็นท่ารำที่มีความซับซ้อนเน้นความสวยงาม มีรูปแบบการแถวที่หลากหลาย
เพื่อความสวยงามชวนชมอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากผู้รำมีทักษะในการแสดงที่ใกล้เคียงกัน

6. ท่ารำทั้งสองรูปแบบจะต้องมีความสอดคล้องซึ่งกัน เช่น ท่าเริ่มต้น ท่า
เชื่อม ท่าที่สื่อความหมายหลักของแต่ละท่อนเพลง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้การแสดงมีความสัมพันธ์ซึ่งกัน
และกัน เนื่องด้วยเป็นการรำที่ใช้บทเพลงเดียวกัน และวัตถุประสงค์เพื่อแสดงถึงความสนุกสนาน
แสดงการรำวงย้อนยุคบ้านนาดาวงษ์ อำเภอหนองงูเหลือม จังหวัดนครราชสีมาเช่นเดียวกัน

7. การประดิษฐ์ท่ารำในเบื้องต้น เป็นขั้นตอนพัฒนาและออกแบบท่าทางการ
พื่อรำเพื่อเป็นท่าต้นร่างให้กับการรำทั้งสองรูปแบบ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

8. การประดิษฐ์ท่ารำที่พัฒนามาจากท่ารำพื้นฐานเพลงโคราช เพื่อให้มี
ความสอดคล้องกับบทเพลงและสื่อถึงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของการแสดงรำวงมาตรฐาน รำโทน
เช่น สอดสร้อยมาลา ท่าซึกแบ่งผัดหน้า ทำนายอำเภอ ท่ายกไหล
ท่ารอหรือท่าล่อ เพื่อใช้เป็นท่าเชื่อม และท่ารำประกอบดนตรีบรรเลง

9. การประดิษฐ์ท่ารำจากภาษาท่าทางตามแบบนาฏศิลป์ไทย เพื่อใช้สื่อ
ตามคำร้อง การใช้เป็นท่าเชื่อม และท่ารำดนตรีบรรเลง เช่น ท่าพรมสีหน้า

บัวชูฝัก ท่าตัวเรา ทำรัก เทพพนม ท่าไหว้ ท่าเชิญ ท่าไว้มือ

10. การประยุกต์ท่ารำขึ้นใหม่จากแนวทางท่ารำของนาฏศิลป์ไทย ซึ่งอาจ
ท่ารำที่มีสื่อความหมายตามคำร้อง แต่เพื่อเติมแต่งความอ่อนช้อยสวยงาม ซึ่งเป็นทั้งท่า
และท่ารำสำหรับประกอบดนตรีบรรเลง ทั้งนี้เมื่อได้ท่ารำเป็นต้นต้นร่างสำหรับการแสดงทั้งสอง
รูปแบบแล้วนั้น จึงนำไปสู่ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติด้วยการทดลองประดิษฐ์ท่ารำรูปแบบลำดับต่อไป

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบรูปแบบโครงสร้างท่ารำต้นแบบและการสร้างสรรค์ชิ้นใหม่

ท่ารำหลัก	ท่ารำที่สร้างสรรค์ใหม่
 <p data-bbox="395 792 762 833">ท่าไหว้ หรือการทำความเคารพ</p>	 <p data-bbox="911 792 1278 833">ท่าไหว้ หรือการทำความเคารพ</p>
 <p data-bbox="395 1480 549 1525">ท่าตั้งวงหน้า</p>	 <p data-bbox="911 1480 1064 1525">ท่าตั้งวงหน้า</p>

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบรูปแบบโครงสร้างท่ารำต้นแบบและการสร้างสรรค์ชิ้นใหม่ (ต่อ)

ท่ารำหลัก	ท่ารำที่สร้างสรรค์ใหม่
 <p data-bbox="395 907 606 947">ท่าซึกแป้งผัดหน้า</p>	 <p data-bbox="909 907 1120 947">ท่าซึกแป้งผัดหน้า</p>
 <p data-bbox="395 1563 521 1603">ท่าโบกบน</p>	 <p data-bbox="909 1563 1035 1603">ท่าโบกบน</p>

ท่านายอำเภอ

ท่านายอำเภอ

ทดลองและฝึกซ้อม เป็นขั้นตอนต่อจากการนำแนวคิดและการประดิษฐ์ทำรำ

เบื้องต้น มาออกแบบลีลาท่าทางการพ้อนรำให้กับทั้งสองชุดการแสดง ซึ่งในขณะคิดประเป็นขั้นตอนของการทดลองไปพร้อมกัน เนื่องด้วยจะมีการรำและฝึกซ้อมเป็นระควมถูกต้องเหมาะสมและสวยงาม หากพบข้อบกพร่องก็จะค่อย ๆ ปรับปรุงแก้ไข จนกระบวนทำรำทางครบกระบวนท่าทั้งบทเพลง จากนั้นผู้วิจัยก็ หลังจากนำแนวคิดและการประดิษฐ์ทำรำเบื้องต้นมาออกแบบลีลาท่าทางแล้ว ขั้นตอนการทดลองและฝึกซ้อมเป็นกระบวนกรสำคัญในการพัฒนาทำรำให้สมบูรณ์ พร้อมสำหรับการแสดงจริง โดยเฉพาะสำหรับชุดการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ จบบทเพลงเช่นเดียวกัน ซึ่งในขั้นตอนนี้หากพบจุดใดที่ยังไม่สวยงาม หรือยังไม่เหมาะสมก็จะทำการปรับปรุง แก้ไข จนกระทั่งได้รูปแบบที่คิดว่าสามารถนำไปสู่กระบวนกรนำเสนอและวิพากษ์เพื่อขอรับข้อเสนอแนะเป็นลำดับต่อไปทั้งนี้ในขั้นตอนดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การคิดประดิษฐ์ทำรำนั้นมีความสามารถกระทำได้เสร็จสิ้นในครั้งเดียว ถึงแม้ว่าจะได้กระบวนทำรำที่ครบทั้งบทเพลงแล้วนั้น แต่ยังคงต้องมีการทดสอบการรำเพื่อปรับปรุงอีกหลากหลายครั้งนัก ซึ่งในการทดลองนี้ได้รับความอนุเคราะห์จากนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยเป็นนักแสดงนำเสนอผลงาน และผู้ช่วยถ่ายทอดควมรู้ใน ซึ่งการทดลองเพื่อการทบทวนกระบวนทำรำที่ได้ประดิษฐ์

ภาพที่ 16 การทดลองและฝึกซ้อมกระบวนท่ารำวงย้อยยุคบ้านนาตาวงษ์ครั้งแรก
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ.14 สิงหาคม 2567.

ภาพที่ 17 การทดลองและฝึกซ้อมกระบวนท่ารำวงย้อยยุคบ้านนาตาวงษ์ครั้งแรก

ที่มา : สกูลรัตน์ อ่อนสันเทียะ.14 สิงหาคม 2567.

ภาพที่ 18 การทดลองและฝึกซ้อมกระบวนท่ารำวงย้อยยุคบ้านนาตาวงษ์ครั้งที่สอง
ที่มา : สกูลรัตน์ อ่อนสันเทียะ.26 สิงหาคม 2567.

ขั้นตอนการนำเสนอเพื่อการพัฒนา เป็นขั้นตอนต่อจากการทดลองและการฝึกซ้อม จนสามารถรำต่อเนื่องครบกระบวนท่ารำทั้งบทเพลงแล้วนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำเข้าสู่ขั้นนำเสนอเพื่อการพัฒนา โดยการนำเสนอผลงานการรำทั้ง 2 รูปแบบ ต่อผู้เชี่ยวชาญนาฏศิลป์และดนตรี ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการสนับสนุนงานวิจัยและรำวงย้อยยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอหนองงูเหลือม จังหวัดนครราชสีมา จากนั้นจึงได้นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ มาปรับปรุง พัฒนาผลงานให้เกิดความสวยงาม เหมาะสม และมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมีลำดับกิจกรรมดังนี้

ตารางที่ 2 การประดิษฐ์ท่ารำและการปรับปรุงแก้ไขกระบวนท่ารำ ครั้งที่ 1

การประดิษฐ์กระบวนท่ารำในครั้งที่ 1

ช่วงที่ 1 กล่าวถึงการแสดงรำวงย้อนยุคในสมัยก่อนจะใช้ดนตรีจังหวะช้า ๆ นักแสดงเดินออกมา เดินออกมาแล้วทำความเคารพ การเหมือนการแสดงของรำวงมาตรฐานในยุคก่อน การประดิษฐ์ท่ารำคือการสร้างสรรค์รูปแบบการรำที่ได้รับแรงบันดาลใจจากรำวงไทย ซึ่งเป็นการแสดงพื้นบ้านที่มีความงดงามและเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทย รำวงไทยมีต้นกำเนิดในช่วงยุคหลังสงครามโลกครั้งที่สอง โดยถูกพัฒนามาจากการละเล่นพื้นบ้าน เช่น “รำโทน” ผสมผสานกับจังหวะดนตรีสมัยใหม่ในยุคนั้น เพื่อส่งเสริมความบันเทิงและความสามัคคีในหมู่ประชาชนแล้วเริ่มด้วยกระบวนการท่ารำเดินเข้าคู่อการเชิญชวนมาแสดง ด้วยการตีบทตามคำร้องของเพลงโดยใช้นาฏยศัพท์ภาษาท่าของนาฏศิลป์ไทย เช่นคำร้อง ในเพลงพม่ารำชวานเชิญชวนน้องมารำตามจังหวะของ รำวงรำมาตรฐานในยุคของ กรมศิลปากร

ตารางที่ 2 การประดิษฐ์ท่ารำและการปรับปรุงแก้ไขกระบวนการท่ารำ ครั้งที่ 1(ต่อ)

การประดิษฐ์กระบวนการท่ารำในครั้งที่ 1

ช่วงที่ 2 จะกล่าวถึงการละเล่นรำวงย้อนยุค ถึง บ้านนาตาวงษ์ว่ามีวิวัฒนาการจากกิจกรรม ของ ชาวบ้านหรือประเพณีนันทนาการในช่วงค่ำ เมื่อ เสร็จภารกิจจากการทำงานในช่วงค่ำ หนุ่มสาว จะออกมาชมรำวงย้อนยุคกัน ดนตรีจะมีจังหวะ ที่เร็วขึ้นปานกลาง นักแสดงชายอีก 4 คน ออกมารำคู่กับนักแสดงหญิง จะรำเกี่ยวพาราสี กัน โดยคู่หน้าจะนั่ง คู่หลังจะยืน ในจังหวะนี้จะมี การเกี่ยวพาราสีหยอกล้อต่างๆ

ช่วงที่3 มีการผสมทำรำอิสระสร้างสรรค์ทำรำที่ สะท้อนอัตลักษณ์ของชุมชนหรือเรื่องราวในยุค นั้นประยุกต์ให้เข้ากับยุคสมัย เช่น การเพิ่มท่าที่ มีความพลิ้วไหว หรือใช้จังหวะดนตรีที่ หลากหลายผสมผสานศิลปะไทยร่วมสมัยเพิ่ม องค์ประกอบที่สื่อถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การ ใช้ท่าที่คล้ายกับงานประเพณีหรือกิจกรรม เฉพาะถิ่นใส่ท่าที่มีการเชื่อมโยงกับธรรมชาติ เช่น ท่ากวาดลาน ท่ายกแขนล้อเลียนลม

การประดิษฐ์กระบวนการทำรำในครั้งที่ 2

ช่วงที่ 1 การออกแบบท่ารำวงย้อนยุคที่ผสมผสานความสมัยใหม่ ควรคำนึงถึงลักษณะดังนี้แรงบันดาลใจจากท่ารำดั้งเดิมเช่น ท่าแขก เต้าเซ้ารัง หรือท่าชาวไทย แต่ปรับกาเคลื่อนไหวให้มีความทันสมัยมากขึ้น เช่น เพิ่มการก้าวเท้าเร็วขึ้นเล็กน้อยหรือเพิ่มการบิดลำตัว การปรับปรุงกระบวนการทำรำวงย้อนยุคแบบสมัยใหม่ ครั้งที่สองควรเน้นความเรียบง่ายและเข้าถึงง่ายให้ผู้ร่วมรำสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและสนุกสนาน เช่น การลดท่าที่ซับซ้อนและเพิ่มท่าที่ใช้การเคลื่อนไหวซ้ำ ๆ

--	--

ตารางที่ 3 การประดิษฐ์ท่ารำและการปรับปรุงแก้ไขกระบวนท่ารำ ครั้งที่ 2(ต่อ)

การประดิษฐ์กระบวนท่ารำในครั้งที่ 2

ช่วงที่ 2 และ 3 การเพิ่มความหลากหลายของ จังหวะใส่ท่าที่มีจังหวะหลากหลาย เช่น ท่าช้า-เร็วสลับกัน เพื่อสร้างความตื่นเต้นและดึงดูด ความสนใจปรับปรุงการจัดลำดับท่าเริ่มต้น ด้วยท่าที่เป็นมิตรและง่าย เช่น การก้าวเท้า ตามจังหวะ ก่อนเข้าสู่ท่าที่ต้องการการหมุนตัว หรือการเคลื่อนไหวที่ซับซ้อนการพัฒนาโดยอิง พิถีพิถันทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจัดการฝึกซ้อม กับกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่ม เยาวชน หรือผู้ที่ไม่มีความรู้พื้นฐานการรำรับฟัง ข้อเสนอแนะเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมรำแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของจังหวะ ท่าทาง และการเชื่อมโยงระหว่างท่าแก้ไขและ ปรับปรุงปรับกระบวนท่ารำที่อาจยากเกินไป หรือเปลี่ยนท่าที่ไม่เหมาะสมกับจังหวะเพลง การนำเสนอท่ารำที่เสร็จสมบูรณ์การแสดงสี หน้าและอารมณ์ ผู้รำควรแสดงความ สนุกสนานและความสุขในทุกท่วงท่า

การออกแบบการแปรแถวในการแสดง

รูปแบบการแปรแถวผู้วิจัยได้ยึดรูปแบบการแสดงคล้ายคลึงแบบดั้งเดิมนิยมจะเล่นเป็นวงกลมเดินตามกันเรื่อย ๆ แบบทวนเข็มนาฬิกาผู้หญิงจะอยู่วงในผู้ชายจะอยู่วงนอกรูปแบบการแปรแถวจะปรับเปลี่ยนเป็นหน้ากระดาน แถวตัววีตัววีคว่า นอกจากนี้ยังมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของนักแสดงแต่ละคู่โซวีลีลา หยอกล้อเกี้ยวพาราสีเพื่อดึงดูดผู้ชมมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบแถวการแสดง ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญด้านการแสดงนาฏศิลป์

ตารางที่ 4 การออกแบบการแปรแถวในการแสดง

การออกแบบการแปรแถวในการแสดงครั้งที่ 1	การออกแบบการแปรแถวในการแสดงครั้งที่ 2
<p data-bbox="300 1016 836 1122">ช่วงแรกการตั้งเป็นแถวหน้ากระดานสอนกันชายหญิง</p> 	<p data-bbox="863 1016 1417 1055">มีการปรับเปลี่ยนการเดินเข้าออกทิศทางของเวที</p> <p data-bbox="863 1525 1321 1563">การแสดงให้ผู้แสดงชายหญิงออกคนละฝั่ง</p>

<p>การเดินในท่ารำ รูปแบบการแปรแถวเป็นแถวหน้ากระดานผู้ชายซ้อนหลังผู้หญิง</p> 	<p>ได้ปรับเปลี่ยนกระบวนท่า และแถวหน้ากระดาน คือการทำความเคารพคู่ของผู้แสดงและ เคารพผู้ชม</p>
---	---

ตารางที่ 4 การออกแบบการแปรแถวในการแสดง(ต่อ)

การออกแบบการแปรแถวในการแสดงครั้งที่ 1	การออกแบบการแปรแถวในการแสดงครั้งที่ 2
<p>ช่วงการแสดงหยอกล้อเกี่ยวพาราสีกัน การแปรแถวเป็นวงกลมอยู่กับที่นานเกินไปจะทำให้การแสดงน่าเบื่อ</p> 	<p>ช่วงการแสดงแม่ท่ารำวางมาตรฐานโดย ยึดรูปแบบการเดินเป็นวงกลมตามรูปแบบวางมาตรฐานของกรมศิลปากร</p>

นักแสดงชาย-หญิงยืนเป็นแถวหน้ากระดานสับ
หว่าง 2 แถว

แถวหน้ากระดานสับหว่าง 2 แถว ให้ปรับแถวมา
เป็นแถววีหงายผู้หญิงอยู่ฝั่งขวา ผู้ชายฝั่งซ้าย

การจัดแถวหน้ากระดาน ระหว่างผู้ชายและ
ผู้หญิง

การจัดแถววีคว่ำ ของนักแสดงหญิงของการแสดง

ตารางที่ 4 การออกแบบการแปรแถวในการแสดง(ต่อ)

การออกแบบการแปรแถวในการแสดงครั้งที่ 1	การออกแบบการแปรแถวในการแสดงครั้งที่ 2
<p data-bbox="300 353 831 454">การจัดแถวหน้ากระดาน 2 แถว ช่วงของนักแสดงผู้หญิงโชว์ลีลาการแสดง</p> 	<p data-bbox="858 353 1412 454">การจัดแถววีคว่า 2 แถวซ้อนกันระหว่างชายหญิง ทำให้เกิดมิติในการแสดงที่สวยงาม</p>
<p data-bbox="300 996 831 1097">แปรแถวเป็นหน้ากระดานคู่ แถวหน้าสองคู่ แถวหลังสามคู่</p> 	<p data-bbox="858 996 1412 1097">ได้ปรับแถวให้นักแสดงคู่หน้าสองคู่ นั่งเพื่อจะได้ไม่บังคู่แสดงด้านหลัง</p>

การคัดเลือกผู้แสดงกการคัดเลือกผู้แสดงนั้นต้องคำนึงถึง ผู้ที่มีทักษะในการแสดงด้านนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์พื้นบ้านต้องมีความ พร้อมทั้งจะเรียนรู้และฝึกฝนมีความอดทนมีความตั้งใจตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบต่อการฝึกซ้อมมีความพร้อมทางด้าน รูปร่างหน้าตาบุคลิกภาพการแสดงออกมีปฏิภาณไหวพริบในการแก้ไขเฉพาะหน้าเมื่อแสดงอยู่บนเวที จะเป็นผู้ที่สามารถถ่ายทอดความรู้สึกของการแสดงร่าวย้อนยุค บ้านนาฏวงศ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพในการคัดเลือกนักแสดงชุดการแสดงร่าวย้อนยุคบ้านนาฏวงศ์ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้จากนักแสดงสาธิตหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา จำนวน 10 คนโดยแบ่งเป็น นักแสดงหญิงจำนวน 5 คน นักแสดงชายจำนวน 5 คน โดยผู้วิจัยคำนึงถึงความถนัดของผู้แสดงที่มีทักษะทางด้าน ตัดสินไทยและนาฏศิลป์พื้นบ้านเป็นผู้ที่มีปฏิภาณไหวพริบล้ำแสดงออกอยู่ในเกณฑ์คัดเลือกดังนี้

นักแสดงหญิงมีรูปร่างหน้าตาบุคลิกภาพดี มีความสูงใกล้เคียงกันกล้าแสดงออกถ่ายทออารมณ์ได้ดี

นักแสดงชายเป็นผู้มี บุคลิกภาพที่ดีรูปร่างสันทัดมีความสูงใกล้เคียงกันกล้าแสดงออกขี้เล่น เพราะการแสดงชุดร่าวย้อนยุคบ้านนาฏวงศ์ต้องถ่ายทอดความรู้สึกเกี่ยวพาราสีเพื่อสร้างสีสันในการเป็นอัตลักษณ์ ของร่าวย้อนยุค และทำให้ผู้ชมมีการคล้อยตามในการชมการแสดง

ภาพที่ 19 นักแสดงสาธิตหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิตสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย
ที่มา : สกฤษรัตน์ อ่อนสันเทียะ.14 สิงหาคม 2567.

การนำเสนอผลงานทั้งสองรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนร่วมในดำเนินกิจกรรม
ขั้นตอนการนำเสนอผลงานการรำที่รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอ
หนองสูงเหลื่อม จังหวัดนครราชสีมา

ภาพที่ 20 ผู้เชี่ยวชาญและผู้มีส่วนร่วมในดำเนินกิจกรรม
ที่มา : สกูลรัตน์ อ่อนสันเทียะ.15 พฤศจิกายน 2567.

ภาพที่ 21 ผู้มีส่วนร่วมในดำเนินกิจกรรมรำวงย้อนยุค
ที่มา : สกูลรัตน์ อ่อนสันเทียะ.15 พฤศจิกายน 2567.

รางวัลยอดเยี่ยมบ้านนาดาวงษ์ อำเภอหนองงูเห่ล้อม จังหวัดนครราชสีมาโดยสรุป พบว่า- มีกระบวนการทำรำที่สวยงาม มีรูปแบบการแหว่งที่สวยงาม แต่อาจปรับลดจำนวนทำรำให้ไม่มากจนเกินไป เพื่อความสวยงามยิ่งขึ้น ลดรูปแบบการแปรแหว่งในช่วงท้ายเพลงให้น้อยลง จะช่วยให้เกิดสวยงามและนำเสนอทำรำได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ปรับการแปรแหว่งในท่าจบให้มีความสอดคล้องควมมีการจัดทำสื่อสาธิตทำรำ เพื่อให้ผู้สนใจเข้าร่วมได้มีโอกาสฝึกฝนด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาด้านความพร้อมในการฝึกซ้อม ซึ่งเป็นผลจากประเด็นวิจัยเบื้องต้น

ผลงานวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปสู่การรับใช้สังคมได้จริง ถึงแม้จะเป็นภายในมหาวิทยาลัย แต่ได้เปิดโอกาสถึงบุคคลภายนอก และศิษย์เก่า ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งในการรับใช้สังคมไปสู่สภาพกว้างยิ่งขึ้นเป็นผลงานวิจัยที่ส่งเสริมและสืบทอดศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ร่วมกิจกรรมได้ในคราวเดียวกันเป็นผลงานที่บูรณาการเข้ากับการเรียนการสอนได้ และบูรณาการเข้ากิจกรรมอื่นได้ โดยสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในอนาคต ปรับปรุง และพัฒนา เป็นขั้นตอนการดำเนินงานโดยนำข้อเสนอแนะที่ได้รับเบื้องต้น นำมาปรับปรุงกระบวนการทั้งสองรูปแบบ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการดำเนินงานดำเนินงานในอนาคต

รายละเอียดโดยสรุปดังนี้

กระบวนการทำรำให้น้อยลง ปรับรูปแบบการแปรแหว่งในช่วงท้าย และปรับท่าจบให้เป็นท่าเดินปรับปรุง และพัฒนารูปแบบการรำของผู้ชาย โดยการปรับทำรำรางวัลยอดเยี่ยมบ้านนาดาวงษ์ อำเภอหนองงูเห่ล้อม จังหวัดนครราชสีมา การแปรแหว่งในลักษณะแหว่งเอียง ปรับปรุงและพัฒนากการแสดงนำการแสดงรางวัลยอดเยี่ยมบ้านนาดาวงษ์ อำเภอหนองงูเห่ล้อม จังหวัดนครราชสีมา หลังกิจกรรมการวิพากษ์ปรับปรุง และพัฒนารูปแบบการรำรางวัลยอดเยี่ยมบ้านนาดาวงษ์ อำเภอหนองงูเห่ล้อม จังหวัดนครราชสีมาทอนทำรำให้น้อยลง ใช้วิธีการรำสื่อความหมายแบบรวบประโยค เช่น หนึ่งท่อนเพลงให้ทำรำเพียงหนึ่งท่ารำ หรือ ใช้วิธีการรำซ้ำจนจบท่อนเพลง ปรับลีลาและกระบวนการทำรำให้เข้าเป็นท่ารำเดียวกันสำหรับผู้ชายและผู้หญิง ใช้รูปแบบการรำแหว่งหน้ากระดาน โดยใช้การแปรแหว่งเพียงการหมุนตัวเท่านั้น

ปรับปรุงและพัฒนาหลังกิจกรรมกรรมารวิพากษ์การรำรางวัลยอดเยี่ยมบ้านนาดาวงษ์ อำเภอหนองงูเห่ล้อม จังหวัดนครราชสีมา กำหนดแนวทางดำเนินกิจกรรมและบูรณาการกิจกรรม ตามประเด็นข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพื่อให้ผลงานวิจัยนี้สามารถก่อเกิดคุณค่าและประโยชน์ที่นำไปใช้ได้จริง

บูรณาการกิจกรรมร่วมกับการเรียนการสอน ตามข้อเสนอแนะ

เพื่อเสริมให้นักศึกษาได้รับความรู้เกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานวิจัย ให้กับสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยและนักศึกษาสาขาอื่นๆ ซึ่งดีให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเรื่องของกระบวนการและแนวคิดในการที่การออกแบบเครื่องแต่งกาย ตลอดจนการลงมือปฏิบัติการดำเนินเป็นฝึกซ้อม การปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการใช้งาน การจัดเตรียมเครื่องแต่งกาย การจัดแสดง และการแต่งหน้าทำผม

ภาพที่ 22 บูรณาการกิจกรรมร่วมกับการเรียนการสอน
ที่มา : สกูลรัตน์ อ่อนสันเทียะ.3 พฤศจิกายน 2567.

ภาพที่ 23 กระบวนการดำเนินงานวิจัย ให้กับสาขาวิชานาฏศิลป์ไทยและนักศึกษาสาขาอื่นๆ
ที่มา : สกูลรัตน์ อ่อนสันเทียะ.15 พฤศจิกายน 2567.

เผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการทดลองและผ่านจากการวิพากษ์การแสดงชุด รำวงย้อนยุคบ้านนา ตาวงษ์กับปราชญ์ภูมิปัญญาชาวบ้านรวมถึงได้ชมการแสดงสร้างสรรค์ เพื่อทำการประเมินในกิจกรรม ต่างๆของมหาวิทยาลัยและกิจกรรมอื่นนอกมหาวิทยาลัยและเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการ แสดงนาฏศิลป์สร้างสรรค์ รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ตาวง เช่นกิจกรรม งานสืบสานประเพณีงาน ลอยกระทงของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาแลงานลอยกระทงของชุมชนวัดสระบัวเลื่อน ตำบลตลาด อำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา เป็นการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการแสดง ให้ผู้ชมใน ตำบลใกล้เคียง ได้เรียนรู้ ประเพณีและศิลปะการแสดงรำวงย้อนยุคได้เป็นอย่างดี

ภาพที่ 24 การทดลองการแสดงและบริการชุมชนงานลอยกระทงของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ.10 พฤศจิกายน 2567.

ภาพที่ 25 การทดลองและบริการชุมชนงานลอยกระทงของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ที่มา : สกฤรัตน์ อ่อนสันเทียะ.10 พฤศจิกายน 2567.

ภาพที่ 26 บริการชุมชนงานลอยกระทงของวัดสระบัวเคลื่อน
ที่มา : สกฤรัตน์ อ่อนสันเทียะ.10 พฤศจิกายน 2567.

ภาพที่ 27 บริการชมชมนงานลอยกระทงของวัดสระบัวเคลื่อน
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ.15 พฤศจิกายน 2567.

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การสังเกต มาเรียบเรียงแยกแยะประเด็นและตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น แล้วนำกลับไปให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตามประเด็นวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วจึงนำมาสร้างสรรค์ชุดการแสดง การจัดทำรายงานการวิจัย โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

การแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านสร้างสรรค์ รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา มีการบูรณาการนำรำจากลำวงย้อนยุคดั้งเดิมมาสู่การคิดสร้างสรรค์โดยใช้ฉำทิพายุคใหม่จากกิตตินาการการแสดงที่หลากหลายตามสมัยนิยมนอกจากนี้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอองค์ประกอบ เสื้อผ้าการแต่งกายให้มีความแปลกใหม่และโดดเด่นรวมถึงการเอานาฏศิลป์สมัยใหม่มาประยุกต์ให้มีความตื่นตาตื่นใจและดึงดูดให้มีความสนใจของผู้ชมมากขึ้น การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ประเภทพื้นเมืองนี้จะมี ความอิสระไม่จำกัดรูปแบบตายตัวทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้สร้างสรรค์และมีข้อระมัดระวัง ในเรื่องราวของประเพณีในท้องถิ่นให้ เป็นอย่างดีเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบหรือข้อขัดแย้งต่อการแสดงของคนในท้องถิ่น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษารั้วนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาที่มา ความสำคัญและสร้างสรรค์ผลงานด้านนาฏศิลป์ ดำเนินงานวิจัยด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผลการศึกษาจึงนำเสนอไว้เป็น 3 ประเด็น ดังนี้

4.1. ศึกษารูปแบบดั้งเดิมของรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวันซ์ ตำบลหนองสูง เหลือม อำเภอลือมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

4.2. องค์ประกอบในการสร้างสรรค์การแสดงด้านนาฏศิลป์ขึ้นใหม่ในชุด รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวันซ์

4.3. คำอธิบายท่ารำการแสดงด้านนาฏศิลป์ ชุด รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวันซ์

4.1 รูปแบบดั้งเดิมของรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวันซ์ ตำบลหนองสูง เหลือม อำเภอลือมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

การแสดงให้เป็นมาตรฐานเดียวกันและเรียกชื่อว่ารำวง รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวันซ์ เป็นศิลปะการรำวงของหนุ่มสาวชาวบ้านที่มีมานาน การรำวงนี้พบเห็นที่บ้านนาตาวันซ์ ตำบลหนองสูง เหลือม อำเภอลือมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจะใช้เล่นในงานบุญหรืองานรื่นเริงต่าง ๆ หลังจากที่ชาวบ้านได้พากันไปทำบุญที่วัดเสร็จแล้ว ตกเย็นมีงานมหรสพ และจะมีการรำวงของชาวบ้าน ซึ่งเรียกว่า “รำวงย้อนยุค” เครื่องดนตรีรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวันซ์

เครื่องดนตรีที่ใช้แบบดั้งเดิม ใช้โทนเป็นเครื่องดนตรีหลัก ต่อมาได้เพิ่ม กลองยาว

รำมะนา ฉิ่ง ฉาบ เพิ่มเข้ามา

เครื่องดนตรีที่ใช้ในปัจจุบัน คือ กลอง กีตาร์ อิเล็กโทน แซกโซโฟน เบส และคีย์บอร์ด

เป็นต้น มีคนร้องเชียร์ร่าวงประมาณ 1-2 คน และยังมีจังหวะในการร่าวงที่ใช้เล่นโดยทั่วไป เช่น แซม บ้า รุมบ้า ตะลุง แซมบ้า สามซ่า ซาซาซ่า แทงโก้ ออบบิท ร่าวง และร่าวงกลองยาว

เพลงร่าวงย้อนยุคนาตาวันซ์

เพลงพม่าร่าขวัญ

ร่าเกิดน้อง	แม่รูปทองเขาเชิญมาร่า
จะซ้าอยู่ณในดูไกล ๆ	ก็ออกมาร่า
ร่าตามทำนองเพลง	เขาอีร้องจงน่า (ซ้า)
กับผู้ดูงามร้ายร่าบนชั้นวิภา	อย่ามัวซ้าซ้าเสียเวลานินนาน
เพลงกล่อมประสาน	วิเวกพาลก็จบลง
ร่าแบบนี้	เขาเรียกพม่าร่าขวัญ
ทำท่าประหาร	จะปั่นชีวิตแม่่นวลอนงค์
พอจบในตาพม่า	เลยซ่าไม่ลง (ซ้า)
พม่ายีนง	เลยปล่อยขวานหลุดมือ
อย่ามัวซ้าซ้า	รูปสุตาเข้ามายื้อ
ผู้ชายนะหรือ	ก็จะแพ้วายนาง (ซ้า)

เพลงร่าวงเต่าสันจร

ร่าวงเราเต่าสันจรย้อนอดีต	นี่ถึงชีวิตครั้งก่อนย้อนความหลัง
สนุกสนานด้านดนตรีมีพลัง	เราจึงยังอยากคงไว้ให้นานๆ
การร่าวงทำเพลงที่เห็นนี้	อนุรักษ์สิ่งดีๆมีเอาไว้
ทั้งฉิ่ง ฉาบ กรับกลองเล่นแบบไทย	เพลงเก่าเพลงใหม่เล่นได้เหมือนกัน
จึงรวมกันสร้างสรรค์เอาไว้เกิด	ความสุขเกิดในใจได้สุขสันต์

อบายมุขท่ามกลางมะลายพรรณ
(จังหวัดราชบุรี)

ส่งความฝันจากทีมเราเผ่าล้านจระ

รูปแบบการแต่งกายราชวังย้อนยุคนาตาวันซ์

การแต่งกายของหญิงสาวราชวังจะใส่ชุดสีสดใส กระโปรงสั้นพอง ๆ ผมเก็บรวบตั้งปล่อยหางม้าแบบชาวบ้าน เครื่องประดับติดผมเป็นดอกไม้ที่หาได้ตามหมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะมีการทัดดอกสเลเตหรือดอกปีป

การแต่งกายของชายหนุ่มคนเชียร์ราชวัง จะแต่งกายตามสมัยนิยม ใส่เสื้อเชิ้ตแขนยาว กางเกงสแล็ก เก็บชายเสื้อเข้าข้างใน (ผู้ชายจะซื้อตัวบัตรเพื่อมาคล้องสาวราชวัง)

โอกาสที่ใช้ในการแสดง

กรณีที่มีดนตรีอย่างเดี่ยว จะใช้แสดงในงานกินเลี้ยงต่าง ๆ เช่น งานบวช งานแต่ง กรณีที่มีดนตรีวงใหญ่แบบคอนเสิร์ต จะใช้แสดงในงานวัด เช่น งานสงกรานต์ บุญกฐิน งานผ้าป่า งานสมโภชประจำปีของวัด และงานประจำปีของโรงเรียนประจำตำบล

4.2 องค์ประกอบในการสร้างสรรค์การแสดงด้านนาฏศิลป์ขึ้นใหม่ในชุด ราชัยยุคบ้านนาตาวันซ์

การดำเนินงานวิจัยสร้างสรรค์ครั้งนี้ ได้ดำเนินการภายใต้แนวคิดขององค์ประกอบการแสดง ซึ่งทำให้ผลงานมีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตน โดยมีผลการวิเคราะห์ดังรายละเอียดตามประเด็นสำคัญต่อไปนี้

1. คำร้องและทำนองในบทเพลงการแสดงชุด

การคิดประดิษฐ์ศิลปะการแสดงที่มีบทเนื้อร้อง ควรกำหนดจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจนเช่น บทกลอน ถวายพระพร บทอวยพรต่าง ๆ ที่มีบทเนื้อร้องให้ความหมายของเบื่องเป็นหลักในกรออกท่าทางรำรำให้ถูกต้อง โดยอาศัยท่ารำ เพลงช้า เพลงเร็ว เพลงแม่บทเล็กแม่ใหญ่(กลอนตำรารำ) การประดิษฐ์ศิลปะการแสดงจากการตีบท โดยใช้ภาษานาฏศิลป์ต้องมีบทขับร้องจึงสามารถคิดประดิษฐ์ศิลปะการแสดงให้ตรงตามความหมายของคำร้องนั้นได้ (นิตยา จามรมาน. 2538 : 49-51)

คำร้องทำนองบทเพลงที่ใช้ในการแสดงรำวงย้อยคุยบ้านนาตาวงษ์ เป็นการประพันธ์ขึ้นมาใหม่จากแนวคิดการนำเอกลักษณ์ทางแสดงรำโทนและการแสดงวงลูกทุ่งอิเล็กทรอนิกส์ ประสมประสานสำเนียงกับภาษาโคราชนำมาเป็นองค์ประกอบในการประพันธ์เพลง ทั้งด้านความร้อง ทำนองเพลง ด้วยวงดนตรีลูกทุ่งอิเล็กทรอนิกส์ ประกอบด้วยเครื่องดนตรีหลัก โทณ ซอ กลองชุด กีตาร์ไฟฟ้า กีตาร์เบส เทนเนอร์แซกโซโฟน ทรัมเป็ต แอคโคเดียน

คำร้องประกอบการแสดงรำวงย้อยคุยบ้านนาตาวงษ์

ทำนองพม่ารำชวาน

รำเถิดน้อง แม่รูปทองขอเชิญมารำ

จะช้ำอยู่ละไหน ดูไกลไกลก็ออกมารำ

กันตามทำนองเพลงเขาอีร้องส่งนำ (ซ้ำ)

จับคู่คูงามร้ายรำบนชั้นวิมาน

อย่ามัวช้ำช้ำเสียเวลาเนิ่นนาน

เพลงกล่อมประสานวิเวกวานก็จบลง

รำแบบนี้เขาเรียกพม่ารำชวาน

ทำท่าประหาร จะปั่นชีวิตแม่นวลอนงค์

พอสบนัยตาพม่าเลยช้ำไม่ลง (ซ้ำ)

พม่ายืนงงปล่อยขวานหลุดมือ

อย่ามัวช้ำช้ำโสมสุตาเข้ามายื้อ

เอาขวานเข้ามาถือนั่นหรือก็แพ้นาง

ทำนองพื้นบ้านยกมาขับขานให้ท่านฟัง

บอกให้อีกครั้งเขาเรียกรำวงบ้านนาดาวง

มีหลายทำนองอย่ามัวแต่จ้องยี่นง

จับคู่รำวงสนุกสนานฮาเฮ

ฉิ่งฉับรับข้องเสียงโทนทำนองโก้เก๋

นี่คือมนต์เสน่ห์ของท่านองบ้านนา

ทำนองรำวงคองก้า

รำโทนดนตรีก่อนเก่า ผู้แก่ผู้เฒ่าเล่าเป็นตำนาน

ครูยันแก่เป็นคนเริ่มต้น เพื่อให้ทุกคนสนุกสนาน

ตีโทนฉิ่งฉับรับโหม่ง พวกเรายังคงรักษามานาน

ต่อมาเป็นเพชรดาราพัน สนุกสุขสันต์รำวงพื้นบ้าน

นางรำฉั้นสวยอ่อนต่อง สาวสวยเต็มปล้องคอยส่งยิ้มหวาน

หมดรอบก็เป่านกหวีด หมดรอบฉั้นก็เป่านกหวีด

แหม่ครูชัยฉั้นคิดไว้อย่างสร้างสรรค์

พวกเราร่วงเฒ่าสัจจกร ก็จะไม่คอยย้อนอดีตการ

รำโทน รำวง สามช่า ตะลุงแซมบ้าปีกิมกิมัน

มาช่วยเหมาพวกเราามากมาก (ซ้ำ)

จะเอาไปซื้อหมากจะไว้กินหลายวัน

ลูกหลานวันรุ่นยุคใหม่ ทั้งหญิงและชายให้เข้ามาช่วยกัน

เรียนร้องทำนองเพลงเก่า มาช่วยรับเอาดูแลสืบสาน

อย่าให้มันสูญ อย่าให้มันหาย

เดี๋ยวจะเสียดาย ร้องให้หามัน

อย่าให้มันสูญ อย่าให้มันหาย

เดี๋ยวจะเสียดายร้องให้หามัน

คำร้องและทำนองของบทเพลงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ เป็นการนำเสนอเรื่องราวที่มีเนื้อหาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ขับร้องโดยนักร้องชาย - หญิง เนื่องด้วยผู้วิจัยต้องการนำเสนอเอกลักษณ์ของการแสดงรำวงย้อนยุคไว้ให้มีความเหมาะสมกับรูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้น ดังนั้นจึงเป็นผู้ที่มีความสามารถในการขับร้องทำนองเพลงพม่ารำชาวญและทำนองเพลงคองก้า รวมถึงเป็นผู้ที่มีเนื้อเสียงผสมสำเนียงภาษาโคราชได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้การกำหนดให้มีทั้งนักร้องชายและหญิง เป็นการสื่อถึงนักร้องประจำวงดนตรีรำวงย้อนยุคที่มีทั้งชายและหญิงประกอบการแสดง ทั้งนี้บทเพลงการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ได้ประพันธ์คำร้อง

4.2.2. เครื่องดนตรีประกอบการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์

ฐาปนีย์ สังสิทธิ์วงศ์ (2558) ศึกษาเรื่องการสร้างสรรค์ละครเพลงร่วมสมัย ศิลปินผู้บุกเบิกนาฏศิลป์ร่วมสมัยในประเทศไทย โดยศึกษาประวัติผลงาน และแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านนาฏศิลป์ที่มีความหลากหลายของศิลปินผู้บุกเบิกนาฏศิลป์ร่วมสมัยซึ่งศึกษาพบว่า ศิลปินผู้บุกเบิกนาฏศิลป์ร่วมสมัยมีแนวทางในการสร้างสรรค์งาน โดยมีองค์ประกอบการแสดงดังนี้ การสร้างสรรค์ในรูปแบบปะติดตามเกณฑ์มาตรฐานศิลปิน การใช้ผู้แสดงที่มีความหลากหลาย การนำเสนอดนตรี ผ่านรูปแบบนาฏศิลป์ร่วมสมัย โดยสื่อ ความหมายในเชิงสัญลักษณ์เพื่อสื่อสารการแสดง อันสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์นาฏศิลป์ สภาวะ สังคม และความหลากหลายทางวัฒนธรรม

บุสรินทร์ พาระ. (2561) ได้ให้ความหมายของคำว่านาฏศิลป์พื้นบ้านไว้ว่า เป็นการแสดงออกอย่างอิสระในช่วงทำนอง จังหวะ ดนตรี ด้วยท่ารำที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบในการสร้างสรรค์ รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ เป็นวงดนตรีสากล คือดนตรีประเภทเป่าลม เครื่องเคาะ และคีย์บอร์ด ส่วนเพลงที่ใช้ในการสร้างแสดง อารมณ์สนุกสนาน สื่อถึงความสนุกสนานของการร่วมงานรื่นเริงต่าง ๆ ในบุญประเพณี ของชุมชน

ภาพที่: 28 โทนคราซ

ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2567

ภาพที่: 29 แอคคอร์ดียน

ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2567

ภาพที่ : 30 แซกโซโฟน

ที่มา : สกูลรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2567

ภาพที่ : 31 กีตาร์ไฟฟ้า

ที่มา : สกูลรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2567

ภาพที่ : 32 กลองชุด

ที่มา : สกูลรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2567

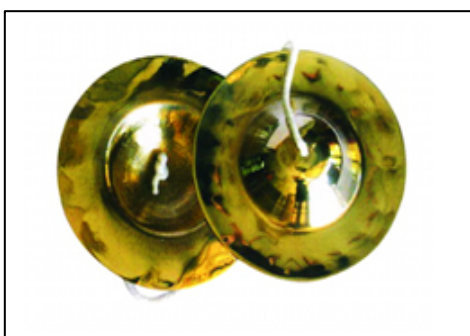

ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2565

ภาพที่ : 34 เบสไฟฟ้า

ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2567

ภาพที่ : 35 ฉาบ

ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2567

4.2.3. การคัดเลือกนักแสดงรางวัลย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์

การคัดเลือกผู้แสดงเป็นสิ่งสำคัญในการแสดงเพราะผู้แสดงก็เปรียบเสมือนตัวละครที่จะต้องแสดงบทบาทสมมุติตามที่ผู้ออกแบบการแสดงได้กำหนดเรื่องราวเอาไว้และต้องถ่ายทอดอารมณ์การแสดงออกมาผ่านทางลีลาท่ารำและทางสีหน้า เพื่อให้ผู้ชมได้รับรู้เรื่องอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดที่ผู้แสดงทำหน้าที่ในการสวมบทบาทนั้นอยู่ ฉะนั้นในการแสดงที่เป็นลักษณะของการแสดงที่เน้นความสนุกสนาน บุคลิก อุปนิสัย ของผู้แสดงไม่ว่าจะเป็นผู้หญิง ผู้ชาย จะต้องมีบุคลิกที่คล่องแคล่ว มีปฏิภาณไหวพริบ เพื่อโต้ตอบกันได้ทันท่วงทีเมื่อมีการเกี่ยวพาราสี ส่วนอุปนิสัยจะต้องมีความกล้าแสดงออก ไม่เขินอายเวลาที่จะทำท่าทางที่ผิดแปลกไปจากท่ารำ มีความร่าเริงสนุกสนานแฝงด้วยความทะลึ่งนิด ๆ ในลักษณะด้านกายภาพผู้หญิงจะต้องมีความสูงไม่มาก ส่วนผู้ชายจะต้องมีความสูงใกล้เคียงกับผู้หญิงหรือสูงกว่าผู้หญิงนิดหน่อย เวลาที่ทำการแสดงบนเวทีจะไม่มี ความเหลื่อมล้ำกันมาก

ภาพที่ : 36 นักแสดงรางวัลย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์

ที่มา : สกฤรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2567

4.2.4. การออกแบบเครื่องแต่งกาย แต่งหน้า ทรงผม การแสดงร่าวงย้อนยุคบ้านนาตา วงษ์

พีรพงศ์ เสนไสย. 2546 : (102 - 107) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการประดิษฐ์เครื่องแต่งกายไว้ว่า เครื่องแต่งกายเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สามารถทำให้ผลงานนาฏยประดิษฐ์เกิดความสมบูรณ์ น่าสนใจ และทำให้ผู้ชมเข้าถึงเจตนารมณ์ในการสร้างสรรค์ผลงาน เครื่องแต่งกายยังสามารถบ่งบอกเอกลักษณ์ ลักษณะนิสัยใจคอของตัวละครหรือผู้แสดงซึ่งในที่นี้หมายรวมถึงเครื่องประดับต่างๆ ด้วย ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกายจึงต้องเข้าใจเบื้องต้นถึงประเภทงานที่ตนกำลังจะออกแบบเพราะนาฏยศิลป์นั้นมีหลากหลายประเภทดังนี้

1. เครื่องแต่งกายแนวอนุรักษ์จารีตนิยมหรือชนบประเพณี คือเครื่องแต่งกายที่เป็นไปตามจารีตดั้งเดิมของศิลปะการแสดงของสังคมท้องถิ่นนั้นๆ เช่น โขน ละคร การแสดงโนราของภาคใต้ การฟ้อนตามแบบภูไทยเรณูของจังหวัดนครพนม เป็นต้น การออกแบบก็จำต้องให้เป็นไปตามครรลองเดิมทั้งสิ้น เครื่องประดับก็ต้องให้เป็นไปตามกรอบกำหนด ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้ออกแบบที่จะต้องศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่อไป

2. เครื่องแต่งกายแนวประยุกต์ หมายถึง การออกแบบให้เครื่องแต่งกายที่เคยเห็นและที่เป็นอยู่ทั่วไปให้เกิดมีการพัฒนารูปทรง สีเส้นที่แปลกตาขึ้นเพื่อความสะดุดและสอดคล้องเหมาะสมแก่การแสดงอาจจะออกแบบใหม่โดยอาศัยโครงสร้างจากของเก่าดั้งเดิม

3. เครื่องแต่งกายแนวสร้างสรรค์ หมายถึง การออกแบบเครื่องแต่งกายแนวใหม่ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการแสดงเพื่อสื่อให้เห็นถึงสัญญาพิเศษอะไรบางอย่าง โดยการออกแบบอาจไม่ต้องอาศัยจารีตดั้งเดิม

การออกแบบเครื่องแต่งกายจะเป็นการออกแบบเพื่อการแสดงแนวใดก็ตาม ผู้ออกแบบเครื่องแต่งกายควรมีโอกาสได้ปรึกษาหารือหรือมีโอกาสได้ดูกระบวนการทำต้นรำ เพราะจะได้เห็นถึงลักษณะการเคลื่อนไหวในแต่ละช่วงถ้าเพื่อมิให้เกิดความขัดแย้งกับผลงานนั้นๆ การออกแบบเครื่องแต่งกายสำหรับงานความคิดสร้างสรรค์นั้นเป็นเรื่องที่ผู้ออกแบบสามารถปลดปล่อยจินตนาการของตนออกมาได้อย่างเต็มที่ แต่ผลงานดังกล่าวจะต้องมีที่มาที่ไป มีความกลมกลืนการกับศิลปะการแสดงและที่สำคัญคือผู้เล่นสามารถสวมใส่แล้วเคลื่อนไหวได้อย่างคล่องแคล่วไม่เป็นอุปสรรคต่อการแสดงนั้น ๆ

การแต่งกายของนักแสดงหญิง ชุดร่าวงย้อนยุคที่ได้รับแรงบันดาลใจจากแฟชั่นในช่วงยุค 2500 – 2510 ซึ่งได้รับความนิยมในภาพยนตร์และละครไทย โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับชีวิตชนบทและ

การละเล่นพื้นบ้าน เช่น รำวงย้อนยุค หรือกิจกรรมงานวัดรูปแบบเสื้อ:เสื้อแขนสั้นหรือแขนตุ๊กตา มีลักษณะเข้ารูปคอกลม คอกระเช้า หรือคอเหลี่ยมซ้ลวดลายสดใส เช่น ลายดอกไม้เล็ก ๆ ส่วนล่าง:สวมคู่กระโปรงมักมีสีสดใสหรือลวดลายเรียบง่าย เพื่อให้เข้ากับเสื้อวัสดุที่ใช้:นิยมใช้ผ้าฝ้ายเน้นความโปร่งสบาย เหมาะกับอากาศร้อนของไทยเครื่องประดับ:นิยมสวมสร้อยคอ กำไลข้อมือที่เป็นมุกหรือเพชร และดอกไม้ประดับผม เพิ่มความสวยงามและสอดคล้องกับบรรยากาศย้อนยุค

ภาพที่ : 37 เครื่องแต่งกายนักแสดงหญิงรำวงย้อนยุคบ้านนาดาวงษ์

ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2567

ทรงผมของนักแสดงหญิง การเกล้าผมมวยสูงเป็นทรงผมที่เรียบง่ายแต่สง่างาม ได้รับความนิยมในงานพิธีต่าง ๆ และเป็นทรงผมแบบดั้งเดิมที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมไทยในหลายยุคสมัย โดยเฉพาะในงานแสดงรำไทยและงานพิธีมงคล มวยผมถูกจัดให้อยู่บนศีรษะในระดับสูงกว่าปกติ มักอยู่ใกล้กับจุดกึ่งกลางของกระหม่อมลักษณะนี้ช่วยเพิ่มความสง่างามและทำให้รูปหน้าดูเรียวยาวขึ้นนิยมประดับด้วยดอกไม้สด

ภาพที่ : 38 ทรงผมนักแสดงหญิงร่ำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์

ที่มา : สกูลรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2567

ตารางที่ 5 เครื่องประดับและแต่งกายนักแสดงหญิง

ลำดับ	รูปภาพ	ชื่อภาพ	คำอธิบาย
1		เสื้อกับกระโปรง	เสื้อและกระโปรงลายดอกไม้
2		สร้อยคอ	สร้อยไข่มุก

3		ต่างหู	ต่างหูไข่มุก
4		กำไล	กำไลไข่มุกไข่มุก
5		เข็มกลัด	เข็มกลัดติดที่เอวกระโปรง

ตารางที่ 5 เครื่องประดับและแต่งกายนักแสดงหญิง(ต่อ)

ลำดับ	รูปภาพ	ชื่อภาพ	คำอธิบาย
6		ดอกไม้	ดอกไม้ติดผมสีชมพู
7		รองเท้า	รองเท้าส้นสูง

การแต่งกายของนักแสดงชาย ตัวเช่นนี้มุ่งเน้นความสุภาพเรียบร้อยและสะท้อนถึงเอกลักษณ์
 พื้นบ้านผู้ชายหนุ่มในงานรำวงมักให้ความสำคัญกับการแต่งกายที่สะอาดตาแต่ไม่เกินความเหมาะสม
 เพื่อสร้างความประทับใจแก่คู่เต้นรำหรือผู้ร่วมงานงานรำวงย้อนยุคในยุคนั้นเป็นโอกาสพิเศษที่ทั้ง
 ผู้ชายจะแสดงออกถึงความเป็นตัวตนและร่วมสนุกในบรรยากาศที่เป็นกันเองและรื่นเริง เสื้อเชิ้ตแขน
 สั้น หรือเสื้อคอกลมลวดลายดอกไม้สดใส (ฮาวายไทย) หรือสีพื้นเรียบง่ายบางครั้งนิยมใส่เสื้อเชิ้ตผ้า

ฝ้ายหรือผ้าลินินที่เหมาะสมกับอากาศร้อนกางเกงกางเกงผ้าขายาว (กางเกงสแลค) หรือกางเกงผ้า
พื้นเมืองหากเป็นงานในชนบท อาจใส่กางเกงขาสั้นแบบสุภาพเครื่องประดับเข็มขัดหนังธรรมดาหรือ
แบบลวดลายพื้นบ้านรองเท้าหนังหรือรองเท้าแตะพื้นไม้ทรงผมทรงผมสั้นแบบมาตรฐาน (รองทรง)
ซึ่งได้รับความนิยมในยุคนั้นอาจใช้น้ำมันใส่ผม (เช่น น้ำมันเบบ็อยล์หรือน้ำมันมะกอก) เพื่อให้ผมดู
เรียบร้อยอุปกรณ์เสริมผ้าขาวม้า นิยมพกติดตัวหรือพาดบ่า เพื่อแสดงถึงวิถีชีวิตชาวบ้าน

ภาพที่ : 39 เครื่องแต่งกายนักแสดงชายร่วางย่อนยุคบ้านนาตาวงษ์

ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2567

ตารางที่ 6 เครื่องประดับและแต่งกายนักแสดงชาย

ลำดับ	รูปภาพ	ชื่อภาพ	คำอธิบาย
1		เสื้อแขนสั้น	เสื้อเชิ้ตแขนสั้นสีชมพู
2		กางเกง	กางเกงน้ำเงินเข้ม
3		ผ้าขาวม้า	ผ้าขาวม้ามัดเอว

ตารางที่ 6 เครื่องประดับและแต่งกายนักแสดงชาย

ลำดับ	รูปภาพ	ชื่อภาพ	คำอธิบาย
4		สร้อยคอ	สร้อยทองแท้ ห้อยพระเครื่อง
4		รองเท้าย	รองเท้ายคัทชู

4.2.5. การออกแบบกระบวนท่ารำ รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์

อาริยา รุ่งเรือง (2547) ได้อภิปรายรูปแบบของนาฏศิลป์พื้นบ้านไว้ ดังนี้ นาฏศิลป์พื้นบ้านมักจะถ่ายทอดกันมาโดยการสังเกต จดจำ เลียนแบบ การบอกเล่า โดยที่ไม่ได้มีการจดบันทึกไว้เป็นรายลักษณ์อักษรหรือตำราต่าง ๆ

นาฏศิลป์พื้นบ้านมักมีความเรียบง่าย และมีอิสระในการแสดงออก นักแสดงสามารถที่จะสร้างสรรค์พลิกแพลงท่วงท่า ลีลา การเคลื่อนไหวออกแบบไปได้หลายทาง ไม่ได้มีท่าแม่บทเป็นหลักแบบนาฏศิลป์ที่เป็นแบบแผนอย่างของราชสำนักหรือของกรมศิลปากร แต่มีลีลาที่งดงามสอดคล้องกับท่าทางทำนองเพลงพื้นบ้าน และแสดงออกถึงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่นนั้น ๆ ที่ทำให้สามารถบอกได้ว่าเป็นนาฏศิลป์ของท้องถิ่นใด

รูปแบบท่าทางของนาฏศิลป์พื้นบ้านในยุคหลังได้ถูกกำหนดแบบแผนโดยผู้รู้ หรือได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมของส่วนกลาง (กรมศิลปากร) ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงจากความเรียบง่ายหรือลักษณะเสรีไปสู่ท่าทางที่เป็นแบบแผนมากขึ้น ตัวอย่าง เช่น การที่ครูนาฏศิลป์ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ นำลักษณะการฟ้อนของชาวบ้านไปประยุกต์ใหม่ให้มีลีลาท่าทางที่งดงามขึ้นเป็นขั้นตอนขึ้น และกลายเป็นแบบแผนที่ชาวบ้านนำแบบอย่างมาใช้ในการแสดงให้เป็นไปตามแบบแผนตามไปด้วย การศึกษานาฏศิลป์พื้นบ้าน จึงต้องรู้ถึงประวัติความเป็นมา หรือจุดมุ่งหมายแต่เดิมตลอดจนพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงมาสู่รูปแบบในยุคปัจจุบัน

การออกแบบกระบวนท่ารำ เป็นการสร้างสรรค์จากท่ารำรำพื้นบ้านของจังหวัดรำวงย้อนยุคของชาวบ้านและท่ารำทางนาฏศิลป์ไทย เช่น ท่าขัดจางนาง ท่าขอแก้ว ท่ารำพม่ารำชาวยุ ท่าสอดสร้อยมาลา ท่าจันทร์ทรงกรด เพื่อให้สื่อความหมายในความคำร้องและท่าเชื่อมในการแสดง ให้เกิดความกลมกลืน ต่อเนื่อง พร้อมเพรียงอีกทั้งความสวยงามของการแสดงยิ่งขึ้น

นิตยา จามรมาน. 2538 : 49-51 ในการประดิษฐ์จะต้องศึกษาจำนวนของจังหวัด และทำนองเพลงที่นำมาใช้ว่าใช้ว่าเพลงนั้นมีทั้งหมดที่เกี่ยว ที่จังหวัดย่อยเป็นหนึ่งในจังหวัดใหญ่ แปรจังหวัดเป็นหนึ่งในจังหวัดใหญ่ หรือ สิบสองจังหวัดย่อยเป็นหนึ่งในจังหวัดใหญ่ เมื่อเข้าจังหวัดของเพลงก็ถูกตัว ก็บรรจุทำให้ท่ารำที่พอดีกับจังหวัดเพลงนั้น ๆ และยึดหลักแม่ท่าของนาฏศิลป์ไทยในเพลงช้า เพลงเร็ว และท่ารำแม่บทใหญ่และนำนาฏยศัพท์ในการประดิษฐ์ศิลปะการแสดงพื้นบ้านที่ใช้หลักเกณฑ์คล้ายคลึงกับกับที่กล่าวมาข้างต้น จะแตกต่างกันตรงที่ทำนองเพลงและท่ารำนั้นให้เห็นลักษณะของท้องถิ่นมากขึ้น เช่น กลุ่มวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขงจะเน้นท่าท่ารำหรือลายเพลงที่ใช้บรรเลงที่ช้า ๆ กัน เมื่อบรรจุท่ารำรำหาจากาถึงการใช้ท่ารำซ้ำกัน และการบรรเลงลงลายเพลงช้า ๆ ต้องให้มีท่ารำและ

เพลงที่ให้อารมณ์แตกต่างกันไปเพราะผู้ดูอาจจะไม่มีความรู้ในเรื่องลายเพลง จึงควรปรับเปลี่ยนโดยการบรรยายภาคกับการบรรเลงลายเพลงให้ตามยุคไป เหลือไว้แต่เสียงแคน เสียงโหวด หรือเสียงโปงลางสลับกับการบรรเลงลายเพลง นอกจากนี้ การศึกษาท่ารำในท้องถิ่นจากแม่ท่าหมอลำอีสาน แม่ท่ากันตรึม หรือท่าพ็อนหลัก ๆ ของแต่ละท้องถิ่นว่ามีแม่ท่ารำอะไรบ้าง แล้วนำมาประดิษฐ์ลีลาเชื่อมท่ารำให้มีความสวยงาม เช่น ท่ารำพื้นเมืองมีท่ารำเป็นท่าที่ 1 ท่าที่ 2 ท่าที่ 3 ท่าที่ 4 ท่าที่ 5 ฯลฯ เมื่อประดิษฐ์ลีลาการแสดงอาจจะนำเอาท่าที่ 1 ไปเชื่อมกับท่าที่ 5 หรือนำท่าที่ 3 ขึ้นมาเป็นท่าที่ 1 ในจุดระบุว่าพ็อนที่ปี่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่ การประดิษฐ์ตามจุดหมายของระบำ รำ พ็อน จะเน้นรูปแบบใด หรือลักษณะใด ให้ยึดแม่ท่าของพื้นเมืองเฉพาะของท้องถิ่นนั้น ๆ มาเป็นหลักในการพัฒนางานสร้างสรรค์ ของคนรุ่นใหม่ลักษณะการลอกเลียนแบบ ผู้ประดิษฐ์ลีลาการแสดงผลงานการแสดงระบำชุดหนึ่ง โดยไปหยิบท่าสวย ๆ งาม ๆ จากระบำชุดนั้นบ้าง ชุดนี้บ้างมารวมในระบำที่คิดประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ลักษณะอย่างนี้ไม่ถือเป็นการลอกเลียนแบบ แต่มีข้อพึงระวังในเรื่องท่ารำนั้นต้องสื่อความหมายให้ตรงกับเป้าหมายของเนื้อหาในระบำชุดนั้น ส่วนในกรณีที่เกิดไปนำแก่นเนื้อหาของระบำที่เขาได้อยู่ก่อนแล้วมาประดิษฐ์เปลี่ยนบรรจุท่ารำลงไปใหม่แล้ว ประกาศเป็นผลงานของเรา ลักษณะอย่างนี้ถือเป็นการลอกเลียนแบบ และเป็นการผิดมารยาท ไม่สมควรกระทำอย่างยิ่ง หากนี้ความจำเป็นต้องทำจริง ๆ ก็ให้ประกาศว่าเป็นชุดการแสดงที่มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม และต้องออกนามเจ้าของผู้ผลงานนั้นด้วยควรกล่าวถึงสาเหตุที่ต้องทำเช่นนั้นก็เพื่อความเหมาะสมกับเวลาสถานที่และความสามารถของผู้นำจึงได้นำมาปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงแก้ไข (นิตยา จามรมาน. 2538 : 49-51)

ตารางที่ 7 บันทึกท่ารำการสร้างสรรคนาฏศิลป์พื้นบ้านเชิงอนุรักษ์ ชุด รำวงย้อนยุคบ้านนาตา
วงษ์

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
1			<p>ท่าไหว้</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: ศีรษะตรงก้มลงแล้วเงยขึ้น</p> <p>มือ: พนมมือที่กลางอก</p> <p>เท้า: เท้าชิดกัน</p>
2			<p>ท่าไหว้</p> <p>ทิศ: ผู้ชายทิศขวา ผู้หญิงทิศซ้าย</p> <p>ศีรษะ: ศีรษะตรงก้มลงแล้วเงยขึ้น</p> <p>มือ: พนมมือที่กลางอก</p> <p>เท้า: เท้าชิดกัน</p>
3			<p>ทิศ: ผู้ชายทิศขวา ผู้หญิงทิศซ้าย</p> <p>ศีรษะ: เอียงศีรษะตามเท้าที่แตะ</p> <p>มือ: มือขวาจับคว่ำ มือซ้ายหงายหัก</p> <p>ข้อมือ: ข้อศอก ข้างลำตัว</p> <p>เท้า: แตะเท้าขวา</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
4			<p>ทิศ: ผู้ชายทิศขวา ผู้หญิงทิศซ้าย</p> <p>ศีรษะ: เอียงศีรษะตามเท้าที่แตะ</p> <p>มือ: มือซ้ายจับศอกขวา มือขวาหงายหัก ข้อมืองอข้อศอก ช้างลำตัว</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าขวาสลับเท้าซ้าย ย่ำเท้า ขวาแล้วแตะเท้าซ้าย</p> <p>โดยผู้ชายและผู้หญิงแปรแถวสลับ ขึ้นหน้าและลงหลังเวที</p>
5			<p>ท่าเรียก</p> <p>ทิศ: ผู้ชายทิศขวา ผู้หญิงทิศซ้าย</p> <p>ศีรษะ: เอียงศีรษะตามเท้าที่แตะ</p> <p>มือ: มือทั้งสองตั้งวงระดับศีรษะ แล้วกดข้อมือลง เดินมือเข้าหาตัว เล็กน้อย</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าซ้ายสลับเท้าขวา ย่ำเท้า ซ้ายแล้วแตะเท้าขวา</p> <p>โดยผู้ชายและผู้หญิงแปรแถวสลับ ขึ้นหน้าและลงหลังเวที</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
6			<p>ทศ: ผู้ชายทิศขวา ผู้หญิงทิศซ้าย</p> <p>ศีรษะ: เอียงศีรษะตามเท้าที่แตะ</p> <p>มือ: มือขวาจับคว่ำ มือซ้ายหงายหัก ข้อมืองอข้อศอก ข้างลำตัว</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าซ้ายสลับเท้าขวา ย่ำเท้า ซ้ายแล้วแตะเท้าขวา</p> <p>โดยผู้ชายและผู้หญิงแปรแถวสลับ ขึ้นหน้าและลงหลังเวที</p>
7			<p>ท่าเรียก</p> <p>ทศ: ผู้ชายทิศขวา ผู้หญิงทิศซ้าย</p> <p>ศีรษะ: เอียงศีรษะตามเท้าที่แตะ</p> <p>มือ: มือทั้งสองตั้งวางระดับศีรษะ แล้วกดข้อมือลง เดินมือเข้าหาตัว เล็กน้อย</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าขวาสลับเท้าซ้าย ย่ำเท้า ขวาแล้วแตะเท้าซ้าย</p> <p>โดยผู้ชายและผู้หญิงแปรแถวสลับ ขึ้นหน้าและลงหลังเวที</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
8			<p>ผู้ชาย</p> <p>ทิศ: เฉียง 45 องศา</p> <p>ศีรษะ: เอียงตามขาที่ตั้งหลัก</p> <p>มือ: มือทั้งสองข้างจับหางซ้าย ลำตัวระดับไหล่ แล้วม้วนเป็นตั้งวง</p> <p>เท้า: เท้าข้างใดข้างหนึ่งตั้งหลัก เท้าอีกข้างลากมาแตะ</p> <p>ผู้หญิง</p> <p>ทิศ: เฉียง 45 องศา</p> <p>ศีรษะ: เอียงตามขาที่ตั้งหลัก</p> <p>มือ: มือทั้งสองข้างจับหางไขว้กันที่อก แล้วม้วนเป็นตั้งวง</p> <p>เท้า: เท้าข้างใดข้างหนึ่งตั้งหลัก เท้าอีกข้างกระทุ้งหลัง</p>
9	รำเถิดน้อง แม่รูปทองขอ เชิญมารำ		<p>ผู้ชาย</p> <p>ทิศ: วนวงกลมสลับที่กับผู้หญิง</p> <p>ศีรษะ: เอียงตามมือจับ</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
	<p>จะข้าอยู่ละไหน ดูไกลไกลก็ ออกมารำ</p> <p>กันตามทำนองเพลงเขาอิ ร้องส่งนำ (ซ้ำ)</p>		<p>มือ: มือข้างใดข้างหนึ่งตั้งวงสูง อีก มือจับหางสลับกับม้วนเป็นวง</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะเพลงเดินวง วงกลมสลับที่กับผู้หญิง</p> <p>ผู้หญิง</p> <p>ทิศ: วงกลมสลับที่กับผู้ชาย</p> <p>ศีรษะ: เอียงตามมือจับล่อแก้ว</p> <p>มือ: มือข้างใดข้างหนึ่งตั้งวงสูง อีก มือจับล่อแก้วหางแขนตั้งสลับอ ตามจังหวะ</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะเพลงเดินวง วงกลมสลับที่กับผู้ชาย</p>
10	<p>จับคู่ดูงามร้ายรำบนชั้น วิมาน</p> <p>อย่ามัวชักช้าเสียเวลาเนิ่น นาน</p> <p>เพลงกล่อมประสานวิเวก หวานก็จบลง</p>		<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: เอียงศีรษะข้างเดียวกับมือ สูง</p> <p>มือ: มือข้างหนึ่งแบมือหางยง ข้อศอก ระดับแ่งศีรษะ มืออีกข้าง หนึ่งจับคว่ำข้างหน้า ระดับปาก</p> <p>เท้า: ตะเท้าตามฝั่งมือที่จับ</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			
11	<p>รำแบบนี้เขาเรียกพม่ารำ ชวาน ทำท่าประหาร จะป็น ชีวิตแม่่นวลอนงค์</p>		<p>ผู้ชาย ทิศ: หลัง ศีรษะ: เอียงตามมือสูง มือ: มือซ้ายตั้งวงระดับไหล่ มือขวา กำมือเคลื่อนไปข้างหน้าข้างหลัง ระดับศีรษะ เท้า: ยื่นย่อชิดเข้าตามจังหวะ ผู้หญิง ทิศ: หน้า ศีรษะ: เอียงตามมือจับ มือ: มือข้างใดข้างหนึ่งจับหาง ระดับหัวเข็มขัด มืออีกข้างตั้งวงสูง แล้วมือขวาจับปรกข้างระดับศีรษะ มือซ้ายตั้งวงระดับไหล่แขนตั้งงอ สลับกัน เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะ</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
12	<p>พอสบ নয়ตาพม่าเลยฆ่าไม่ ลง</p>		<p>ผู้ชาย ทิศ: หลัง ศีรษะ: เอียงขวา มือ: มือขวาท้าวเอว มือซ้ายจับ ระดับปาก เท้า: ย่ำเท้า</p> <p>ผู้หญิง ทิศ: หน้า ศีรษะ: เอียงซ้าย มือ: มือทั้งสองข้างประกบกันที่ กลางอก เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะ หมุนรอบ ตัวเอง</p>
13	<p>พอสบ নয়ตาพม่าเลยฆ่าไม่ ลง</p>		<p>ผู้ชาย ทิศ: หน้า ศีรษะ: เอียงซ้าย มือ: มือซ้ายแบตะที่ข้างแก้ม มือ ขวาท้าวเอว เท้า: ย่ำเท้าหมุนรอบตัวเอง</p> <p>ผู้หญิง</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: เอียงซ้าย</p> <p>มือ: มือทั้งสองข้างประกบกันที่กลางอก</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะ</p>
14	<p>พม่ายืนงป่ล่อยขวานหลุดมือ</p> <p>อย่าม้วซ้กซ้าโสมสุดาเข้ามา</p> <p>ย้อ</p> <p>เอาขวานเข้ามาถือชายนันหรือก็แพ้นาง</p>		<p>ทิศ: ผู้ชายและผู้หญิงหันหน้าเข้าหากัน</p> <p>ศีรษะ: ก้มลงเล็กน้อยเอียงตรงข้ามกับเท้าที่เขย่ง ระดับเข้า</p> <p>มือ: มือทั้งสองแบคู้กันเลื่อนไปทางที่เท้าเขย่ง</p> <p>เท้า: เท้าข้างหนึ่งตั้งหลัก อีกข้างเขย่ง แล้วนวนวงกลมคู้กัน</p>
15			<p>ทิศ: ผู้ชายและผู้หญิงหันหน้าเข้าหากัน</p> <p>ศีรษะ: เงยหน้าเล็กน้อยเอียงตรงข้ามกับเท้าที่เขย่ง</p> <p>มือ: มือทั้งสองแบคู้กันเลื่อนไปทางที่เท้าเขย่ง ระดับเหนือศีรษะ</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			<p>เท้า: เท้าข้างหนึ่งตั้งหลัก อีกข้าง เขย่ง แล้ววงกลมคู่กัน</p>
16	<p>ทำนองพื้นบ้านยกมาขับขาน ให้ท่านฟัง บอกให้อีกครั้งเขาเรียกรำวง บ้านนาตาวง มีหลายทำนองอย่ามัวแต่ จ้องยืนง (ซ้ำ)</p>		<p>ทิศ: หน้า ศีรษะ:เอียงตามมือจับ มือ: มือข้างใดข้างหนึ่งตั้งวง ข้างหน้าระดับปาก มืออีกข้างจับ ปรกข้างระดับศีรษะ เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะและแปร แถวเป็นวงกลม</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
17	<p>จับคู่รำวงสนุกสนานฮาเฮ ฉิ่งฉับกับรับฆ้องเสียงโทน ทำนองโก้เก๋ นี่คือมนต์เสน่ห์ของทำนอง บ้านนา</p>		<p>ทิศ: หันตามวงทวนเข็มนาฬิกา ศีรษะ: เอียงตามเท้าที่วางสัน มือ: มือทั้งสองจับคว่ำแขนตั้งข้าง ลำตัว แล้วมือทั้งสองตั้งวงสูงระดับ ศีรษะ เท้า: เท้าซ้ายตั้งหลัก วางสันเท้า ขวา แล้วสลับเท้าขวาตั้งหลัก วาง สันเท้าซ้าย</p>
18			<p>ผู้ชาย ทิศ: ทิศ: หันตามวงทวนเข็มนาฬิกา ศีรษะ: เอียงตรงข้ามกับเท้าที่เขย่ง มือ: กำมือทั้งสองข้างข้างลำตัว ระดับเอว เท้า: เท้าข้างหนึ่งตั้งหลัก อีกข้าง เขย่ง</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			<p>ผู้หญิง</p> <p>ทิศ: ทิศ: หันตามวงทวนเข็มนาฬิกา</p> <p>ศีรษะ: ตรง</p> <p>มือ: มือทั้งสองงอศอก มือข้างใดข้างหนึ่ง จีบคว่ำแล้วม้วนออกเป็นมือแบ อีกข้างเป็นมือแบแล้วจีบคว่ำสลับกัน</p> <p>เท้า: แบนมือข้างไหนย่อเท้าข้างนั้น จังหวะตกฝั่งขวา</p>
19			<p>ผู้ชาย</p> <p>ทิศ: ทิศ: หันตามวงทวนเข็มนาฬิกา</p> <p>ศีรษะ: เอียงตรงข้ามกับเท้าที่ยก</p> <p>มือ: กำมือทั้งสองข้างข้างลำตัว ระดับไหล่ ข้างใดข้างหนึ่งตั้ง อีกข้างงอ สลับกัน</p> <p>เท้า: เท้าข้างหนึ่งตั้งหลักแล้วยกขาอีกข้าง</p> <p>ผู้หญิง</p> <p>ปฏิบัติท่าเดิม</p>
20			<p>ผู้ชาย</p> <p>ทิศ: ทิศ: หันตามวงทวนเข็มนาฬิกา</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			<p>ศีรษะ: เอียงตรงข้ามกับเท้าที่เขย่ง</p> <p>มือ: มือทั้งสองข้างประกบกันระดับเหนือศีรษะ</p> <p>เท้า: เท้าหนึ่งตั้งหลักอีกข้างเขย่ง</p> <p>ผู้หญิง</p> <p>ทิศ: ทิศ: หันตามวงตามเข็มนาฬิกา</p> <p>ศีรษะ: ตรง</p> <p>มือ: มือข้างใดข้างหนึ่งจับที่หัวไหล่ แล้วกระทยไหล่ไปข้างหน้า มืออีกข้างทำวเอว</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะแล้วเตะเท้าตามฝั่งมือที่จับ</p> <p>ผู้ชายและผู้หญิงเดินเข้าออกวงกลมสลับกัน</p>
21			<p>ผู้ชาย</p> <p>ทิศ: ทิศ: หันตามวงทวนเข็มนาฬิกา</p> <p>ศีรษะ: เอียงตรงข้ามกับเท้าที่เขย่ง</p> <p>มือ: มือทั้งสองข้างประกบกันที่หลังระดับเอว</p> <p>เท้า: เท้าข้างหนึ่งตั้งหลัก อีกข้างเขย่ง</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			<p>ผู้หญิง</p> <p>ปฏิบัติท่าเดิม</p> <p>ผู้ชายและผู้หญิงเดินเข้าออกวงกลม สลับกัน</p>
22	รำโทนดนตรี		<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: เอียงตามเท้าที่ย่ำ</p> <p>มือ: ประบมือที่ข้างหูฝั่งใดฝั่งหนึ่ง สลับกัน</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าจามจังหวะ</p>
23	ก่อนเก่า ผู้แก่ผู้เฒ่าเล่าเป็นตำนาน		<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: ตรง</p> <p>มือ: มือทั้งสองจับเข้าที่อก แล้วกาง ออกเป็นวงกลาง</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าจามจังหวะ</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			
24	<p>ครูยันแกเป็นคนเริ่มต้น เพื่อให้ทุกคนสนุกสนาน</p>		<p>ทิศ: หน้า ศีรษะ: เอียงซ้าย มือ: มือซ้ายแตะที่หลังใบหู มือขวา จับข้างหน้าระดับศีรษะแล้วม้วน ออกเป็นวง เท้า: ย่ำเท้าจามจังหวะ ปฏิบัติอีกข้างสลับกัน</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			
25	ตีโทน		<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: ตรงก้มเล็กน้อย</p> <p>มือ: มือทั้งสองจับแฉกแบแทงลง ไขว้กันระดับเอว</p> <p>เท้า: ก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า</p>
26	ฉิ่งฉาบกรับโหม่ง		<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: ตรง</p> <p>มือ: มือทั้งสองตั้งวงกลาง</p> <p>เท้า: เท้าซ้ายตั้งหลัก เหลื่อมเท้าขวา</p>

ทำที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
27	พวงเรายังคงรักษามานาน		<p>ทิศ: หน้า</p> <p>คีรีชะ: ตรง</p> <p>มือ: มือทั้งสองจับคว่ำแล้วม้วน ออกเป็นมือแบแทงลง แล้วจับหงาย ม้วนออกตั้งวง สลับกันตามจังหวะ</p> <p>เท้า: เท้าซ้ายตั้งหลัก เหลื่อมมเท้า ขวาตบเท้าตามจังหวะ</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
28			<p>ผู้ชาย</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: ตรง</p> <p>มือ: มือทั้งสองงอศอก มือข้างใดข้างหนึ่ง จีบคว่ำแล้วม้วนออกเป็นมือแบ อีกข้างเป็นมือแบแล้วจีบคว่ำสลับกัน</p> <p>เท้า: แบนมือข้างไหนย่อเท้าข้างนั้นสลับฝั่งกับผู้หญิง</p> <p>ผู้หญิง</p> <p>ทิศ: หมุนรอบตัวเอง</p> <p>ศีรษะ: ตรง</p> <p>มือ: มือทั้งสองอยู่ระกับเหนือศีรษะ มือข้างใดข้างหนึ่งจีบคว่ำแล้วม้วนออกเป็นมือแบ อีกข้างเป็นมือแบแล้วจีบคว่ำสลับกัน</p> <p>เท้า: ย่อเท้าตามจังหวะสลับฝั่งกับผู้ชาย</p>
29	สนุกสุขสันต์รำวงพื้นบ้าน		<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: ตรง</p> <p>มือ: มือทั้งสองจีบไขว้ที่อกโดยเริ่มจากมือขวาก่อน</p>

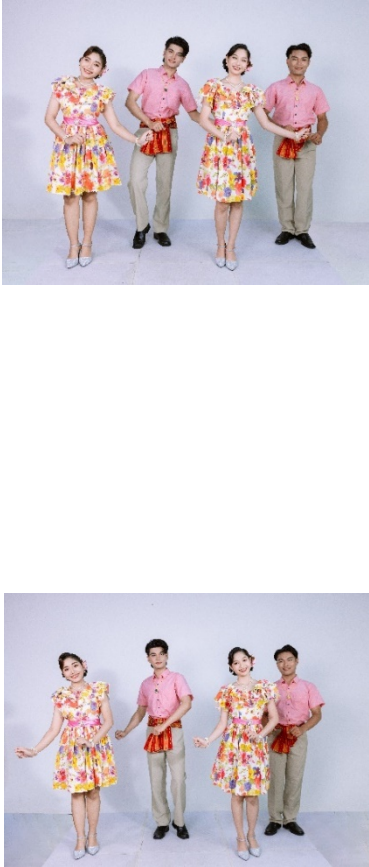

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			<p>เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะ</p>
30	นางรำฉันทสวายอ่องต่อง		<p>ผู้ชาย</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: ตรง</p> <p>มือ: มือซ้ายเท้าเอว มือขวาเข้าไปแตะผู้หญิง</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะ</p> <p>ผู้หญิง</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: เอียงซ้าย</p> <p>มือ: มือซ้ายแตะที่แก้ม มือขวาจับหางระดับชายพก</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะ
31	สาวสวยเต็มปล้องคอยส่งยิ้ม หวาน		<p>ผู้ชาย</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: ตรง</p> <p>มือ: มือขวาเท้าเอว มือซ้ายเข้าไป แตะผู้หญิง</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะ</p> <p>ผู้หญิง</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: เอียงขวา</p> <p>มือ: มือขวาผลักผู้ชาย มือซ้ายจับ หงายระดับชายพก</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะ</p>
32	หมดรอบก็เป่านกหวีด หมด รอบฉั่นก็เป่านกหวีด แห่ครูชัยฉั่นคิดไว้อย่าง สร้างสรรค์		<p>ผู้ชาย</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: เอียงตามเท้าที่ย่ำ</p> <p>มือ: กำมือทั้งสองข้าง ระดับเอว</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะ</p> <p>ผู้หญิง</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: เอียงตามเท้าที่ย่ำ</p> <p>มือ: มือทั้งสองตั้งวงคู่กันระดับเอว เลื่อนไปตามฝั่งที่ย่ำเท้า</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะ</p>
33	<p>พวกเราวงเต๋าสัญจร ก็จะคอยย้อนอดีตการ</p>		<p>ผู้ชาย</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: เอียงตามเท้าที่ย่ำ</p> <p>มือ: มือข้างใดข้างหนึ่งจับคว่ำ มือ อีกข้างแบมือแทงลงงอศอก ระดับ เอว</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะ</p> <p>ผู้หญิง</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: เอียงตามเท้าที่ย่ำ</p> <p>มือ: มือข้างใดข้างหนึ่งจับคว่ำ มือ อีกข้างแบมือ ระดับเหนือศีรษะ</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะ</p>
34	<p>รำโทน รำวง สามช่า ตะลุง แซมบ้าปีกินก็มัน</p>		<p>ผู้ชาย</p> <p>ทิศ: หน้า</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			<p>คีระชะ: เอียงตามเท้าที่ย่ำ</p> <p>มือ: มือข้างใดข้างหนึ่งจับคว่ำ มืออีกข้างแบมือ ระดับเหนือคีระชะ</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะ</p> <p>ผู้หญิง</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>คีระชะ: เอียงตามเท้าที่ย่ำ</p> <p>มือ: มือข้างใดข้างหนึ่งจับคว่ำ มืออีกข้างแบมือแทงลงอศอก ระดับเอว</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะ</p>
35	มาช่วยเหมาพวกเรามาก มาก		<p>ทิศ: เฉียงซ้าย 45 องศา</p> <p>คีระชะ: เอียงขวา</p> <p>มือ: มือซ้ายตั้งวงสูง มือขวาจับหงายข้างวง แล้วกางออกเป็นวงกลาง</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะ แล้วหันหลังหันหน้ากับมาอีกฝั่ง</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
36	มาช่วยเหมาพวกเรามาก มาก		<p>ทิศ: เฉียงขวา 45 องศา</p> <p>ศีรษะ: ตรง โนมหน้าเล็กน้อย</p> <p>มือ: กำมือทั้งสองอยู่ระดับเอว</p> <p>เท้า: ก้าวเท้าซ้ายข้างหน้า</p>
37	จะเอาไปซื้อหมากจะไว้กิน หลายวัน		<p>ผู้ชาย</p> <p>ทิศ: เฉียงขวา 45 องศา</p> <p>ศีรษะ: เอียงซ้าย</p> <p>มือ: กำมือทั้งสองอยู่ระดับเอว กระทยไพล่ซ้ายไปข้างหน้าตาม จังหวะ</p> <p>เท้า: ตั้งหลักเท้าขวา เท้าซ้ายตบ เท้าตามจังหวะ</p> <p>ผู้หญิง</p> <p>ทิศ: เฉียงซ้าย 45 องศา</p> <p>ศีรษะ: เอียงขวา</p> <p>มือ: กำมือทั้งสองอยู่ระดับเอว กระทยไพล่ขวาไปข้างหน้าตาม จังหวะ</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			<p>เท้า: ตั้งหลักเท้าซ้าย เท้าขวาตบ</p> <p>เท้าตามจังหวะ</p>
38			<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: เอียงตามเท้าที่ย่ำ</p> <p>มือ: กำมือทั้งสองข้าง ระดับเอว</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะ</p>
39	ลูกหลานวันรุ่งยุคใหม่		<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: ตรง</p> <p>มือ: มือทั้งสองข้างคว่ำมือประกบกันระดับเอว แล้วม้วนหงายออกไปด้านข้าง</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะ</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			
40	<p>ทั้งหญิงและชายให้เข้ามา ช่วยกัน</p>		<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: เอียงตามมือสูง</p> <p>มือ: มือทั้งสองข้างคว่ำมือกดมือลง</p> <p>ระดับศีรษะ: ไปทางฝั่งซ้ายฝั่งขวา</p> <p>สลับกัน</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะ</p>
41	<p>เรียนร้องทำนองเพลงเก่า มาช่วยรับเอาดูแลสืบสาน</p>		<p>ทิศ: ซ้ายและขวา</p> <p>ศีรษะ: เอียงตามมือจับ</p> <p>มือ: มือข้างใดข้างหนึ่งจับที่ไหล่ มือ</p> <p>อีกข้างจับหงายแล้วม้วนเป็นวง</p> <p>ระดับศีรษะ</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			<p>เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะแตะเท้าตามมือตั้งวง</p>
42	<p>อย่าให้มันสูญอย่าให้มันหาย เดี๋ยวจะเสียดายร้องไห้หา มัน อย่าให้มันสูญอย่าให้มันหาย</p>		<p>ทิศ: หน้า ศีรษะ: เอียงตรงข้ามกับมือสูง มือ: มือทั้งสองข้างจับหงายระดับ เอว แล้วม้วนออกเป็นวงเดาะมือ 3 ระดับ เอว ไหล่ ศีรษะ ตามจังหวะ เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะ</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			
43	เดี๋ยวจะเสียดายร้องไห้หา มัน		<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: ตรง</p> <p>มือ: มือทั้งสองข้างโกยมือขึ้น แล้ว ยกหางขึ้นระดับแง่ศีรษะ แขนตั้ง ฉากกับศอก</p> <p>เท้า: ย่ำเท้าตามจังหวะ (ผู้ชายออกจากเวที)</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
44		 	<p>ทิศ: หน้า</p> <p>คีรีชะ: ตรง</p> <p>มือ: มือทั้งสองข้างวาดมือขึ้นแขนตั้ง วาดลงผ่านหน้าแล้วมาแตะที่สะโพก</p> <p>เท้า: ไขว้เท้าขวาหมุนแล้วนั่ง</p>
45			<p>ทิศ: เฉียงขวา 45 องศา</p> <p>คีรีชะ: ตรง</p> <p>มือ: มือทั้งสองตั้งวางปาดมือไปทางซ้ายขวาตามจังหวะ</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			<p>เท้า: ค่อย ๆ ยืนขึ้น แล้วย่อเท้าตาม ฝั่งที่ปาดมือ</p>
46		 	<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: เอียงตามเท้าที่ก้าวหน้า</p> <p>มือ: มือทั้งสองกำมือ ข้างใดข้าง หนึ่งงอศอก อีกข้างตึง ตีไหล่ สลับกันตามจังหวะ</p> <p>เท้า: ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า และ อีกฝั่งก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า</p>
47			<p>ทิศ: เฉียง 45 องศา</p> <p>ศีรษะ: ตรง</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
		 	<p>มือ: มือทั้งสองทำลักษณะคล้าย จับคลี่นิ้วออกจากกัน นิ้วกลางและ นิ้วหัวแม่มือเกือบติดกัน วาดมือเปิด ออกจากกันระดับเอวคว่ำมือหัก ข้อมือลง</p> <p>เท้า: ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า และ อีกฝั่งก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า</p>
48		 	<p>ทิศ: เฉียงซ้าย 45 องศา ศัรณะ: ตรง</p> <p>มือ: มือซ้ายแตะที่หัวไหล่แล้ว กระท่ายไหล่ไปข้างหน้าและข้าง หลังตามจังหวะ อีกข้างท่าวเอว</p> <p>เท้า: เท้าขวายืนเป็นหลัก เท้าซ้าย อีกข้างเป็นเท้าที่แตะยั้งไว้</p>
49			ทิศ: เฉียงขวา 45 องศา

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			<p>คีรีชะ: ลักคอตตามเท้าที่แตะไปมา ซ้ายขวา</p> <p>มือ: มือทั้งสองกำมือ แขนงอระดับ เอวข้างลำตัว</p> <p>เท้า: เท้าซ้ายยืนเป็นหลัก เท้าขวา อีกข้างเป็นเท้าที่แตะไขว้ ข้าง และ ไขว้ ตามจังหวะ</p>
50			<p>ทิศ: เฉียงขวา 45 องศา</p> <p>คีรีชะ: ลักคอตตามเท้าที่แตะไปมา ซ้ายขวา</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			<p>มือ: มือทั้งสองกำมือ แขนงระดับเอวข้างลำตัว</p> <p>เท้า: เท้าข้างซ้ายยืนหลัก เท้าขวาอีกข้างเป็นเท้าที่แตะไขว้ ข้าง และไขว้ ตามจังหวะ</p>
51			<p>ทิศ: เฉียงขวา 45 องศา</p> <p>ศัรษะ: ตรง</p> <p>มือ: มือข้างขวาแตะที่หัวไหล่แล้ว กระทบไหล่ไปข้างหน้าและข้างหลังตามจังหวะ อีกข้างทำเอว</p> <p>เท้า: เท้าซ้ายยืนเป็นหลัก เท้าขวาเป็นเท้าที่แตะไขว้</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			
52		 	<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: ตรง</p> <p>มือ: มือทั้งสองทำลักษณะคล้าย จับคลี่นิ้วออกจากกัน นิ้วกลางและ นิ้วหัวแม่มือเกือบติดกัน คอว่ามือหัก ข้อมือลง แขนข้างหนึ่งตั้งระดับ ศีรษะอีกข้างอยู่ข้างหน้าระดับอก</p> <p>เท้า: ก้าวเท้าข้างใดข้างหนึ่งไป ข้างหน้าแล้วเขย่งเท้าหลัง</p>
53			<p>ทิศ: ซ้าย</p> <p>ศีรษะ: ตรง</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			<p>มือ: มือขวาทำลักษณะณะคล้ายจับ คลี่นิ้วออกจากกัน นิ้วกลางและ นิ้วหัวแม่มือเกือบติดกัน คว่ามือหัก ข้อมือลงแขนตั้งระดับไหล่ มืออีก ข้างทำวเอว</p> <p>เท้า: ก้าวเท้าขวาไปด้านข้างแล้ว หมุนตัวมาด้านหน้า</p>
54		 	<p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: ตรง</p> <p>มือ: มือทั้งสองทำลักษณะณะคล้าย จับคลี่นิ้วออกจากกัน นิ้วกลางและ นิ้วหัวแม่มือเกือบติดกัน คว่ามือข้าง สะโพก</p> <p>เท้า: ก้าวเท้าขวาไปด้านข้างแล้ว ก้าวเท้าซ้ายไขว้ไปด้านขวา สลับกัน ไปแล้วกลับก้าวเท้าซ้ายไปด้านข้าง แล้วก้าวเท้าขวาไขว้ไปด้านซ้าย (ผู้ชายเริ่มเข้ามา)</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
55			<p>ผู้ชายและผู้หญิง ปฏิบัติท่าแสดงที่สื่อถึงการเกี่ยวพาราสีกันไปเรื่อย ๆ ตามจังหวะ</p>
56			<p>ทิศ: หน้า ศีรษะ: ตรง มือ: มือทั้งสองทำลักษณะคล้าย จีบคลี่นิ้วออกจากกัน นิ้วกลางและ นิ้วหัวแม่มือเกือบติดกัน ม้วนข้อมือ เปิดออก แขนตึงข้างหนึ่งระดับ เทหนือศีรษะ อีกข้างระดับไหล่</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			<p>เท้า: ไปทางซ้ายก้าวข้างทำซ้ายลาก เท้าขวามาชิด ไปทางขวาก้าวข้าง เท้าขวาลากเท้าซ้ายมาชิด</p>
57			<p>ผู้ชาย ทิศ: หน้า ศีรษะ: เอียงตามมือล่าง มือ: มือขวาจับมือผู้หญิง มือซ้าย แขนตั้งระดับศีรษะ</p> <p>เท้า: ก้าวเท้าซ้าย จิกเท้าขวาขาตั้ง</p> <p>ผู้หญิง ทิศ: หน้า ศีรษะ: เอียงตามมือล่าง มือ: มือซ้ายจับมือผู้ชาย มือขวา แขนตั้งระดับศีรษะ</p> <p>เท้า: ก้าวเท้าขวา เท้าซ้ายจิกพื้นขา ตั้งแล้วหมุนตัว</p>
58			<p>ผู้ชาย ทิศ: หน้า</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			<p>ศีรษะ: ตรงมองหน้าผู้หญิง</p> <p>มือ: มือทั้งสองข้างจับมือผู้หญิงตั้งรูป</p> <p>เท้า: ยืนในลักษณะขาตั้งทั้งสองข้าง</p> <p>ผู้หญิง</p> <p>ทิศ: หน้า</p> <p>ศีรษะ: เอียงมองหน้าผู้ชาย</p> <p>มือ: มือทั้งสองข้างจับมือผู้หญิงตั้งรูป</p> <p>เท้า: ยืนในลักษณะขาตั้งทั้งสองข้าง</p> <p>เท้าขวาจิกพื้น</p> <p>แล้วหมุนตัวออกกลับมาท่าเดิม</p>
59			<p>ทิศ: เฉียง 45 องศา</p> <p>ศีรษะ: ลักคองตามเท้าที่ตะไปมา</p> <p>ซ้ายขวา</p> <p>มือ: มือทั้งสองกำมือ แขนงอระดับ</p> <p>เอวข้างลำตัว</p>

ท่าที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายท่ารำ
			<p>เท้า: เท้าข้างใดข้างหนึ่งยื่นเป็นหลัก เท้าอีกข้างเป็นเท้าที่เตะไขว้ ข้าง และไขว้แล้วยก ตามจังหวะ</p>
60			<p>ทิศ: หน้า ศีรษะ: เอียงตามเท้าที่ก้าวหน้า มือ: มือทั้งสองกำมือ ข้างใดข้าง หนึ่งงอศอก อีกข้างตึง ตีไหล่ สลับกันตามจังหวะ</p> <p>เท้า: ก้าวเท้าขวาไปข้างหน้า และ อีกฝั่งก้าวเท้าซ้ายไปข้างหน้า</p>

ทำที่	ทำนอง/เนื้อเพลง	ภาพประกอบ	อธิบายทำรำ
61			ปฏิบัติทำที่สื่อถึงการเกี่ยวพาราสีกันจบ

4.2.6. การออกแบบรูปแบบการแปรแถวร้องย้อนยุคบ้านนาดาวงษ์

การออกแบบพื้นที่ ในรูปแบบที่หลากหลายจะสามารถถ่ายทอดอารมณ์ให้กับผู้ชมได้ในลักษณะต่าง ๆ กัน ดังนั้นการใช้พื้นที่จึงเป็นส่วนสำคัญที่ผู้วิจัยได้คำนึงถึง จึงได้พยายามศึกษาเทคนิคและรูปแบบการแสดงต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุง การใช้พื้นที่ได้อย่างเหมาะสมที่สุด

ด้วยการนำเสนอความรูปแบบการใช้พื้นที่ ที่ปรับเปลี่ยนไปตามลักษณะของข้อจำกัด ในองค์ประกอบเรื่อง ขนาดพื้นที่ในการแสดงจำนวนผู้แสดง ให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์การแสดงที่สอดคล้อง กับพื้นที่ในการแสดง อีกทั้งผู้ชมยังได้รับบรรยากาศการแสดง มากยิ่งขึ้น นับเป็นการสร้างแรงบันดาลใจ และส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ หันมาสนใจด้านการแสดง นาฏศิลป์สร้างสรรค์ ที่มีรูปแบบการนำเสนอผลงานที่ให้ความสำคัญกับแนวคิดการออกแบบรูปแบบการแปรแถวการแสดง “นาฏศิลป์พื้นบ้านสร้างสรรค์ ร้องย้อนยุคบ้านนาดาวงษ์ จังหวัดนครราชสีมา”

การแสดง “นาฏศิลป์พื้นบ้านสร้างสรรค์ ชุดร้องย้อนยุคบ้านนาดาวงษ์ จังหวัดนครราชสีมา” ใช้ผู้แสดงจำนวน 10 คน ผู้ชาย 5 คน ผู้หญิง 5 คน แสดงในรูปแบบนาฏศิลป์พื้นบ้านสร้างสรรค์ สื่อถึงการแสดงร่นาวงย้อนยุค การแปรแถวประกอบการ

รางวัลอนุรักษ์บ้านนาตาวันซ์ จังหวัดนครราชสีมา โดยรูปแบบการแสดงจะเริ่มต้นด้วยการรำตีบทตามคำร้องของการเกี่ยวพาราสี ของหนุ่มสาวที่กาแสดงรางวัลย่อยคุดโดยยังมีรูปแบบรำโทนที่รำเป็นวงกลมและนำมาและทำดนตรีให้มีจังหวะที่สนุกสนานและทันสมัยมากขึ้น ผู้วิจัยได้ออกแบบการแปรแถวดังนี้

รูปแบบการแปรแถว มีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

 = นักแสดงชาย

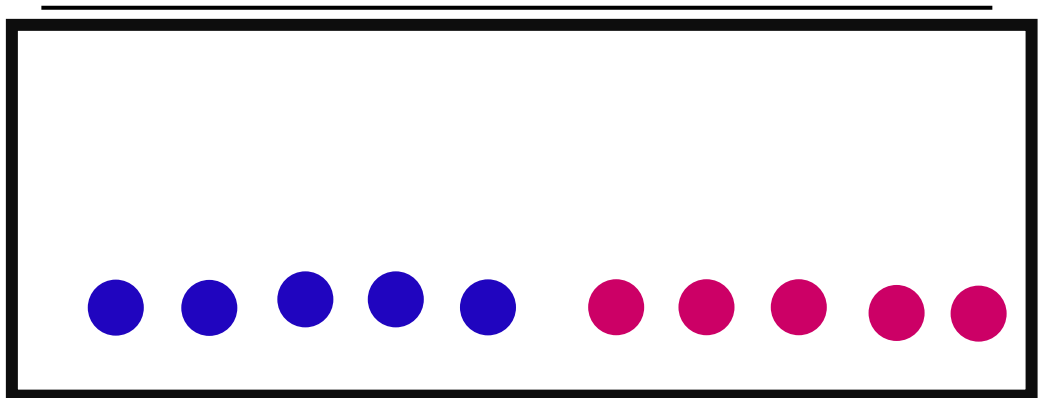
 = นักแสดงหญิง

รูปแบบการแปรแถวที่ 1

ดนตรีออกมาช่วงแรก นักแสดง ชาย-หญิง เดินสวนแถวกันเป็นแถวหน้ากระดาน โดยนักแสดงหญิงจะเดินสวนแถวด้านหน้า นักแสดงชายจะเดินสวนแถวด้านหลัง

แถวที่ 1 แถวหน้ากระดาน

ด้านหน้าเวที

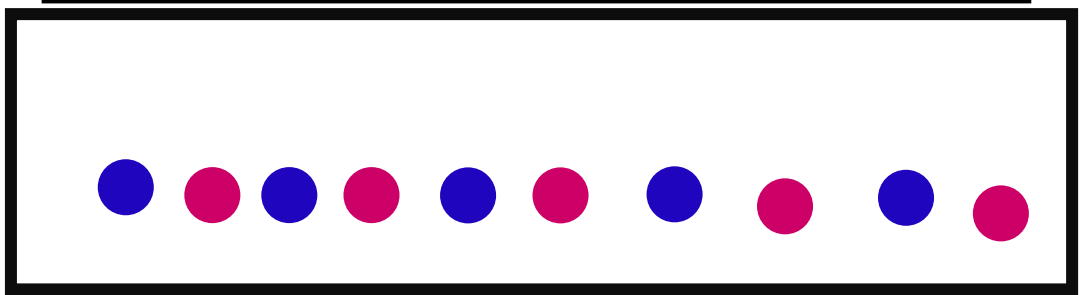

รูปแบบ ภาพที่ 40 รูปแบบการแปรแถวที่ 1 หน้ากระดาน

ดนตรีชื่อ ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 13 กันยายน 2567 .โดย
นักแสดงหญิงจะเดินสวนแถวด้านหน้า นักแสดงชายจะเดินสวนแถวด้านหลัง

แถวที่ 1 แถวหน้ากระดานลับหว่าง

ด้านหน้าเวที

ภาพที่ 41 รูปแบบการแปรแถวที่ 2 หน้ากระดานลับหว่าง

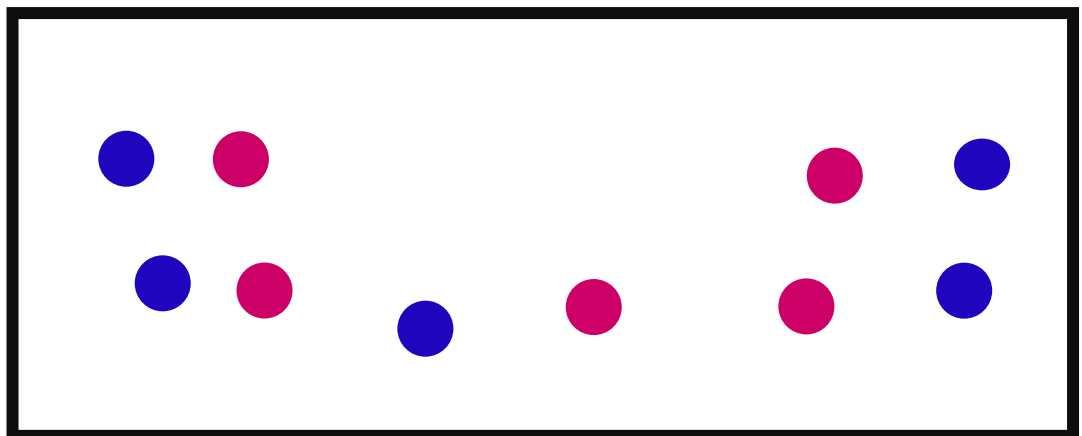
ที่มา : สกูลรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 13 กันยายน 2567

รูปแบบการแปรแถวที่ 3

ดนตรีออกมาช่วงจังหวะที่สองนักแสดง ชาย-หญิง เดินสวนแถวกันเป็นแถววิคว่าคู่ โดยนักแสดงหญิงจะเดินสวนแถวด้านหน้า นักแสดงชายจะเดินสวนแถวด้านหลัง

แถวที่ 1 แถววิคว่าคู่ลับหว่าง

ด้านหน้าเวที

ภาพที่ 42 รูปแบบการแปรแถวที่ 3 วิคว่าคู่ลับหว่าง

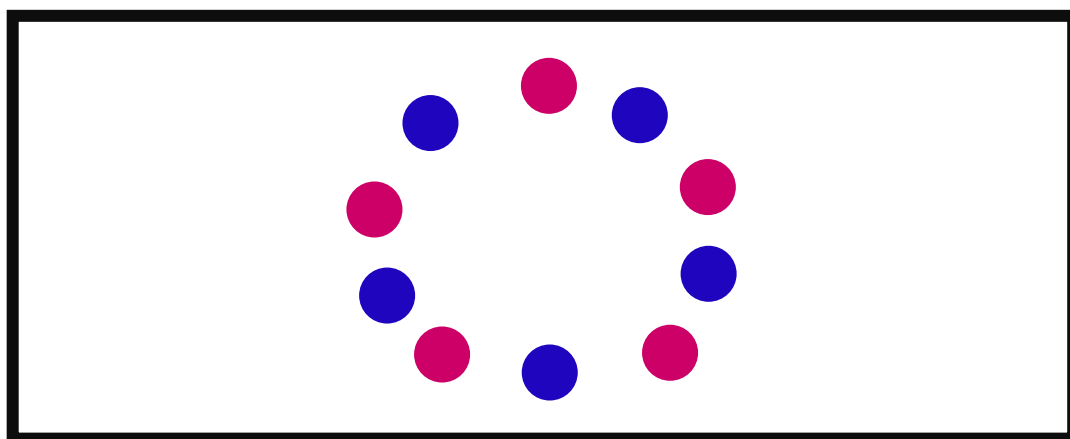
ที่มา : สกูลรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 13 กันยายน 2567

รูปแบบการแปรแถวที่ 4

ดนตรีคําร้อง นักแสดง ชาย-หญิง เดินวนเป็นวงกลม โดยนักแสดงหญิงจะเดินสวนแถวด้านหน้า
นักแสดงชายจะเดินสวนแถวด้านหลัง

แถวที่ 4 แถววงกลม

ด้านหน้าเวที

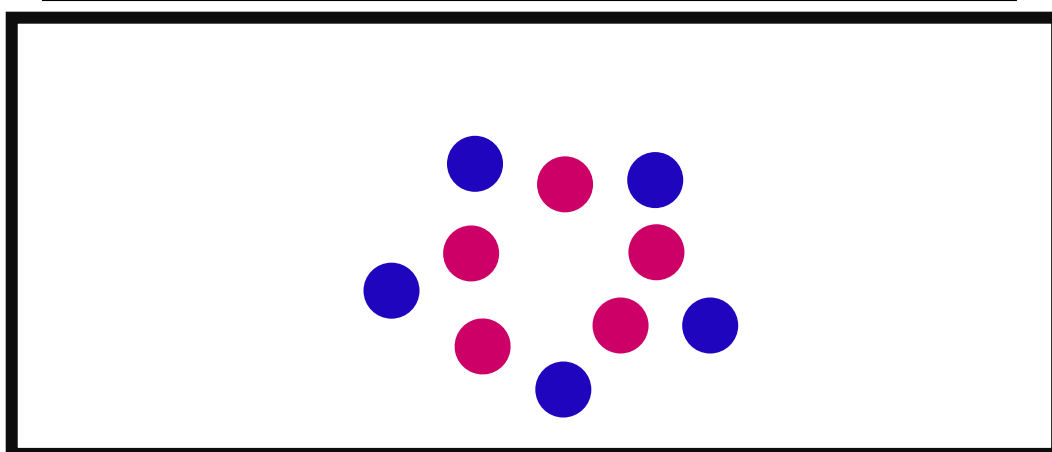
ภาพที่ 43 รูปแบบการแปรแถวที่ 4 แถววงกลม

ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 13 กันยายน 2567

ดนตรีช่วงจังหวะท่อนที่สี่ของเพลง นักแสดง ชาย-หญิง เดินสวนแถวกันเป็นแถวเป็นวงกลม
สลับกัน โดยนักแสดงหญิงจะเดินสวนแถวในวงก่อน นักแสดงชายจะเดินวนสวนในวงนอก

แถวที่ 5 แถววงกลมซ้อนกันสลับหัว

ด้านหน้าเวที

ภาพที่ 44 รูปแบบการแปรแถวที่ 5 แถววงกลมซ้อนกันสลับหัว

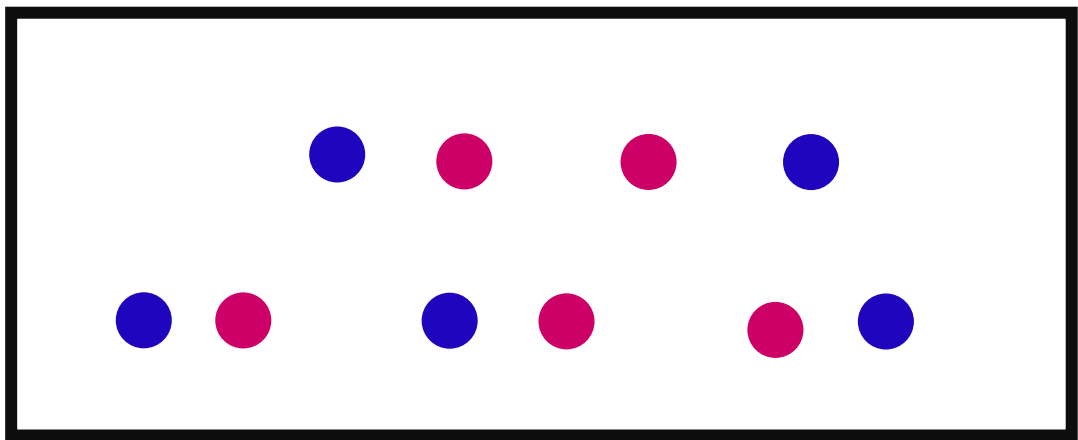
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 13 กันยายน 2567

รูปแบบการแปรแถวที่ 6

ดนตรีช่วงที่ห้าของจังหวะเพลงร้อง นักแสดง ชาย-หญิง เดินสวนแถวกันเป็นแถวหน้ากระดานแถวหน้าสองคู่และแถวหลังสามคู่ โดยนักแสดงหญิงจะเดินสวนแถวด้านหน้า นักแสดงชายจะเดินสวนแถวด้านหลัง

แถวที่ 6 แถวหน้ากระดานสับหว่าง

ด้านหน้าเวที

ภาพที่ 45 รูปแบบการแปรแถวที่ 6 แถวหน้ากระดานสับหว่าง

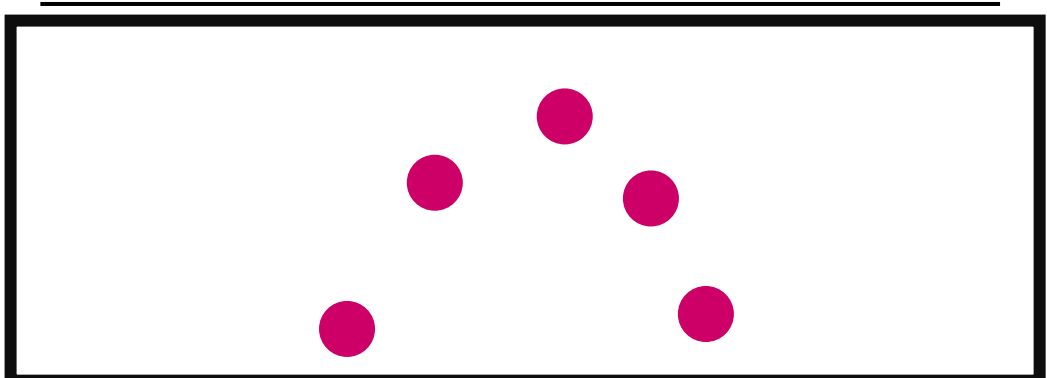
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 13 กันยายน 2567

รูปแบบการแปรแถวที่ 7

ดนตรีออกมาช่วงรอจังหวะ นักแสดงหญิง โดยนักแสดงหญิงจะเดินสวนแถววิคคว่า

แถวที่ 7 แถววิคคว่า

ด้านหน้าเวที

ภาพที่ 46 รูปแบบการแปรแถวที่ 7 แถววิคคว่า

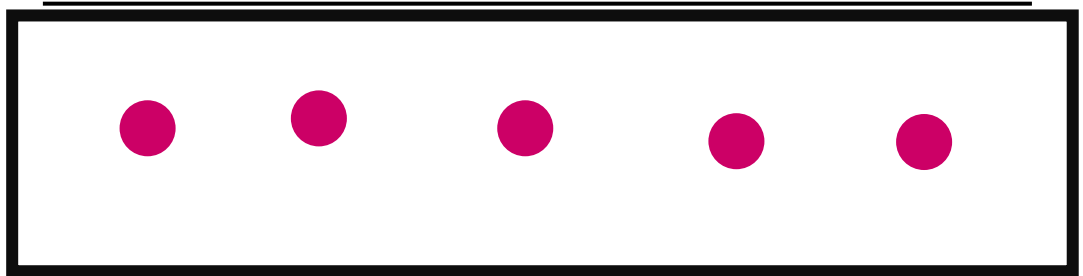
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 13 กันยายน 2567

รูปแบบการแปรแถวที่ 8

ดนตรีช่วงที่รอจังหวะนักแสดงชายออก นักแสดงหญิงเดินสวนแถวกันเป็นแถวหน้ากระดาน โดยนักแสดงหญิงจะเดินสวนแถวด้านหลัง

แถวที่ 8 แถวหน้ากระดาน

ด้านหน้าเวที

ภาพที่ 47 รูปแบบการแปรแถวที่ 8 หน้ากระดาน

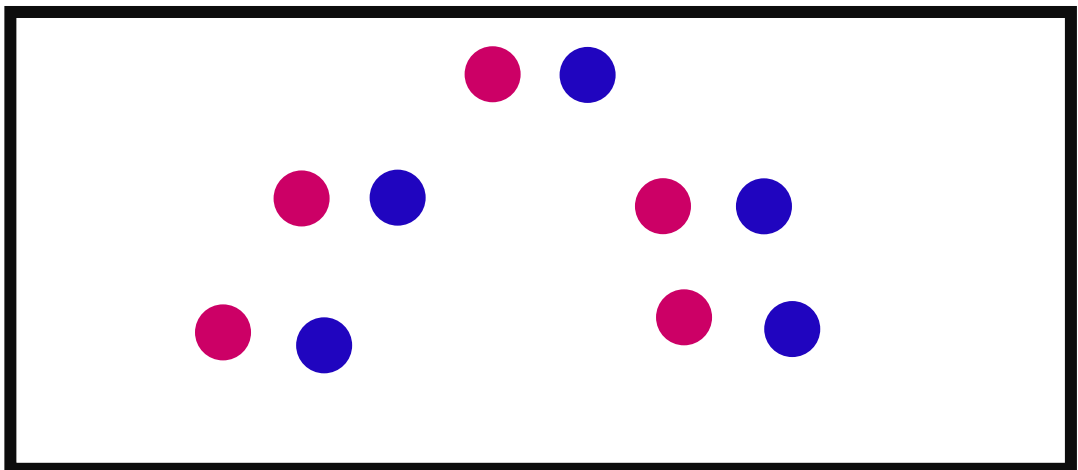
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 13 กันยายน 2567

รูปแบบการแปรแถวที่ 9

ดนตรีจังหวะเพลงเร็ว นักแสดง ชาย-หญิง เดินสวนแถวกันเป็นแถววิคว่าคู่สองแถวซ้อนกัน

แถวที่ 9 แถววิคว่าคู่

ด้านหน้าเวที

ภาพที่ 48 รูปแบบการแปรแถวที่ 9 แถววิคว่าคู่

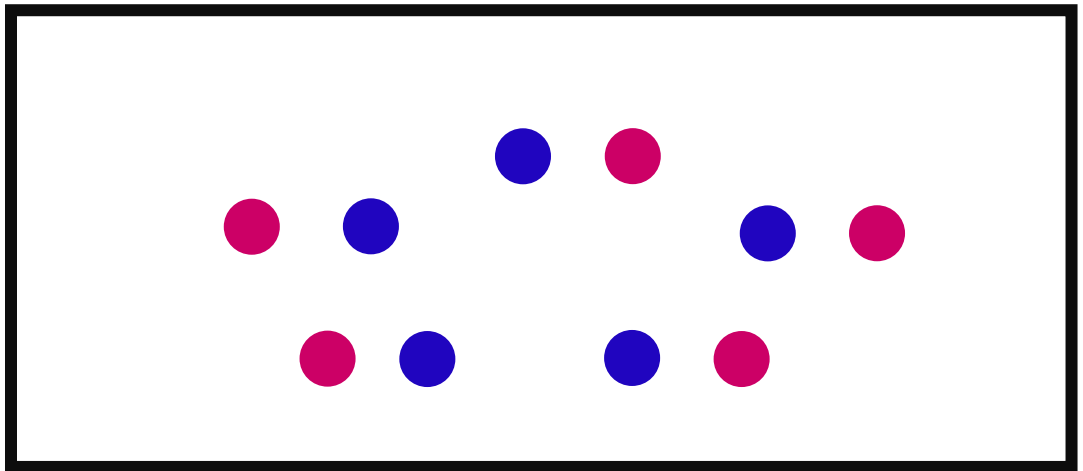
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 13 กันยายน 2567

รูปแบบการแปรแถวที่ 10

ดนตรีจังหวะตอนจบกาแสดง นักแสดง ชาย-หญิง เดินสวนแถวกันเป็นแถวหน้ากระดาน โดยนักแสดงหญิงจะเดินสวนแถวด้านหน้า นักแสดงชายจะเดินสวนแถวด้านหลัง

แถวที่ 9 แถวหน้ากระดานลับหว่าง

ด้านหน้าเวที

ภาพที่ 49 รูปแบบการแปรแถวที่ 10 หน้ากระดานลับหว่าง

ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 13 กันยายน 2567

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

งานวิจัย เรื่อง การนาฏศิลป์พื้นบ้านสร้างสรรค์รางวัลย้อนยุคบ้านนาดาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา มีจุดประสงค์จะสร้างสรรค์การแสดงและหาแนวคิดในการสร้างสรรค์นาฏศิลป์พื้นบ้านผู้วิจัยได้ศึกษาความเป็นและความสำคัญของปัญหาผ่านกระบวนการวิจัยแบบสร้างสรรค์โดย เริ่มจากการจากศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องผ่านวิธีดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปข้อมูล เพื่อสร้างสรรค์ผลงานการแสดงและสรุปแนวคิดในการสร้างสรรค์ นาฏศิลป์พื้นบ้านรางวัลย้อนยุคบ้านนาดาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมาตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทุกประการ

5.1 ผลการวิจัยศึกษาเพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา รูปแบบการแสดงแบบดั้งเดิม และองค์ประกอบการ แสดงรางวัลย้อนยุคบ้านนาดาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษา พบว่า การแสดงรำโขนย้อนยุคเกิดขึ้นในตอนพ.ศ.2503 ตอนนั้นพ่อวิชัย โชติอายุได้ประมาณ16ปี ก็ได้สัมผัสกับดนตรีในวงรางวัลย้อนยุค ในเทศกาลสงกรานต์ หรือเฉลิมฉลองตามวัฒนธรรมเช่นแห่เทียนพรรษา บวชนาค หรือแต่งงาน ก็จะมีดนตรีประกอบ มีโขน กลองยาว รำมะนา บรรเลงในงาน งาน เวลามีนงานบุญก็จะมีเลี้ยงแขกพวกหนุ่มสาวก็จะมาช่วยงานบ้านช่วยเตรียมสิ่งของเพื่อประกอบ พอเสร็จเรียบร้อยแล้วไม่รู้จะทำอะไรก็มี การแสดงรางวัลย้อนยุคนั้นก็จะมีโขนเป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะแล้วก็มีนักร้องมาร้องเพลงประกอบจังหวะรำโขน ต่อมาเครื่องประกอบจังหวะเพิ่มมาเข้าอีก คือกลองยาว รำมะนา และ ฉิ่ง เมื่อก่อนยังไม่มีพวกเครื่องขยายเสียงก็จะเอปากเปล่า

กฤษฎา สุริยวงศ์. (2563)สอดคล้องกับพัฒนาการของรางวัลย้อนยุค และลักษณะการปรับตัวของการแสดงรางวัลย้อนยุคเพชรบุรีในอดีตจนถึงปัจจุบันผ่านมิติด้านการเวลาเพื่อให้เห็นทางด้านที่ยังคงอยู่ ความต่อเนื่องและความเปลี่ยนแปลงไปของตัวสื่อตามกรอบแนวคิดเกี่ยวกับสื่อพื้นบ้าน แนวคิดเรื่องการปรับตัวและการผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมต่อมาได้มีการพัฒนางเพื่อตั้งเป็นคณะครั้งแรกชื่อว่าคณะนาตวงษ์ ไปให้บริการกับผู้ที่ว่าจ้างให้ไปเล่นในงานมงคลต่าง ๆ หรืองานประจำปีของวัด ทั้งในหมู่บ้านและนอกตำบลหนองงูเหลือม ออกงานใหญ่ ๆ ครั้งแรกในงานสงกรานต์ประจำปีที่วัดพนม

วัน ต.บ้านโพธิ์ อ.เมือง หลังจากนั้นได้ปรับปรุงเครื่องดนตรีประกอบจังหวะแบบดั้งเดิมมาเป็นผสมผสานระหว่างดั้งเดิมกับเครื่องดนตรีฝรั่ง มีกลองชุด กลองทอมบา ประทัดพิบเพลงหรือแอกอเตียน มีการฝึกหัดและซ้อมคณะทั้งนักแสดง นักดนตรีนักร้อง จนมีความชำนาญสามารถออกงานได้เป็นที่ชื่นชอบของคนที่ได้ชมการแสดง ปี 2508 มีการปรับเปลี่ยนชื่อจากคณะนาตาวงษ์ มาเป็นคณะดาราโชว์โดยครูบำรุง โกมุทะพันธ์ อดีตข้าราชการบำนาญ เป็นคนตั้งชื่อคณะให้ ปี2512 นายเพชร ทรวงโพ และเพื่อน ๆ ได้จัดซื้อเครื่องดนตรี และอุปกรณ์ประกอบจังหวะเช่น แอคคอเตียน ปีคารินิซ แซคโซโฟน มาสนับสนุนให้วงดนตรี คณะดาราโชว์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการให้เกียรติและขอบคุณนายเพชร ทรวงโพ จึงเปลี่ยนชื่อจากคณะดาราโชว์ มาเป็นคณะเพชรดาราพันธ์

ปัจจุบันคณะเพชรดาราพันธ์ ยังเป็นวงดนตรีและคณะรำวงย้อนยุคที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของชาวบ้านในตำบลหนองงูเหลือมหรือนอกตำบล และอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดนครราชสีมา จะนิยมจ้างไปแสดงในงานประจำปี เช่น งานวัด งานศิษย์เก่าของโรงเรียน งานเทศกาลลอยกระทง งานเทศกาลสงกรานต์และงานมงคลต่าง ๆ ในรูปแบบของวงดนตรี และรำวงย้อนยุค

5.2 เพื่อสร้างสรรค์การแสดง “พื้นบ้านสร้างสรรค์ ชุด รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

จากการศึกษา ผู้วิจัยได้นำแสดงรำวงย้อนยุคของ คณะเพชรดาราพันธ์ บ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา มาสร้างสรรค์ในรูปแบบของนาฏศิลป์พื้นบ้าน ซึ่งในการแสดงนั้นจะใช้ดนตรีพื้นบ้านในการดำเนินการแสดง โดยใช้ โทณ แอคคอเตียน ปีคารินิซ แซคโซโฟน และเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ ซึ่งสำเนียงของดนตรีจะมีความเป็นจังหวะของรำวงย้อนยุคที่สนุกสนาน

แนวคิดในการแสดง

ประภาศรี อึ้งกุล และคณะ. (2557) การอนุรักษ์การแสดงรำวงย้อนยุค ถือว่าเป็นขนบธรรมเนียม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นที่ควรอนุรักษ์และ ถ่ายทอดต่อลูกหลานสืบไป แต่ปัจจุบันรำวงเวียนครกกลับมีรูปแบบการแสดงที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและยุคสมัย การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นการสร้างสรรค์ชุดการแสดงนี้ มีแนวคิดมาจาก ลักษณะการเล่นเน้นการเกี่ยวพาราสระหว่างหนุ่มสาว โดยมีโทณเป็นเครื่องดนตรีประกอบการแสดงหลักมีขั้นตอนการแสดงองค์ความรู้ในการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นแบบดั้งเดิม ดังนี้

การออกแบบลีลาท่ารำในการแสดง

การสร้างสรรคการแสดงในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษากระบวนการทำรำในการละเล่นรำโทน เช่น การเกี่ยวพาราสีของหนุ่มสาวชาวบ้าน และแสดงรำวงย้อยยุคในกิจกรรมวันสำคัญเช่น วันสงกรานต์ เชิญชวนเพื่อร่วมสืบสานประเพณี ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ข้อมูลออกมาเป็นรูปแบบในการแสดงที่ สร้างสรรคขึ้นมาใหม่ ที่มีลีลาทำรำที่อ่อนช้อยสวยงามตามแบบดั้งเดิม และมีการสร้างสรรคกระบวนการ ทำรำขึ้นมาใหม่เพื่อให้เป็นที่นิยมและน่าสนใจมากขึ้น ซึ่งในการแสดงผู้วิจัยได้นำวัฒนธรรมการแสดง รำวงย้อยยุค บ้านในช่วงสงกรานต์ การหยอกล้อกันของ หนุ่มสาว และการเชิญชวนมาร่วมกิจกรรมใน การเต้นจังหวะต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมทำรำมาสร้างสรรคให้เกิด ความสวยงาม ดังนั้นการ ออกแบบลีลาทำรำในช่วงแรกจะเป็นการใช้ทำรำตีบทตามคำร้องที่กล่าวถึงที่มาความสำคัญของการ ละเล่นรำโทนและการแสดงรำวงมตราบาน ส่วนช่วงกลางจะเป็นการใช้ทำรำแบบดั้งเดิม เช่น ทำ นายอำเภอ สอดสร้อยมาลา ทำซึกแป้งผัดหน้า ทำขอแก้ว ทำชะนีร้ายไม้ เป็นต้น โดยรำเป็นวงกลม และแปลแถวแบบสมัยใหม่เพื่อให้เกิด ความสนุกสนาน และช่วงท้ายจะเป็นการใช้ทำรำตามคำร้อง เพื่อเชิญชวนทุกท่านให้มาร่วมสืบสานอนุรักษ์การแสดงรำวงย้อยยุคของบ้านนาตาวง

ดนตรีประกอบการแสดง

การสร้างสรรคดนตรี คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับแสดงแสดงรำวงย้อยยุค ซึ่งในคณะเพชร ดาราพันธุ์ บ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา การประกอบการแสดงจะใช้ดนตรีวงมโหรีในการดำเนินกิจกรรมโดยใช้โทน และเครื่องดนตรีประกอบ จังหวะ ซึ่งสำเนียงของดนตรีจะบ่งบอกถึงความเป็นชาวโคราชซึ่งเป็นถิ่นบ้านเกิดของชาวบ้านแบ่ง ออกเป็น 3 ช่วง

ช่วงที่ 1

บอกเล่าถึงความเป็นมาของการแสดงรำวงย้อยยุคบ้านนาตาวงษ์ ร้องทำนองบทเพลงที่ใช้ใน การแสดงรำวงย้อยยุคบ้านนาตาวงษ์ เป็นการประพันธ์ขึ้นมาใหม่จากแนวคิดการนำเอกลักษณ์ทาง แสดงรำโทนและการแสดงวงลูกทุ่งอิเล็กทรอนิกส์ ประสมประสานสำเนียงกับภาษาโคราชนำมาเป็น องค์ประกอบ

ช่วงที่ 2

เป็นช่วงของการเกี่ยวพาราสี ของหนุ่มสาวที่โดยยังมีรูปแบบที่รำเป็นวงกลมและนำมาดัดแปลง รูปแบบการแปรแถวให้มีความสวยงามมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้สร้างสรรคดนตรีให้มีจังหวะที่ตื่นเต้นเร้าใจ เพื่อให้เห็นการแสดงออกถึงความสนุกสนานของการแสดงรำวงบ้านนาตาวงษ์

ช่วงที่ 3

ช่วงของการกล่าวเชิญชวนให้เยาวชนและคนรุ่นใหม่ร่วมและประชาชนที่มาร่วมรับชมการแสดง สืบสานอนุรักษ์การแสดงรำวงย้อนยุคของบ้านนาดาวงษ์ ซึ่งมีเครื่องดนตรีให้มีจังหวะที่สนุกสนานและทันสมัยมากยิ่งขึ้น

การออกแบบเครื่องแต่งกาย

จากการศึกษาพบว่า เครื่องแต่งกายเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการแสดงที่จะช่วยเสริมการแสดงให้มีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ทำให้ผู้ชมเข้าใจถึงแนวคิด ความหมายในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยศึกษาข้อมูลสอดคล้องแนวคิด (สุรพล วิรุฬห์ 2547: 225) เพื่อให้การออกแบบเครื่องแต่งกายประกอบการแสดงตามหลักเหตุผลและให้สอดคล้องกับแนวคิดการรำวงย้อนยุค ซึ่งในขณะเพชรดารารัตน์ บ้านนาดาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมาเพื่อออกแบบเครื่องแต่งกาย แสดงชุดรำวงบ้านนาดาวงษ์ โดยออกแบบเครื่องแต่งกาย ดังนี้

นักแสดงชาย การแต่งกายของนักแสดงชาย ตัวเช่นนี้มุ่งเน้นความสุภาพเรียบร้อยและสะท้อนถึงเอกลักษณ์พื้นบ้านผู้ชายหนุ่มในงานรำวงมักให้ความสำคัญกับการแต่งกายที่สะอาดตาแต่ไม่เกินความเหมาะสม เพื่อสร้างความประทับใจแก่ผู้เต้นรำหรือผู้ร่วมงานงานรำวงย้อนยุคในยุคนั้นเป็นโอกาสพิเศษที่ทั้งผู้ชายจะแสดงออกถึงความเป็นตัวตนและร่วมสนุกในบรรยากาศที่เป็นกันเองและรื่นเริง เสื้อเชิ้ตแขนสั้น หรือเสื้อคอกลมลวดลายดอกไม้สดใส (ฮาวายไทย) หรือสีพื้นเรียบง่ายบางครั้งนิยมใส่เสื้อเชิ้ตผ้าฝ้ายหรือผ้าลินินที่เหมาะสมกับอากาศร้อนกางเกงขาสั้นผ้าขาว (กางเกงสแลค)

นักแสดงหญิง การแต่งกายของนักแสดงหญิง ชุดรำวงย้อนยุคที่ได้รับแรงบันดาลใจจากแฟชั่นในช่วงยุค 2500 – 2510 ซึ่งได้รับความนิยมในภาพยนตร์และละครไทย โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับชีวิตชนบทและการละเล่นพื้นบ้าน เช่น รำวงย้อนยุค หรือกิจกรรมงานวัดรูปแบบเสื้อ:เสื้อแขนสั้นหรือแขนตุ๊กตา มีลักษณะเข้ารูปคอกลม คอกระเช้า หรือคอเหลี่ยมลวดลายสดใส เช่น ลายดอกไม้เล็ก ๆ ส่วนล่าง: สวมคู่กระโปรงมักมีสีสดใสหรือลวดลายเรียบง่าย เพื่อให้เข้ากับเสื้อวัสดุที่ใช้:นิยมใช้ผ้าฝ้ายเน้นความโปร่งสบาย เหมาะกับอากาศร้อนของไทยเครื่องประดับ:นิยมสวมสร้อยคอ กำไลข้อมือที่เป็นมุกหรือเพชร และดอกไม้ประดับผม เพิ่มความสวยงามและสอดคล้องกับบรรยากาศย้อนยุค

รูปแบบการแปรแถว

การออกแบบพื้นที่ ในรูปแบบที่หลากหลายจะสามารถถ่ายทอดอารมณ์ให้กับผู้ชมได้ในลักษณะต่าง ๆ กัน ดังนั้นการใช้พื้นที่จึงเป็นส่วนสำคัญที่ผู้วิจัยได้คำนึงถึง จึงได้พยายามศึกษาเทคนิค

และรูปแบบการแสดงต่าง ๆ เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุง การใช้พื้นที่ได้อย่างเหมาะสมที่สุดด้วยการนำเสนอความรูปแบบการใช้พื้นที่ ที่ปรับเปลี่ยนไปตามลักษณะของข้อจำกัด ในองค์ประกอบเรื่องขนาดพื้นที่ในการแสดงจำนวนผู้แสดง ให้มีความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้ อย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์การแสดงที่สอดคล้อง กับพื้นที่ในการแสดง อีกทั้งผู้ชมยังได้รับบรรยากาศการแสดง มากยิ่งขึ้น นับเป็นการสร้างแรงบันดาลใจ และส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่ หันมาสนใจด้านการแสดงนาฏศิลป์ สร้างสรรค์ ที่มีรูปแบบการนำเสนอผลงานที่ให้ความสำคัญกับแนวคิดการออกแบบรูปแบบการแปรแถวการแสดง “นาฏศิลป์พื้นบ้านสร้างสรรค์ รำวงย้อนยุคบ้านนาดาวงษ์ จังหวัดนครราชสีมา”

การคัดเลือกนักแสดง

การคัดเลือกนักแสดงในการแสดงชุด “รำวงย้อนยุคบ้านนาดาวงษ์” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คำนึงถึงความสามารถของผู้แสดงที่มีทักษะพื้นฐานทางการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้าน การคัดเลือกนักแสดงนั้นจะต้องคำนึงถึงทักษะและการมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ฝึกฝน มีความตั้งใจ มีเวลาในการมาฝึกซ้อม มีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีความพร้อมในด้านรูปร่างและความพร้อมในทางร่างกายและจิตใจ จนสามารถที่จะปฏิบัติงานด้านการแสดงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเห็นถึงความมุ่งมั่นในเชิงศิลปะการแสดง โดยมุ่งเน้นการคัดเลือกนักแสดงชายและหญิงที่มีรูปร่าง สมส่วน ได้แก่ นักแสดงหญิงจำนวน 5 คน และนักแสดงชาย จำนวน 5 คน โดยทั้งหมดเป็นนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินงานวิจัยสร้างสรรค์การแสดง “รำวงย้อนยุคบ้านนาดาวงษ์ ตำบลหนองสูง เหลือม อำเภอนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา” มีข้อเสนอแนะในการนำผลงานไปใช้ประโยชน์ ผลการวิจัยในงานนี้จะสะท้อนให้เห็นว่า แม้รำวงย้อนยุคจะมีการปรับตัวตามยุคสมัยเพื่อตอบรับกับปัจจัยภายนอกที่เข้ามาในชุมชนก็ตามแต่การปรับตัวของรำวงย้อนยุคบ้านนาดาวงษ์นั้นเจ้าของวัฒนธรรมจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะปรับเปลี่ยนอะไรไม่ควรให้หน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งซึ่งถือได้ว่าเป็นคนนอก วัฒนธรรมเข้ามาปรับเปลี่ยนให้ ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความไม่เข้าใจในตัวสื่อที่เป็นวัฒนธรรมของชุมชนจนอาจส่งผลทำให้สื่อพื้นบ้านประเภทนี้เกิดความเสียหายตามมาได้

2. จากผลการวิจัยในงานนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการสืบทอดโดยเฉพาะผู้รับสารซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้ชม ผู้ให้การสนับสนุนแต่การสืบทอดที่ยั่งยืนได้จะต้องสร้างให้ผู้รับสารเห็นถึงคุณค่าที่แท้จริงของสื่อรำวงย้อนยุคของบ้านนาดาวงษ์ซึ่งจะ ช่วยทำหน้าที่อนุรักษ์และสามารถช่วยสืบทอดสื่อพื้นบ้านประเภทนี้ได้

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

การวิจัยการสร้างสรรค์การแสดง “นาฏศิลป์พื้นบ้านสร้างสรรค์” ราวงัยอัยยุคบ้านนา ตาวงษ์ ตำบลหนองงูเหลือม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา สามารถนำไปปรับปรุงต่อยอดเพื่อสร้างสรรค์งานทางนาฏศิลป์ของชุมชนอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างสรรค์งานวิจัยปฏิบัติการในอนาคต

บรรณานุกรม

กฤษฎา สุริยวงศ์. (2563). การเปลี่ยนผ่านการสื่อสารเรื่องลาวการเป็นลาวในแบบเรียนไทย.

กรกฎาคม-ธันวาคม 2563

คมสันต์วรรณวัฒน์ สุทนต์. 2541 : 27. การศึกษาเพลงรำโทนบ้านหน้าวัดโบสถ์ อำเภอสามโก้

จังหวัดอ่างทอง. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย:[กรุงเทพฯ].

คำล่า มุกสิกา. (2558) รูปแบบการสร้างสรรคานาฏยประดิษฐ์อีสานกับสถาบันอุดมศึกษา. ปีที่
12

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2558

เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี. 2542 :สังคตินิยมว่าด้วยดนตรีไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์. 2542

ฐาปณีย์ สังสิทธิวงศ์. (2558) การสร้างสรรค์ละครเพลงร่วมสมัยเรื่องศิลปินผู้บุกเบิกนาฏยศิลป์
ร่วม

สมัยในประเทศไทย. 2558

ณรุทธิ์ สุทธจิตต์. (2555 : 13) ดนตรีศึกษา : หลักการและสาระสำคัญ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2555. พิมพ์ครั้งที่ 9

ประภาศรี อึ้งกุล และคณะ. (2557) ยุทธศาสตร์การบูรณาการการจัดการงานพัฒนาของ
องค์การ

บริหารส่วนตำบลอย่างยั่งยืน เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน กรณีศึกษา

องค์การ

บริหารส่วนตำบลรัชฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต. กรุงเทพฯ : สำนักงาน

คณะกรรมการอุดมศึกษา(สกอ.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย

(สกว.)

เครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ

นพมาศ แวหวงส์. 2558 : กระบวนการการสร้างสรรคบทการแสดงจากวรรณกรรมพื้นบ้าน
ภาคใต้.

(2558). องค์ประกอบของบทละครใน. ปรีทัศน์ศิลปะการละคร. กรุงเทพฯ :

โครงการเผยแพร่งานวิชาการ

มาลินี อาชายุทธการ. (2547) พื้นฐานนาฏยประดิษฐ์. [ม.ป.ท. : ม.ป.พ.] :2547 พิมพ์ครั้งที่ 1

ลาลูนแบร์. 2510. คนไทยมาจากชาวสยาม มีบันทึกว่าชาวสยามเรียกตัวเองว่าไทย 2510 มติชนสุด

สัปดาห์ ฉบับที่ 15-21 ธันวาคม 2510

แสนประเสริฐ ปานเนียม. (2552) จากการศึกษาเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและการเขียน

ของ

นักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่สอนด้วยวิธีการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค

CIRC

กับวิธีสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุรพล วิรุฬักษณ์. (2547). วิวัฒนาการนาฏศิลป์ไทยในกรุงรัตนโกสินทร์. 2325-2477.พิมพ์ครั้งที่

ที่ 2

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์การรวบรวมข้อมูล

ชุดที่ 1 คำถามสำหรับผู้เชี่ยวชาญและนักศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตา
วังก์ ตำบลหนองงูเห่ล้อม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

1. ข้อมูลส่วนตัว

1.1 ชื่อ (นาย/นาง/นางสาว).....นามสกุล.....

1.2 วัน เดือน ปีเกิด.....อายุ..... ปี

1.3 ที่อยู่.....

.....

1.4 การศึกษา.....

1.5 อาชีพ.....ตำแหน่ง

.....

1.6 สถานภาพ..... 1.7 หมายเลขโทรศัพท์.....

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวังก์ ตำบลหนองงูเห่ล้อม อำเภอเฉลิมพระ
เกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

2.1 ประวัติความเป็นมาของการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวังก์ ตำบลหนองงูเห่ล้อม
อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

.....

.....

.....

2.2 ลักษณะของบทเพลง และเนื้อร้องของการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวังก์ ตำบล
หนองงูเห่ล้อม อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

.....

.....

.....

2.3 เครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวังก์ ตำบลหนองงูเห่ล้อม อำเภอ
เฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

.....

.....

.....

2.4 ลักษณะการแต่งกายของผู้การแสดง รำวงย้อนยุคบ้านนาตาวังก์ ตำบลหนองงูเห่ล้อม
อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

.....
.....
.....
2.5 องค์ประกอบการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเห่า อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

.....
.....
.....
2.6 โอกาสที่การแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเห่า อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

.....
.....
.....
2.7 การอนุรักษ์สืบทอดการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเห่า อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

.....
.....
.....
3. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเห่า อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

ภาคผนวก ข
การลงพื้นที่ภาคสนาม

การลงพื้นที่ภาคสนาม
การแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเห่า อําเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัด
นครราชสีมา
วันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2567

ภาพที่ 50 การสาธิตกระบวนการทำรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเห่า อําเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัด
นครราชสีมา

ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 13 กันยายน 2567

ภาพที่ 51 สัมภาษณ์รูปแบบการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเห่า อําเภอเฉลิมพระ
เกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 13 กันยายน 2567

การลงพื้นที่ภาคสนาม

การแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์ ตำบลหนองงูเห่า อําเภอลําพะกวย จังหวัด
นครราชสีมา

วันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2567

ภาพที่ 52 สัมภาษณ์รูปแบบการแสดงการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 13 กันยายน 2567

ภาพที่ 53 ถ่ายรูปกับผู้สําคัญการแสดงการแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาตาวงษ์
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 13 กันยายน 2567

ภาพที่ 54 ถ่ายทอดกระบวนการองค์ความรู้การแสดงรำวงย้อนยุคให้กับนักศึกษาสาขาอื่น
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 5 พฤศจิกายน 2567

ภาพที่ 55 ทอดการแสดงรำวงย้อนยุคให้กับนักศึกษาจากสาขาอื่นเพื่อการพัฒนาต่อยอดให้กับชุมชน
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 5 พฤศจิกายน 2567

การดำเนินงานวิจัย
วันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2567

ภาพที่ 56 นำการแสดงรำวงย้อนยุค บ้านนาดาวงษ์แสดงในงานลอยกระทงของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 10 พฤษภาคม 2567

ภาพที่ 57 นั้ดแสดงรำวงย้อนยุคบ้านนาดาวงษ์ถ่ายภาพกับคณาจารย์
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 10 พฤษภาคม 2567

วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2567

ภาพที่ 58 บันทึก วิดีโอเพื่อเผยแพร่ให้ท่านผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินการแสดง
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 20 สิงหาคม 2567

ภาพที่ 59 ผู้วิจัยถ่ายภาพกับผู้แสดงหลังบันทึกวิดีโอเสร็จ
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 20 สิงหาคม 2567

วันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2567

ภาพที่ 60 การทดลองออกแบบเครื่องแต่งกายร่ววงย้อนยุคบ้านนาดาวงษ์
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 13 มิถุนายน 2567

ภาพที่ 61 จัดเตรียมเครื่องแต่งกายเพื่อการแสดงบริการชุมชน
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 13 มิถุนายน 2567

ภาพที่ 62 ผู้วิจัยแต่งกายให้ผู้แสดงหญิงรางวัลยอดเยี่ยม บ้านนาตาวงษ์
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2567

ภาพที่ 63 ผู้วิจัยถ่ายภาพกับนักแสดงรางวัลยอดเยี่ยมในงานบริการชุมชน
ที่มา : สกุรัตน์ อ่อนสันเทียะ. 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2567

ประวัติผู้วิจัย

ผู้วิจัย.	นางสกุลรัตน์ อ่อนสันเทียะ
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์
วัน เดือน ปี	19 พฤศจิกายน 2520
ภูมิลำเนา.	จังหวัดนครราชสีมา
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรีศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขานาฏศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลป์ กรมศิลปากร(วังหน้า) สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตคลอง 6 ปทุมธานี ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ที่อยู่ปัจจุบัน	413 หมู่ที่ 8 ซอยสวนมะพร้าว ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา 30000
สถานที่ทำงาน.	คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
โทรศัพท์	044-009009
มือถือ.	089-945-3909